

Letfels 2019

Kerncijfers LIS

Disclaimer

Bij de samenstelling van deze publicatie is de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht genomen. VeiligheidNL aanvaardt echter geen verantwoordelijkheid voor eventuele, in deze uitgave voorkomende, onjuistheden of onvolkomenheden.

Overname van tekst of gedeelten van tekst is toegestaan, mits met de juiste bronvermelding. Indien tekst gebruikt wordt voor commerciële doelstellingen dient altijd vooraf schriftelijke toestemming verkregen te zijn.

Privacy en gegevensbescherming

VeiligheidNL gaat zorgvuldig om met persoonsgegevens en behandelt deze vertrouwelijk. Zo worden persoonsgegevens alleen verwerkt door personen met een geheimhoudingsplicht en voor het doel waarvoor deze gegevens zijn verzameld. Daarbij zorgt VeiligheidNL voor passende beveiliging van persoonsgegevens.

VeiligheidNL behandelt uw persoonlijke gegevens conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zoals deze sinds 25 mei 2018 geldt. Lees meer over onze privacy verklaring op www.veiligheid.nl/privacy.

Letsels 2019

Kerncijfers LIS

Rapport 854 v1

Projectnummer 20.0012

Christine Stam
Birgitte Blatter

Uitgegeven door

VeiligheidNL

Postbus 75169

1070 AD Amsterdam

www.veiligheid.nl

juli 2020

Inhoudsopgave

Hoofdstuk		Pagina
	Samenvatting	7
1	Inleiding	8
1.1	Introductie	8
1.2	Leeswijzer	8
2	Overzicht letselproblematiek	9
2.1	Overzicht SEH-bezoeken en letselproblematiek in 2019	9
2.2	Trend SEH-bezoeken i.v.m. letsel	10
2.2.1	SEH-bezoek i.v.m. letsel naar leeftijd	11
2.2.2	SEH-bezoek i.v.m. letsel naar type letsel	14
2.3	Letsel door een ongeval	15
2.3.1	Overzicht ongevalsproblematiek in 2019	15
2.3.2	SEH-bezoeken i.v.m. ongeval	15
2.3.3	SEH-bezoek i.v.m. ongeval naar leeftijd	17
2.4	SEH-bezoek privé-ongevallen en sportblessures	18
2.5	Gehoorschade	18
2.6	Kosten	19
2.6.1	Directe medische kosten	19
2.6.2	Verzuimkosten	20
3	Privé-ongevallen	22
3.1	Overzicht privé-ongevallen in 2019	22
3.2	SEH-bezoek privé-ongevallen	22
3.2.1	Leeftijd en geslacht	23
3.2.2	Ongevalsscenario en locatie	24
3.2.3	Letsels	24
3.2.4	(Val)ongevallen (privé) bij ouderen	25
3.2.5	Privé-ongevallen kinderen/jongeren	26
3.3	Overledenen door privé-ongeval	29
4	Sportblessures	31
4.1	Overzicht sportblessures in 2019	31

4.2	SEH-bezoek sportblessures	31
4.2.1	Leeftijd en geslacht	32
4.2.2	Sporttak en ongevalsscenario	33
4.2.3	Blessures	33
4.3	Overledenen door sportongeval	34
5	Verkeersongevallen	35
5.1	Overzicht verkeersongevallen in 2019	35
5.2	SEH-bezoeken verkeersongevallen	35
5.2.1	Leeftijd en geslacht	36
5.3	Verkeersdeelname en ongevalsscenario	38
5.3.1	Letsels	39
5.4	Verkeersdoden	39
6	Arbeidsongevallen	40
6.1	Overzicht arbeidsongevallen in 2019	40
6.2	SEH-bezoek arbeidsongevallen	40
6.2.1	Leeftijd en geslacht	41
6.2.2	Bedrijfstak en ongevalsscenario	42
6.2.3	Letsel	44
6.3	Dodelijke arbeidsongevallen	44
7	Zelf toegebracht letsel	45
7.1	Overzicht zelf toegebracht letsel in 2019	45
7.2	SEH-bezoek zelf toegebracht letsel	45
7.2.1	Leeftijd en geslacht	45
7.2.2	Letselmechanisme	46
7.2.3	Letsel	47
7.3	Zelfdoding	47
8	Geweld	48
8.1	Overzicht geweld in 2019	48
8.2	SEH-bezoek geweldpleging	48
8.2.1	Leeftijd en geslacht	48
8.2.2	Geweldsmechanisme en relatie slachtoffer-dader	49
8.2.3	Letsel	50
8.3	Overledenen door geweld	50
9	Verantwoording	51
9.1	Algemeen	51
9.2	Letsel Informatie Systeem	51
9.2.1	Spoeisende Hulp (SEH) bezoeken	51

9.2.2	Ernstig letsel	52
9.2.3	Betrouwbaarheidsinterval	53
9.2.4	Trends	54
9.3	Leefstijlmonitor	55
9.4	Directe medische kosten en verzuimkosten	56
9.5	Gegevens over overledenen	56
9.5.1	Doodsoorzakenstatistiek	56
9.5.2	Krantenknipselregistratie	57
9.5.3	Statistiek Verkeersdoden	57
9.5.4	Gegevens Inspectie SZW	58
9.6	Expositiegegevens	58
9.6.1	Bevolkingsstatistiek	58
9.6.2	Leefstijlmonitor	58
9.6.3	Onderzoek Onderweg in Nederland	58
9.6.4	Enquête Beroepsbevolking	59
Referenties		60
Bijlage 1	Letsels	61
Bijlage 2	Privé-ongevallen	69
Bijlage 3	Sportblessures	80
Bijlage 4	Verkeersongevallen	85
Bijlage 5	Arbeidsongevallen	89
Bijlage 6	Zelf toegebracht letsel	92
Bijlage 7	Geweld	94

Samenvatting

In Nederland vonden in 2019 naar schatting ruim 2 miljoen SEH-bezoeken plaats. Eén op de drie patiënten bezocht de SEH-afdeling in verband met letsel: 659.000 SEH-bezoeken oftewel 3.800 SEH-bezoeken per 100.000 inwoners. In verreweg de meeste gevallen (95%) ging het om letsel door een ongeval (privé-sport-arbeid-verkeer). In een klein deel van de gevallen was het letsel een gevolg van geweldpleging of zelfbeschadiging. In 2019 overleden 8.671 personen ten gevolge van letsel.

Ongevallen

Privé-ongevallen waren verantwoordelijk voor veruit de meeste SEH-bezoeken in verband met letsel (356.000). Verkeersongevallen en sportblessures leidden tot 124 duizend respectievelijk 112 duizend SEH-bezoeken in 2019. Bij ruim 46 duizend SEH-bezoeken had het slachtoffer letsel door een arbeidsongeval.

Per type ongeval komen verschillende risicogroepen naar voren. Binnen de grootste groep ongevallen, de privé-ongevallen, vormen jonge kinderen en ouderen een risicogroep. Valongevallen komen daarbij het meeste voor (245.000 in 2019) en leiden vaak tot ernstig letsel. In 2019 leidden valongevallen bij 65-plussers tot 109.000 SEH-bezoeken.

Trends

Een analyse van de ontwikkeling van het aantal SEH-bezoeken in verband met *ernstig* letsel in de tijd (2010-2019) laat zien dat er bij de privé-ongevallen (+9%) en verkeersongevallen (+23%) sprake is van stijging (gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling). Het aantal SEH-bezoeken in verband met een ernstige sportblessure is gedaald over de periode 2010-2019 (-10%).

De ontwikkeling van het aantal privé-ongevallen in de tijd is u-vormig. Dat wil zeggen dat het aantal SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel in de periode 2010-2019 eerst daalde en daarna is gestegen. De u-vorm en een significante stijging is ook te zien in trendanalyses van het totaal aan letsels en letsels door een ongeval. De som van het aantal SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel door een privé-ongeval en ernstige sportblessures is ook u-vormig maar er is daarbij geen sprake van een stijging van het aantal SEH-bezoeken in 2019 ten opzichte van 2010.

Trendanalyses voor verschillende leeftijdsgroepen laten een ongunstige ontwikkeling zien voor ouderen. Zo is het aantal SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel door een (privé-)valongeval bij 85-plussers met ongeveer een vijfde gestegen. Nemen we alle ernstige letsels samen, dan zien we een stijging in de leeftijdsgroepen 70-74 jaar, 75-79 jaar en 80-84 jaar. Bij al deze trendanalyses is gecorrigeerd voor vergrijzing.

Conclusie

Uit het oogpunt van preventie van ongevallen blijven ouderen een belangrijke doelgroep. Naast een groot aantal SEH-bezoeken in deze leeftijdsgroep zien we ook een ongunstige ontwikkeling en veel ernstige letsels. Op basis van de ontwikkeling in de tijd is tevens aandacht voor de preventie van verkeersongevallen zinvol.

1 Inleiding

1.1 Introductie

Dit rapport betreft een jaarlijks terugkerende rapportage met kerncijfers over letsels, in dit geval kerncijfers over 2019. Het hoofdbestanddeel van dit rapport wordt gevormd door gegevens over letsels die behandeld zijn op een Spoedeisende Hulp (SEH) afdeling van een ziekenhuis in Nederland. Gegevens hierover zijn verzameld via het Letsel Informatie Systeem (LIS) van VeiligheidNL. De gegevens over letsels verzameld via het LIS worden aangevuld met enkele gegevens over letsels uit andere databestanden.

Doelstelling van dit rapport is ten behoeve van preventie een globaal overzicht te geven van de stand van zaken van de letselproblematiek in Nederland alsmede inzicht in de ontwikkeling over de laatste 10 jaar (2010-2019). Meer gedetailleerde informatie zal in een later stadium in thema-specifieke rapportages aan de orde komen of kan worden aangevraagd bij VeiligheidNL.

Op het moment van afronden van dit rapport waren onder andere gegevens over het totaal aan letsels in Nederland nog niet beschikbaar. Later in het jaar verschijnt daarom een tweede versie van dit rapport waarin ook de bovengenoemde gegevens zijn opgenomen (verschijning naar verwachting in september 2020).

1.2 Leeswijzer

In dit rapport wordt in hoofdstuk 2 in hoofdlijnen ingegaan op de letselproblematiek door informatie te geven over (1) letsels als totale groep, (2) letsels door een ongeval en (3) het geheel van letsels door een privé-ongeval en sportblessures. In de hoofdstukken 3 tot en met 8 komen de afzonderlijke typen oorzaken van letsel aan de orde, achtereenvolgens privé-ongevallen, sportblessures, verkeersongevallen, arbeidsongevallen, zelfbeschadiging en geweldpleging. In hoofdstuk 9 volgt een verantwoording ten aanzien van de gebruikte databestanden en wijze van analyseren. Het rapport wordt afgesloten met een zevental bijlagen met tabellen waar naar verwezen wordt in de tekst.

Zoals gezegd in 1.1 ontbreken in de onderhavige rapportage nog gegevens die in een volgende versie worden toegevoegd. Uit praktische overwegingen en om het gebruik van de eerste en tweede versie van dit rapport te vergemakkelijken, zijn in dit rapport her en der lege tabellen en figuren opgenomen, die in de volgende versie zullen worden opgevuld.

2 Overzicht letselproblematiek

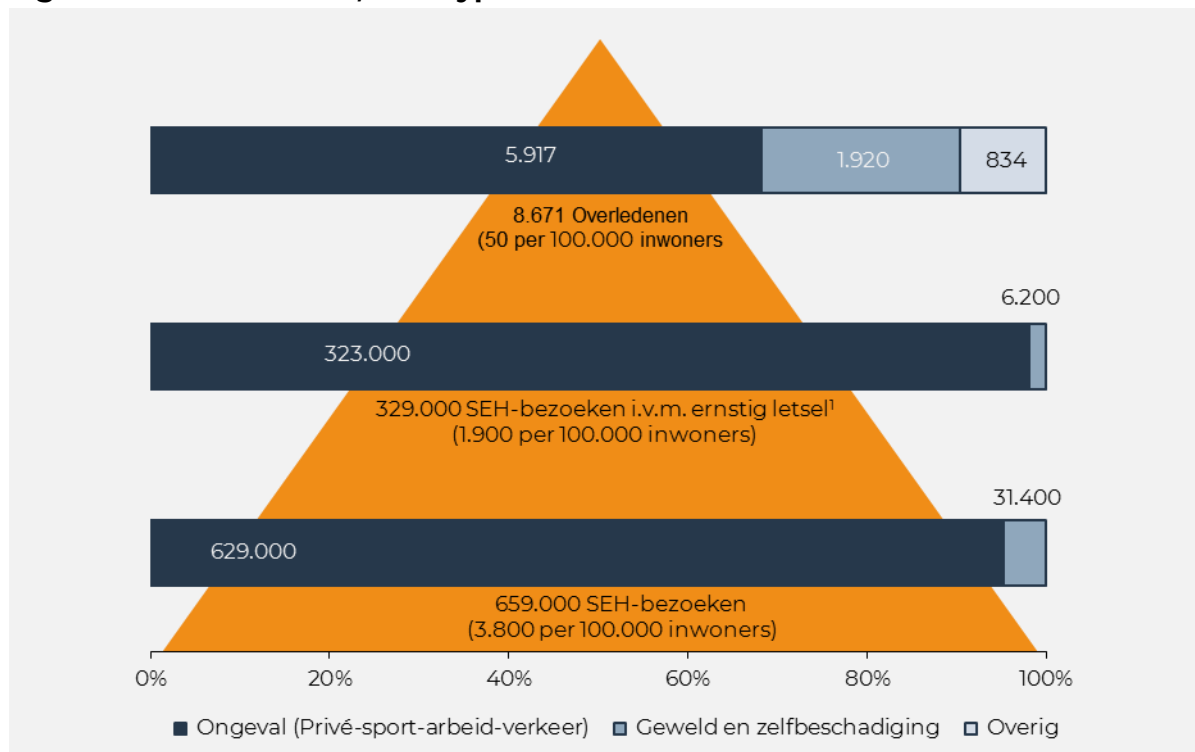
2.1 Overzicht SEH-bezoeken en letselproblematiek in 2019

Op basis van het Letsel Informatie Systeem (LIS) wordt geschat dat in 2019 circa twee miljoen SEH-bezoeken plaatsvonden waarvan 32 procent in verband met de behandeling van letsel (670.000) (figuur 1, bijlage 1 tabel 1). Bijna zestig procent van de SEH-bezoeken vond plaats in verband met een ziekte of aandoening (59%, 1.200.000).

Bij de SEH-bezoeken in verband met letsel ging het om letsels door een ongeval (privé-sport-arbeid-verkeer; 629.000), zelfbeschadiging (15.800) of geweld (15.600) (bijlage 1 tabel 2). In de helft van de gevallen van letsel was sprake van ernstig letsel, gedefinieerd als letsels met een ernstscore MAIS van twee of meer (zie Verantwoording) (bijlage 1 tabel 3).

In 2019 overleden 8.671 personen aan de gevolgen van letsel waaronder 5.917 overledenen door een ongeval, 109 slachtoffers van geweld en 1.811 personen die overleden door suïcide (bijlage 1 tabel 4).

Figuur 1 Letsel in 2019, naar type oorzaak

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL (SEH-bezoek (ernstig) letsel); Doodsoorzakenstatistiek 2019 (Statline), Centraal Bureau voor de Statistiek (overledenen); Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek (inwoners)

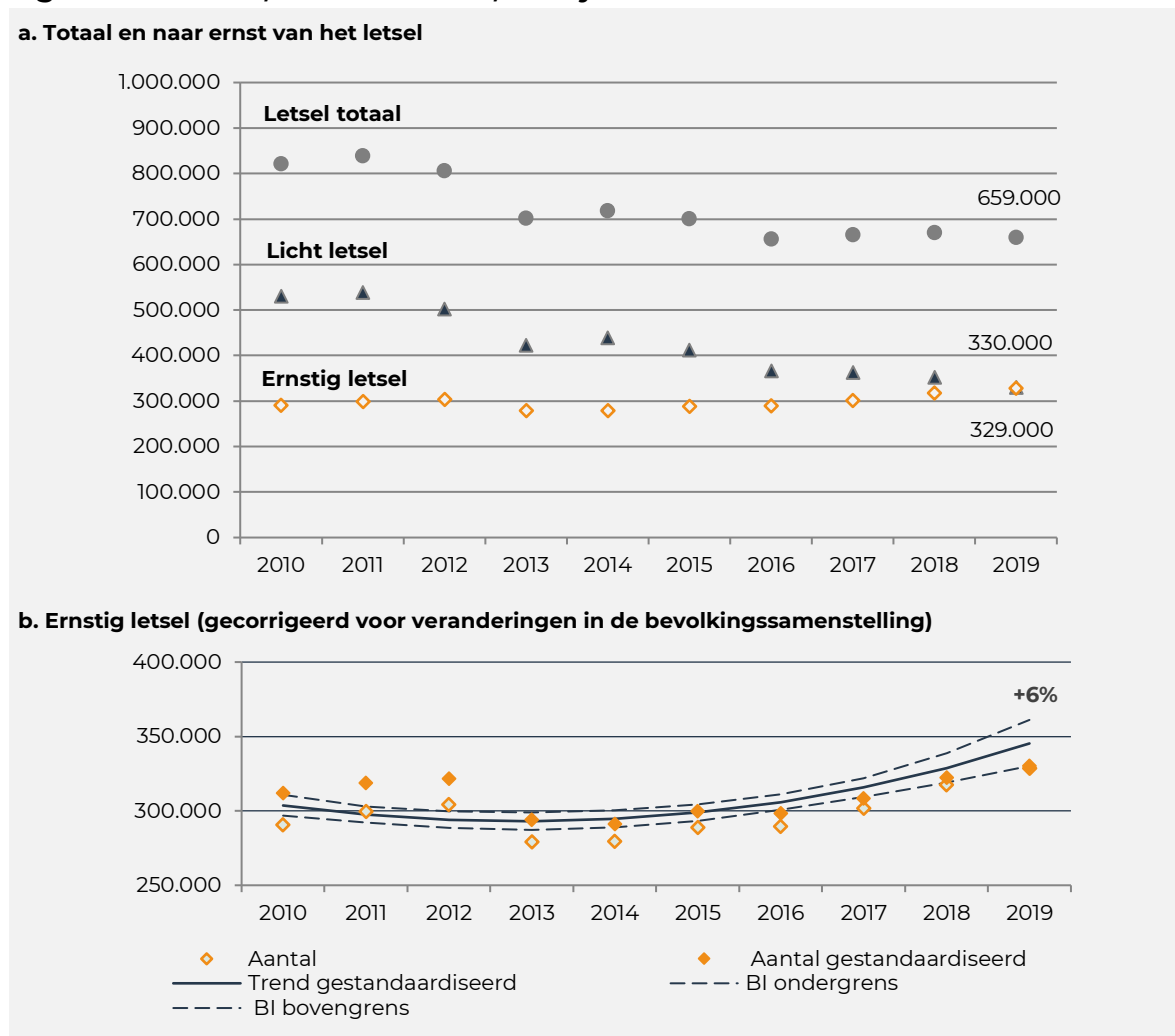
¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

2.2 Trend SEH-bezoeken i.v.m. letsel

In figuur 2a is te zien dat het aantal SEH-bezoeken in verband met letsel in de periode 2010-2019 met circa een vijfde gedaald is. Figuur 2a laat verder zien dat de daling veroorzaakt is door een afname van het aantal lichte letsels dat op de SEH-afdeling wordt behandeld. In 2010 maakten lichte letsels nog zo'n tweede derde uit van het totaal aantal letsels behandeld op de SEH-afdeling. In 2019 is dat teruggelopen tot ongeveer de helft, namelijk 329.000 (1.900 per 100.000 inwoners).

Bij de ontwikkeling van het aantal SEH-bezoeken in de tijd spelen vele factoren een rol die geen verband houden met de ontwikkeling van de letselproblematiek (zie Verantwoording). Het verloop van het aantal SEH-bezoeken in de tijd geeft daarom vooral inzicht in de ontwikkeling van de medische consumptie. De ontwikkeling van het aantal SEH-bezoeken in verband met *ernstig* letsel geeft inzicht in de ontwikkeling van de letselproblematiek, wat belangrijk is in het kader van preventie. Het aantal SEH-bezoeken in verband met *ernstig* letsel is gestegen. Gecorrigeerd voor veranderingen de bevolkingsamenstelling is in de periode 2010-2019 sprake van een stijging van zes procent (figuur 2b, open symbolen).

Figuur 2 Letsels; SEH-bezoeken, naar jaar en ernst van het letsel¹

Bron: Letsel Informatie Systeem 2010-2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

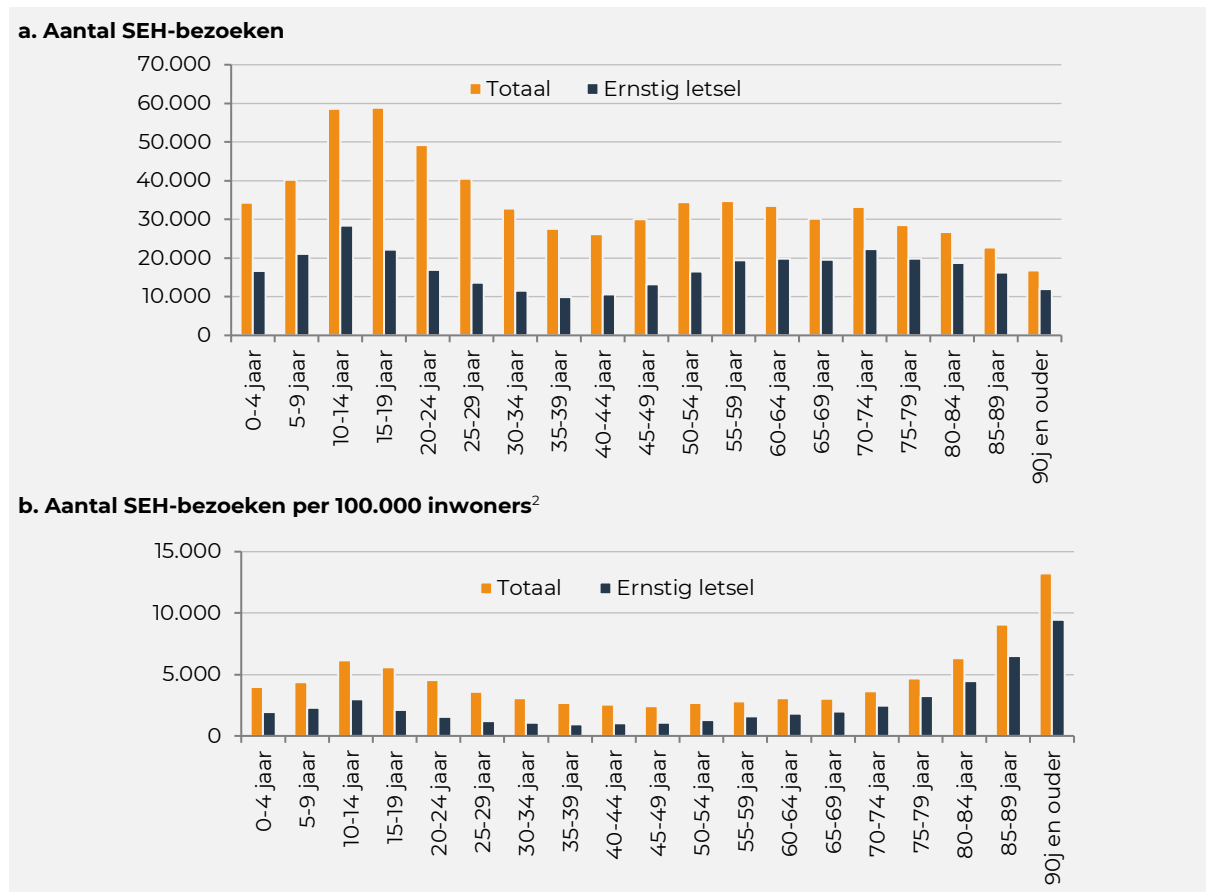
2.2.1 SEH-bezoek i.v.m. letsel naar leeftijd

Bij de beschrijving van letsels, bijvoorbeeld SEH-bezoeken naar leeftijd, maken we gebruik van verschillende parameters waaronder het absolute aantal SEH-bezoeken en het aantal SEH-bezoeken per 100.000 inwoners (verkeer: per aantal reizigerskilometers; sport: per aantal sporturen). Het absolute aantal SEH-bezoeken geeft inzicht in de omvang van de problematiek en de daarmee samengaande medische consumptie. Het aantal SEH-bezoeken per 100.000 inwoners is een maat voor de kans op een SEH-bezoek en maakt het detecteren van risicogroepen mogelijk.

De leeftijdsgroepen 10-14 jaar en 15-19 jaar zijn ieder verantwoordelijk voor negen procent van de SEH-bezoeken in verband met letsel in 2019, en vormen daarmee de grootste groep (figuur 3a, bijlage 1 tabel 5). Kijken we iets specifieker dan wordt duidelijk dat kinderen/jongeren in de leeftijd van 11 tot en met 17 jaar in 2019 het vaakst naar de SEH-afdeling kwamen met zo'n 12.000 SEH-bezoeken per leeftijdsjaar. In figuur 3a is te zien dat SEH-bezoeken in verband met *ernstig* letsel het meeste voorkwamen in de leeftijdsgroep 10-14 jaar.

Uit figuur 3b blijkt dat ouderen in 2019 veruit de grootste *kans* liepen letsel op te lopen dat moet worden behandeld op een SEH-afdeling (bijlage 1 tabel 5). Zo was bij ouderen vanaf negentig jaar sprake van 13.000 SEH-bezoeken per 100.000 inwoners van die leeftijd. Ter vergelijking, bij volwassenen in de leeftijdsgroep 45-49 jaar ging het om 'slechts' 2.400 SEH-bezoeken per 100.000 inwoners, ruim vijf keer minder. Ook de kans op een SEH-bezoek in verband met *ernstig* letsel is veruit het grootst bij de oudste SEH-bezoekers. Hier is het verschil tussen de leeftijdsgroep met de grootste kans (90-plussers) en die met de kleinste kans (35-39 jaar) nog groter dan bij het totaal aan letsels, namelijk bijna een factor negen. Bij de 90-plussers was in 2019 sprake van 9.400 SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel per 100.000 inwoners van 90 jaar en ouder, bij de leeftijdsgroep 40-44 jaar waren dat er duizend per 100.000 inwoners in die leeftijdsgroep.

Figuur 3 Letsels in 2019; SEH-bezoeken, totaal en ernstig letsel¹, naar leeftijd van slachtoffer

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

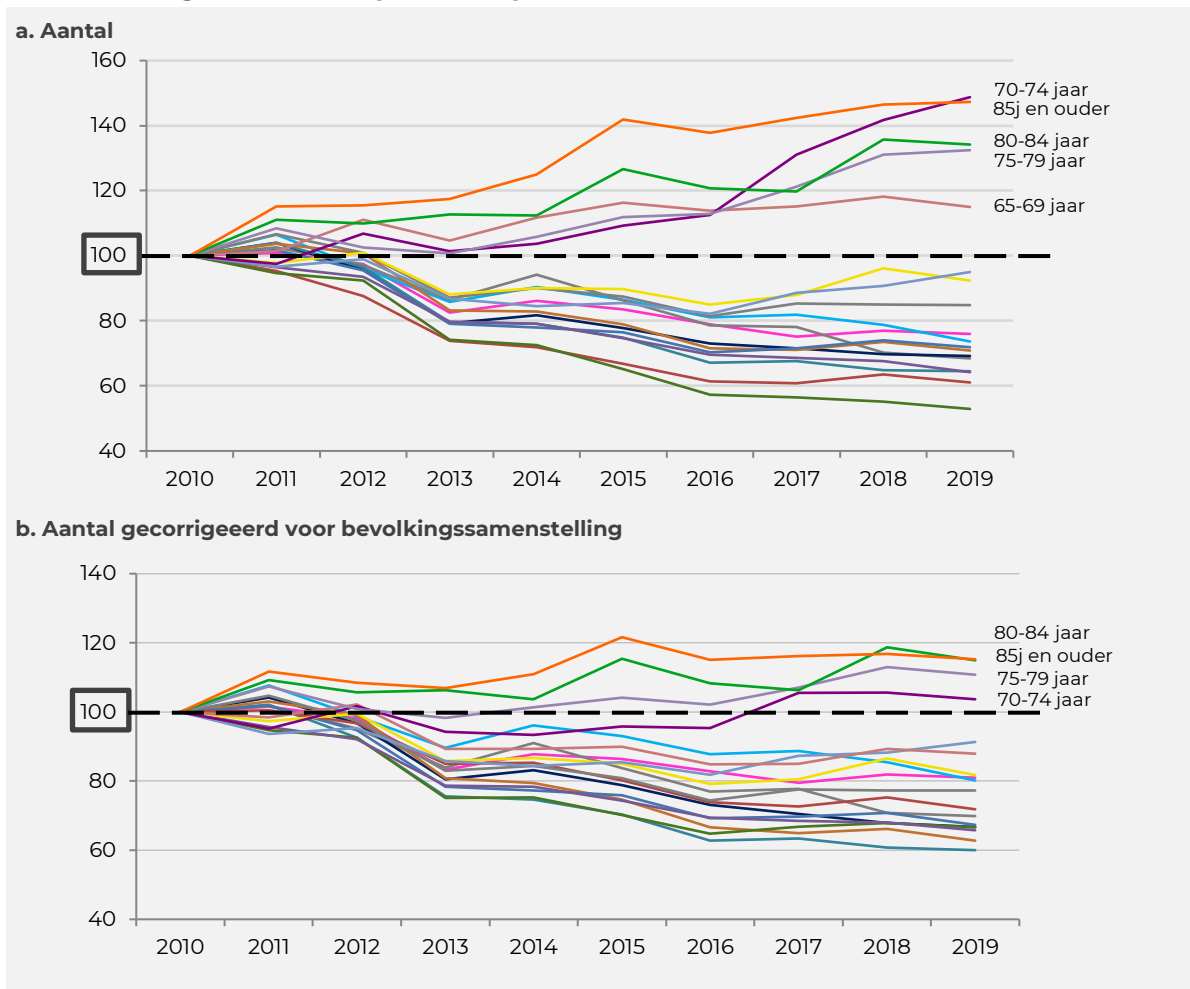
¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

² Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd

Het verloop van het aantal SEH-bezoeken in de tijd geeft een beeld van de ontwikkeling van de medische consumptie. In ruim de helft van de leeftijdsgroepen ligt het aantal SEH-bezoeken in 2019 onder het niveau van 2010 (2010=100; figuur 4a). Voor de slachtoffers van 65 jaar en ouder geldt dit niet. De stijging ten opzichte van 2010 bij de ouderen vanaf 65 jaar kan grotendeels verklaard worden door de toename van het aantal ouderen (figuur 4b). Door de correctie voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling neemt de stijging aanzienlijk af en wordt het verschil tussen de ontwikkeling in de diverse leeftijdsgroepen kleiner. Bij de leeftijdsgroep 65-69 jaar verandert de stijging zelfs in een daling.

In figuur 4 (en 5) zijn alle 5-jaars-leeftijdsgroepen weergegeven om het globale beeld zichtbaar te maken. Het is niet nodig alle afzonderlijke leeftijdsgroepen te kunnen onderscheiden, een legenda wordt daarom ook niet weergegeven. In de figuren wordt wel per leeftijdsgroep telkens dezelfde kleur gebruikt.

Figuur 4 Letsel; Aantal SEH-bezoeken, naar leeftijd slachtoffer en jaar, geïndexeerd (2010=100)

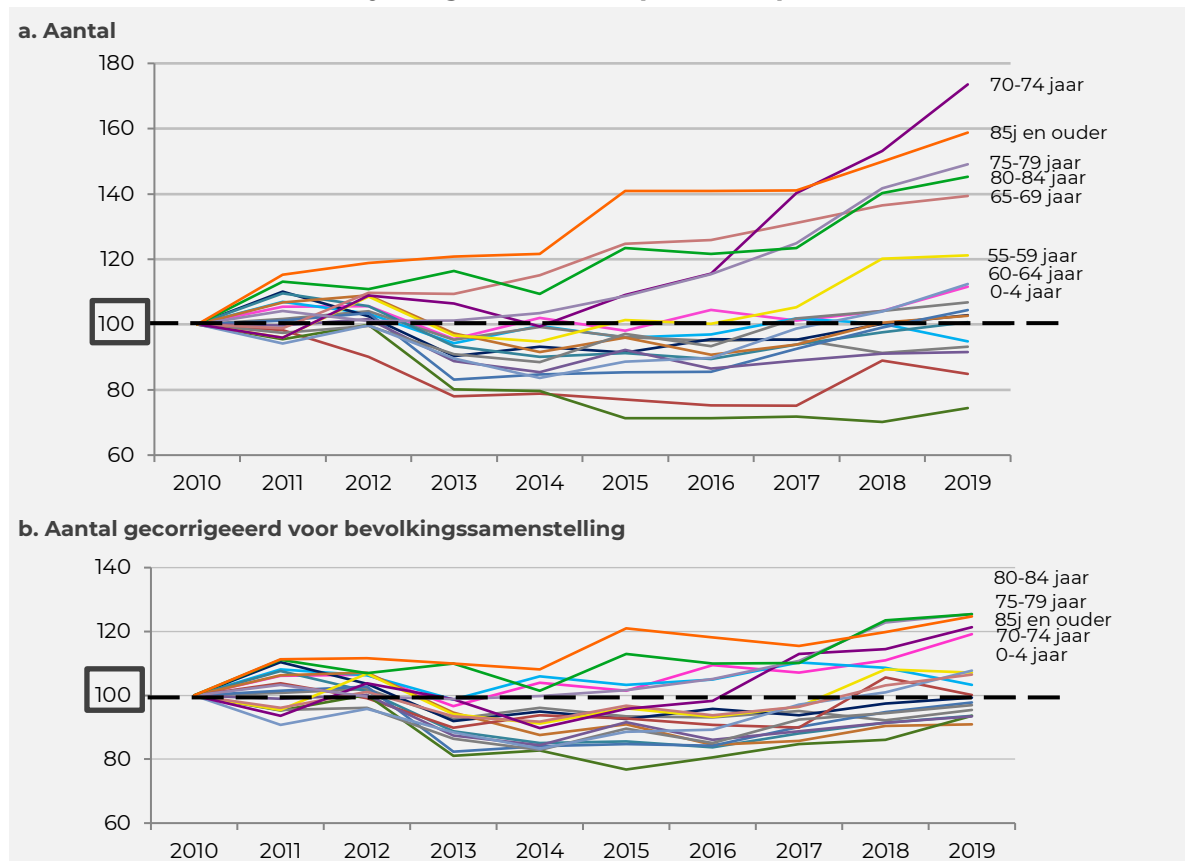
Bron: Letsel Informatie Systeem 2010-2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

Zoals al eerder gezegd geeft de verloop van het aantal SEH-bezoeken in verband met *ernstig* letsel het beste inzicht in de ontwikkeling van de letselproblematiek. Daarom is per leeftijdsgroep ook gekeken naar het verloop in de tijd van het aantal SEH-bezoeken voor *ernstig* letsel (figuur 5).

Hier is het beeld niet eenduidig. In de helft van de leeftijdsgroepen (alle leeftijdsgroepen vanaf 55 jaar), lijkt het aantal SEH-bezoeken voor ernstig letsel in 2019 groter dan in 2010 (figuur 5a). In een aantal gevallen is er sprake van een min of meer continue stijging vanaf 2010. In andere gevallen was er aanvankelijk sprake van een daling maar is die omgebogen naar een stijging.

Hier speelt uiteraard de vergrijzing een rol. Correctie voor verandering in de bevolkingssamenstelling doet de stijgingen afnemen en maakt verschillen tussen de leeftijdsgroepen wat betreft de ontwikkeling in de tijd kleiner (figuur 5b). Opvallende is dat nu ook de leeftijdsgroep 0-4 jaar naar voren komt, maar een significante stijging is er niet bij de jonge kinderen. Trendanalyses laten zien dat er bij vier leeftijdsgroepen wel sprake is van een stijging in de periode 2010-2019. In de leeftijdsgroepen 70-74 jaar (+20%), 75-79 jaar (+24%), 80-84 jaar (+17%) en 85 jaar en ouder (+19%) is het aantal SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel in 2019 significant gestegen ten opzichte van 2010.

Figuur 5 Letsel; Aantal SEH-bezoeken i.v.m. ernstig letsel¹, naar leeftijd van slachtoffer en jaar, geïndexeerd (2010=100)

Bron: Letsel Informatie Systeem 2010-2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

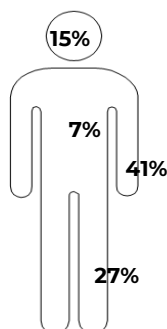
¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

2.2.2 SEH-bezoek i.v.m. letsel naar type letsel

Het grootste deel van de letsels in 2019 behandeld op een SEH-afdeling was een fractuur (43%) (figuur 6, bijlage 1 tabel 6). Op afstand volgen andere letsels zoals oppervlakkige letsels (15%), hersenletsel (9%) en open wonden (7%). De meeste letsels bevonden zich aan de bovenste extremiteiten (41%) en dan het vaakst aan handen of vingers (15%) (bijlage 1 tabel 7). Combineren we letsellocatie en letseltype dan blijken polsfracturen het vaakst de reden voor een SEH-bezoek te zijn geweest in 2019. Voor de relatie tussen letsel (locatie en type) en MAIS (wel/niet ernstig letsel), zie Verantwoording.

Figuur 6 Letsel in 2019; SEH-bezoeken, naar type en locatie van het letsel

Lichaamsregio

Type blessure

1. Fractuur (43%)
2. Oppervlakkig letsel (15%)
3. Hersenletsel (9%)
4. Open wond (7%)
5. Distorsie (5%)

Lichaamsdeel

1. Hand/vingers (15%)
2. Hoofd (15%)
3. Pols (9%)
4. Arm (10%)
5. Enkel (7%)
- Voet/tenen (7%)

Type x lichaamsdeel

1. Polsfractuur (8%)
2. Trauma capitis/licht hersenletsel (7%)
3. Fractuur hand/vinger (7%)
4. Fractuur voet/teen (4%)
5. Enkelfractuur (4%)

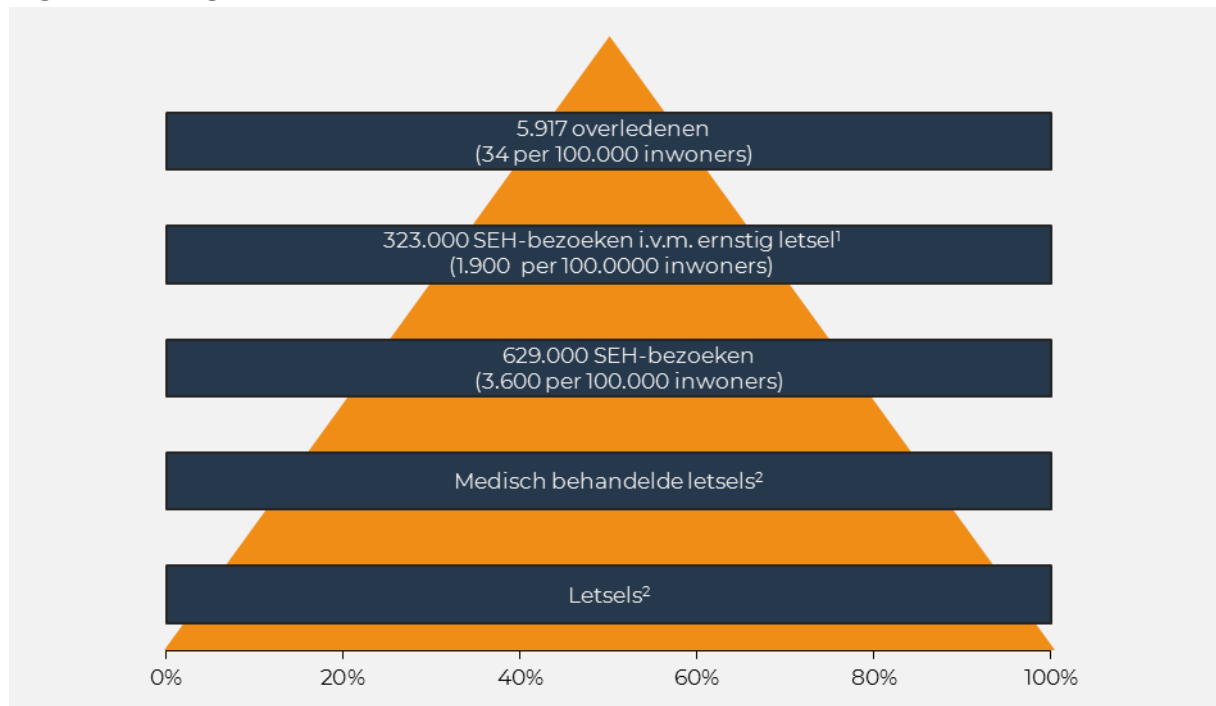
Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

2.3 Letsel door een ongeval

2.3.1 Overzicht ongevalsproblematiek in 2019

In 2019 vonden naar schatting 629.000 SEH-bezoeken plaats in verband met letsel door een ongeval wat overeenkomt met 3.600 SEH-bezoeken per 100.000 inwoners. In de helft van de gevallen was hierbij sprake van ernstig letsel (51%) (figuur 8, bijlage 1 tabel 2-3). Voor de onderverdeling naar oorzaak van het letsel, zie 2.3.2. Bijna zesduizend personen overleden aan de gevolgen van een ongeval (bijlage 1 tabel 4). Gegevens over het totaal aan (medisch behandelde) letsels door een ongeval waren nog niet beschikbaar voor deze rapportage.

Figuur 8 Ongevallen in 2019

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL (SEH-bezoek (ernstig) letsel); Doodsoorzakenstatistiek 2019 (Statline), Centraal Bureau voor de Statistiek (overledenen); Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek (inwoners)

¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

² Gegevens nog niet beschikbaar

Figuur 9 Ongevallen in 2019; Letsels, naar type oorzaak en wel/niet medische behandeling

Gegevens nog niet beschikbaar

Bron Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek i.s.m. RIVM en VeiligheidNL

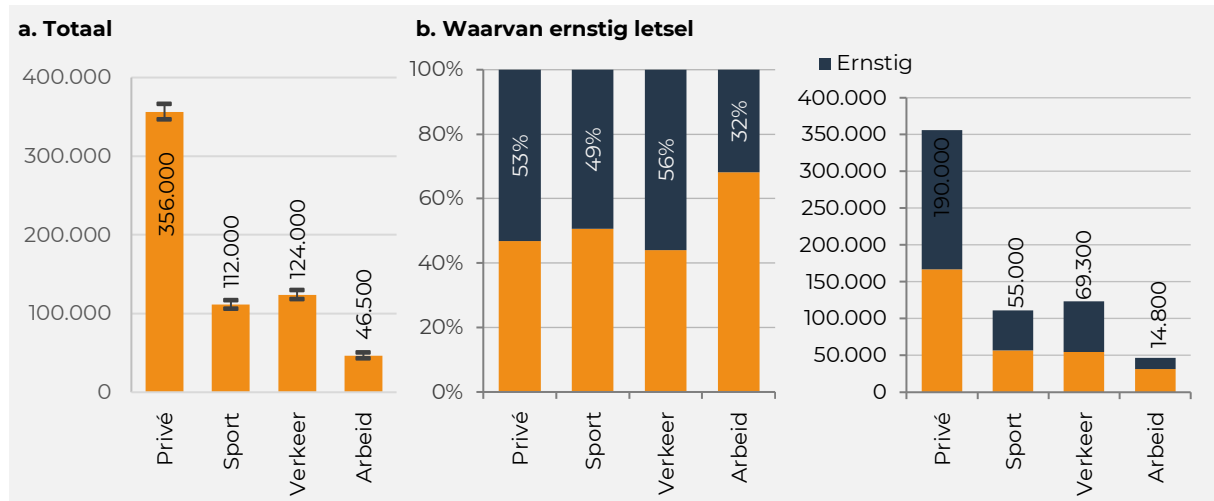
2.3.2 SEH-bezoeken i.v.m. ongeval

Letsels door een ongeval maakten in 2019 95 procent uit van het totaal aan letsels dat op een SEH-afdeling werd behandeld (bijlage 1 tabel 1). Daarbinnen vormden SEH-bezoeken na een privé-ongeval de grootste groep, gevolgd door SEH-bezoeken na een verkeersongeval of een sportblessure (figuur 10).

Bij ongeveer de helft van de slachtoffers van een privé-ongeval was sprake van ernstig letsel. Dit aandeel is vergelijkbaar met het aandeel ernstige sportblessures

en ernstige letsels door een verkeersongeval. Maar aangezien SEH-bezoeken in verband met een privé-ongeval veruit het meeste voorkomen, zijn privé-ongevallen ook verantwoordelijk voor de meeste SEH-bezoeken in verband met *ernstig* letsel. De verschillende oorzaken van letsel worden in de hoofdstukken 3-8 nader uitgewerkt.

Figuur 10 Ongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar type oorzaak en ernst van het letsel^{1,2}

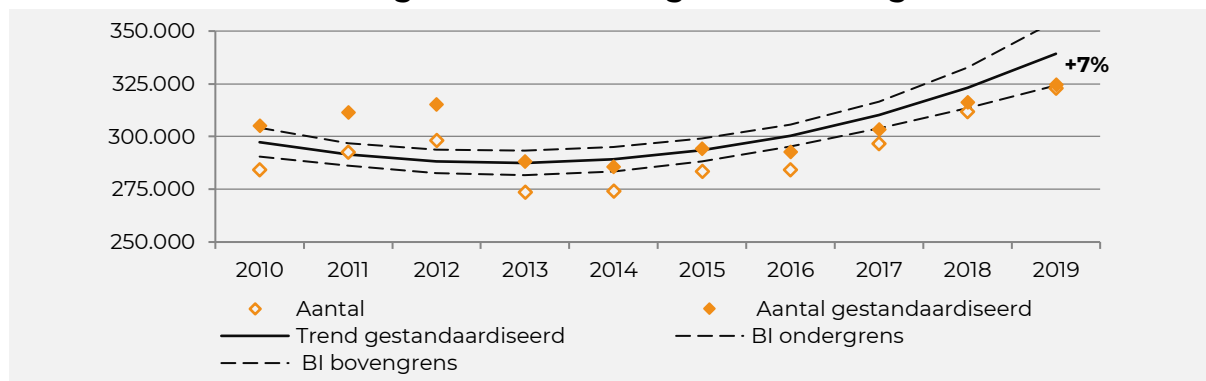
Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

¹ Een letsel kan meerdere oorzaken hebben bijv. sport & verkeer en wordt in LIS dan zowel als sport als verkeer gecodeerd. Door deze overlap kan de som van de afzonderlijke aantallen/percentages per categorie groter zijn dan het totaal in de tabel

² Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

Aangezien letsels door een ongeval 95 procent uitmaakten van het totaal aan letsels waarvoor de SEH-afdeling werd bezocht, is er veel overeenkomst tussen de ontwikkeling in de tijd van beide groepen SEH-bezoeken: een u-vormige ontwikkeling van het aantal SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel waarbij het aantal in 2019 licht gestegen is ten opzichte van 2010 (7%).

Figuur 11 Ongevallen; SEH-bezoeken i.v.m. ernstig letsel¹ naar jaar, gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling

Bron: Letsel Informatie Systeem 2010-2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

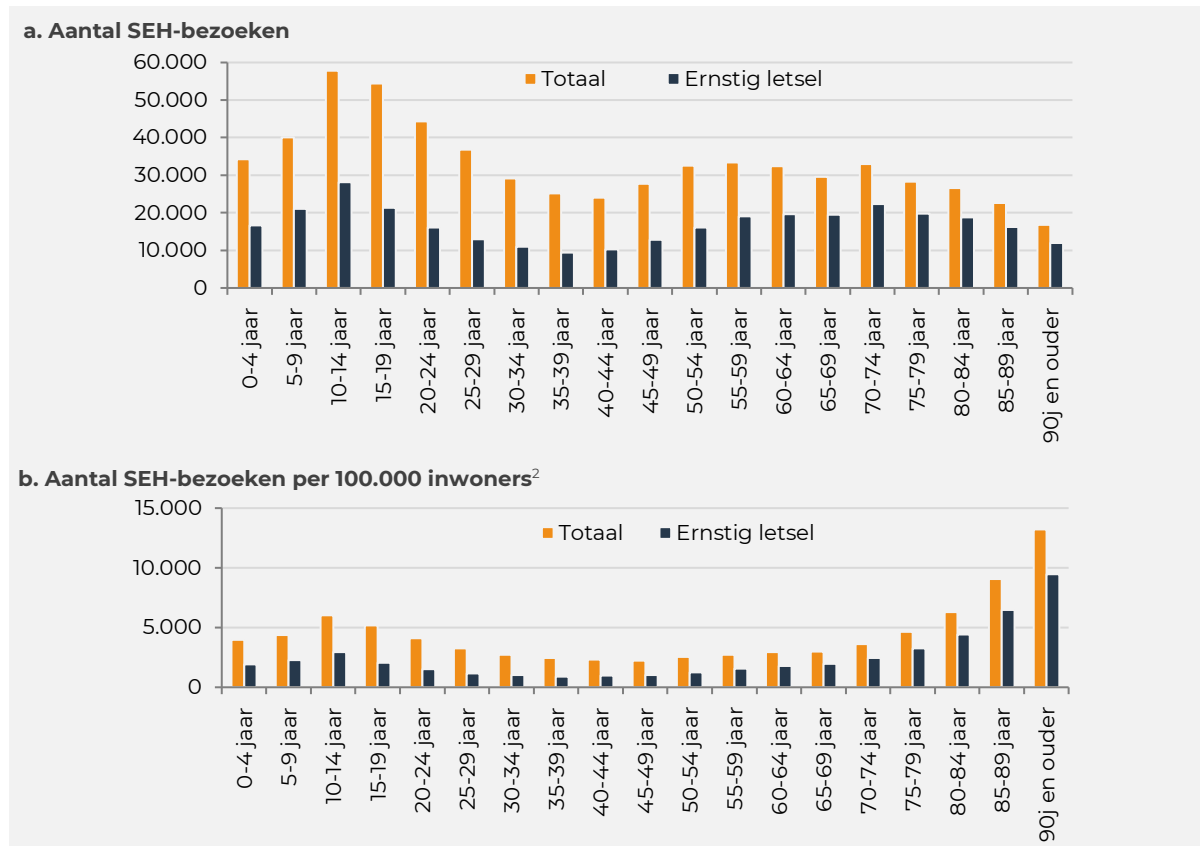
¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

2.3.3 SEH-bezoek i.v.m. ongeval naar leeftijd

Net als bij de trend is er bij de leeftijdsverdeling ook een grote overeenkomst tussen het totaal aan letsels waarvoor de SEH-afdeling wordt bezocht en de SEH-bezoeken in verband met letsel door een ongeval. Het aantal SEH-bezoeken was het grootst in de leeftijdsgroepen 10-14 jaar en 15-19 jaar (figuur 12a; bijlage tabel 9). Ouderen vormen een risicogroep met het grootste aantal SEH-bezoeken per 100.000 inwoners, het grootste aandeel SEH-bezoeken voor ernstig letsel en grootste aantal SEH-bezoeken voor ernstig letsel per 100.000 inwoners (figuur 12b).

Figuur 12 Ongevallen in 2019; SEH-bezoeken, totaal en ernstig letsel¹, naar leeftijd van slachtoffer

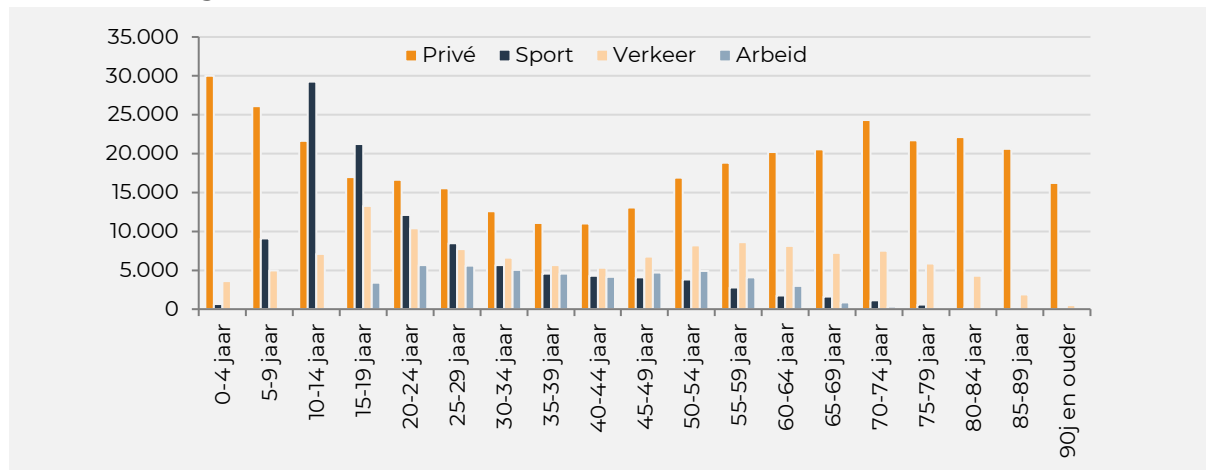
Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

² Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd

In figuur 13 zijn de ongevallen uitgesplitst naar privé, sport, arbeid en verkeer. In de figuur is te zien dat jonge kinderen en ouderen het vaakst voor letsel door een privé-ongeval naar de SEH-afdeling kwamen. Bij kinderen/jongeren van 10 tot en met 19 jaar komen sportblessures op de eerste plaats. Voor een nadere uitwerking, zie de aparte hoofdstukken over privé-ongevallen, sportblessures, arbeidsongevallen en verkeersongevallen.

Figuur 13 Ongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd van slachtoffer en type ongeval^{1,2}

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

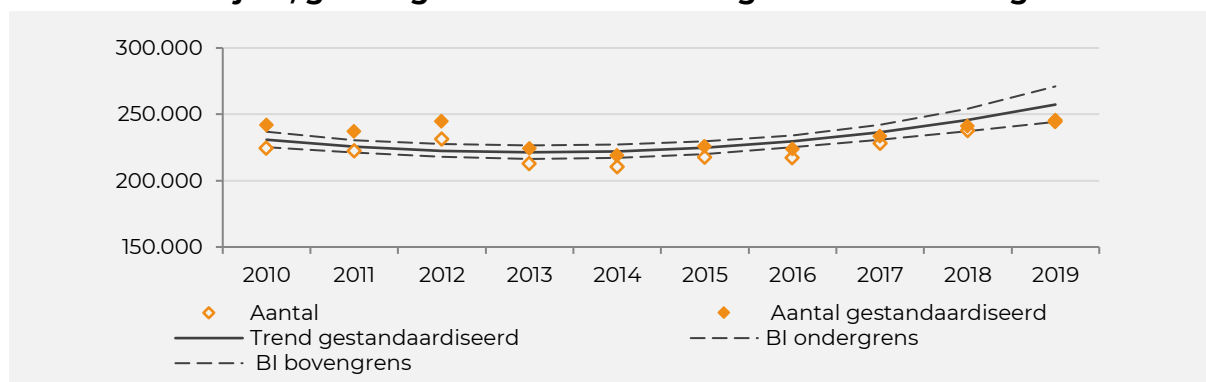
¹ Bij aantal <100 (onvoldoende betrouwbaar) geen gegevens in grafiek

² Een letsel kan meerdere oorzaken hebben bijv. sport & verkeer en wordt dan in LIS zowel als sport als verkeer gecodeerd. Door deze overlap mogen de afzonderlijke aantallen per categorie niet worden opgeteld.

2.4 SEH-bezoek privé-ongevallen en sportblessures

Het jaarlijks aantal SEH-bezoeken in verband met *ernstig* letsel door een privé-ongeval of een sportblessure is de prestatie-indicator letselpreventie die het ministerie van VWS hanteert (Stam et al., 2018). In 2019 waren privé-ongevallen en sportblessures samen verantwoordelijk voor 245 duizend SEH-bezoeken in verband met *ernstig* letsel (bijlage 1 tabel 2). Ook hier is weer sprake van een u-vormige ontwikkeling in de tijd: een daling gevolgd door een stijging. De stijging van het aantal SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel tussen 2010 en 2019 is echter niet statistisch significant.

Figuur 14 Privé-ongevallen en sportblessures; SEH-bezoeken i.v.m. ernstig letsel¹ naar jaar, gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling

Bron: Letsel Informatie Systeem 2010-2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

2.5 Gehoorschade

In 2019 vonden 1.600-3.200 SEH-bezoeken plaats in verband met letsel aan het oor en/of gehoor (inclusief voorwerp in oor). Dit is minder dan een half procent van

het totaal aan SEH-bezoeken. In de meerderheid van de gevallen betrof het open wonden of oppervlakkig letsel aan het oor zonder gehoorschade.

Voor de periode 2015-2019 is een nadere analyse uitgevoerd op case-niveau. In enkele tientallen gevallen werd in de toedrachtssomschrijving in LIS informatie gevonden over (mogelijke) gehoorschade (gehoorverlies, oorsuizen enz.). Of de gehoorschade blijvend is, is niet bekend. Op basis van het aantal cases van mogelijke (al dan niet blijvende) gehoorschade kan geconstateerd worden dat gehoorschade slechts een heel klein deel uit maakt van alle letsels die gezien worden op de SEH-afdeling. Dit betekent uiteraard niet dat gehoorschade weinig voorkomt. Prevalentieschattingen op basis van overige bronnen zullen elders worden gerapporteerd.

2.6 Kosten

De kosten zijn berekend op basis van een geactualiseerd Letsellastmodel (LLM) waarin diverse nieuwe kosten items zijn toegevoegd (zie Verantwoording). Mede door dit vollediger model komen de meeste kosten hoger uit dan in 2018. Een en ander wordt toegelicht in de onderstaande paragrafen.

2.6.1 Directe medische kosten

De directe medische kosten van letselslachtoffers die in 2019 op een SEH-afdeling van een ziekenhuis zijn behandeld en/of zijn opgenomen in het ziekenhuis, bedroegen naar schatting gemiddeld 3.500 euro per slachtoffer. Dat leidde tot een totaal van 2,5 miljard euro in 2019 (figuur 15, bijlage 1 tabel 12). Ongevallen waren verantwoordelijk voor 2,4 miljard euro.

Zowel de gemiddelde als de totale directe medische kosten waren voor de oudste leeftijdsgroepen het hoogst (figuur 16, bijlage tabel 13). Een verklaring hiervoor is dat ouderen vaker een ernstig letsel oplopen en hiervoor ook vaker en langduriger worden opgenomen in het ziekenhuis, soms gevolgd door een tijdelijk of definitief verblijf in een verpleeghuis.

Net als in eerdere jaren hadden privé-ongevallen veruit het grootste aandeel (68%; 1,7 miljard euro) in de totale directe medische kosten van letsel (figuur 15, bijlage 1 tabel 12). De hoge directe medische kosten van privé-ongevallen worden gedeeltelijk verklaard doordat privé-ongevallen nu eenmaal veel voorkomen. Daarnaast speelt de leeftijdsverdeling een rol. Het relatief grote aandeel oudere slachtoffers bij de privé-ongevallen leidt tot hogere medische kosten dan bij de andere typen ongevallen. Ook verkeersongevallen leiden tot relatief hoge directe medische kosten. Hier speelt het relatief hoge opnamepercentage een rol.

Voor de totale directe medische kosten van letsel betekenen de kosten van 2,5 miljard in 2019 een stijging van 400 miljoen (15%) ten opzichte van 2018 (2,1 miljard euro). De actualisatie en uitbreiding van het LLM spelen een rol in de gevonden stijging van de zorgkosten. Een aantal (zorg)kostenposten is toegevoegd. Nieuw zijn de kosten van revalidatie (kliniek, polikliniek, geriatrie), kosten van WMO-zorg en de kosten van psychologische hulpverlening. Van de stijging van 400 miljoen euro is globaal 100 miljoen euro het gevolg van toevoeging van revalidatiekosten aan het model en 100 miljoen respectievelijk 22 miljoen kan toegeschreven worden aan de toevoeging van kosten van WMO-zorg en psychologische zorg. Naar schatting 100 miljoen euro stijging komt voor rekening van een toename van thuiszorg. De rest van de stijging van de zorgkosten is veroorzaakt door prijsstijgingen.

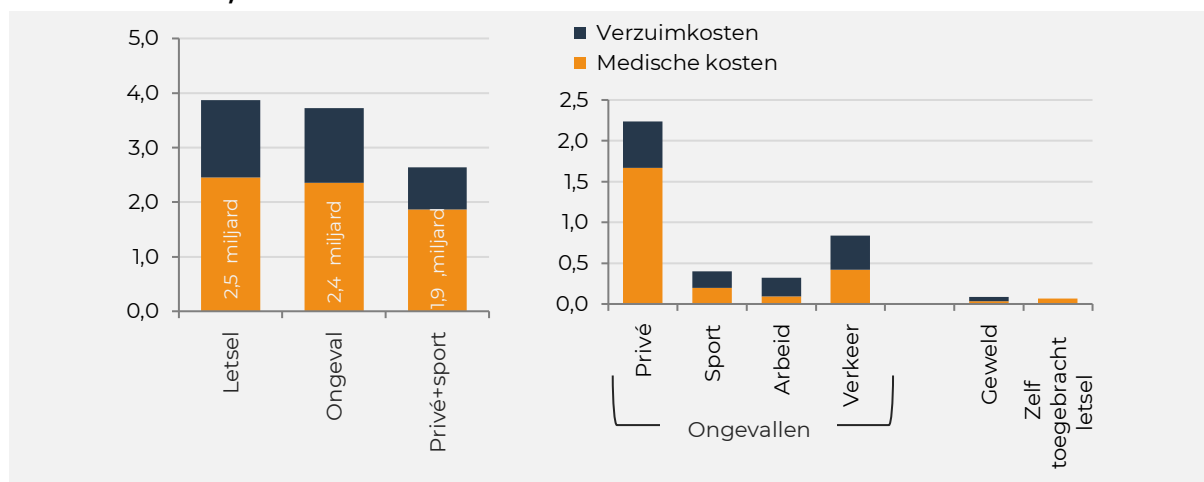
2.6.2 Verzuimkosten

De verzuimkosten voor letselslachtoffers bedroegen gemiddeld 7.000 euro per slachtoffer en in totaal 1,4 miljard euro (figuur 15, bijlage 1 tabel 12). Ook hier zijn ongevallen logischerwijze verantwoordelijk voor veruit het grootste deel van de kosten. De gemiddelde verzuimkosten per slachtoffer waren voor de leeftijdsgroepen 60-64 jaar en 65-69 jaar het hoogst, maar dit leidde niet tot de hoogste totale verzuimkosten (figuur 16, bijlage 1 tabel 13). Dit komt doordat het aantal werkenden in deze leeftijdsgroepen relatief klein is.

Privé-ongevallen zijn samen met verkeersongevallen verantwoordelijk voor een groot deel van de totale verzuimkosten in verband met letsel in 2019 (figuur 15, bijlage tabel 12). Het grote aantal privé-ongevallen en de ernst van verkeersongevallen spelen hierbij een belangrijke rol. Bij de arbeidsongevallen zijn de verzuimkosten in relatieve zin (dus ten opzichte van het aantal ongevallen in deze categorie) groot. Dit is te verklaren door het feit dat alle slachtoffers van een arbeidsongeval per definitie tot de werkzame bevolking behoren en er dus sprake zou kunnen zijn van arbeidsverzuim. Bij jonge kinderen of ouderen, die als slachtoffers deel uitmaken van de andere categorieën ongevallen, is dat logischerwijze niet dan wel minder het geval.

De totale verzuimkosten van letsel in 2019 zijn met 19 procent gestegen ten opzichte van 2018 (1,2 miljard euro). Ook hier spelen de actualisatie en uitbreiding van het LLM een rol. In het LLM is de kans op arbeid geactualiseerd aan de hand van de arbeidsdeelnamegegevens van het CBS waarbij een toename is te zien bij jongeren (15-19 jaar, bijbaantjes). Daarnaast is de leeftijdsgroep waarop de verzuimkosten in het model betrekking hebben uitgebreid van 15-64 jaar naar 15-69 jaar omdat ouderen later met pensioen gaan. De stijging van de kosten van arbeidsverzuim is veroorzaakt door de toegenomen arbeidsdeelname; meer mensen met een baan betekent meer potentieel verzuim.

Figuur 15 Letsel in 2019; Directe medische kosten en verzuimkosten¹ in miljard euro, naar oorzaak letsel²

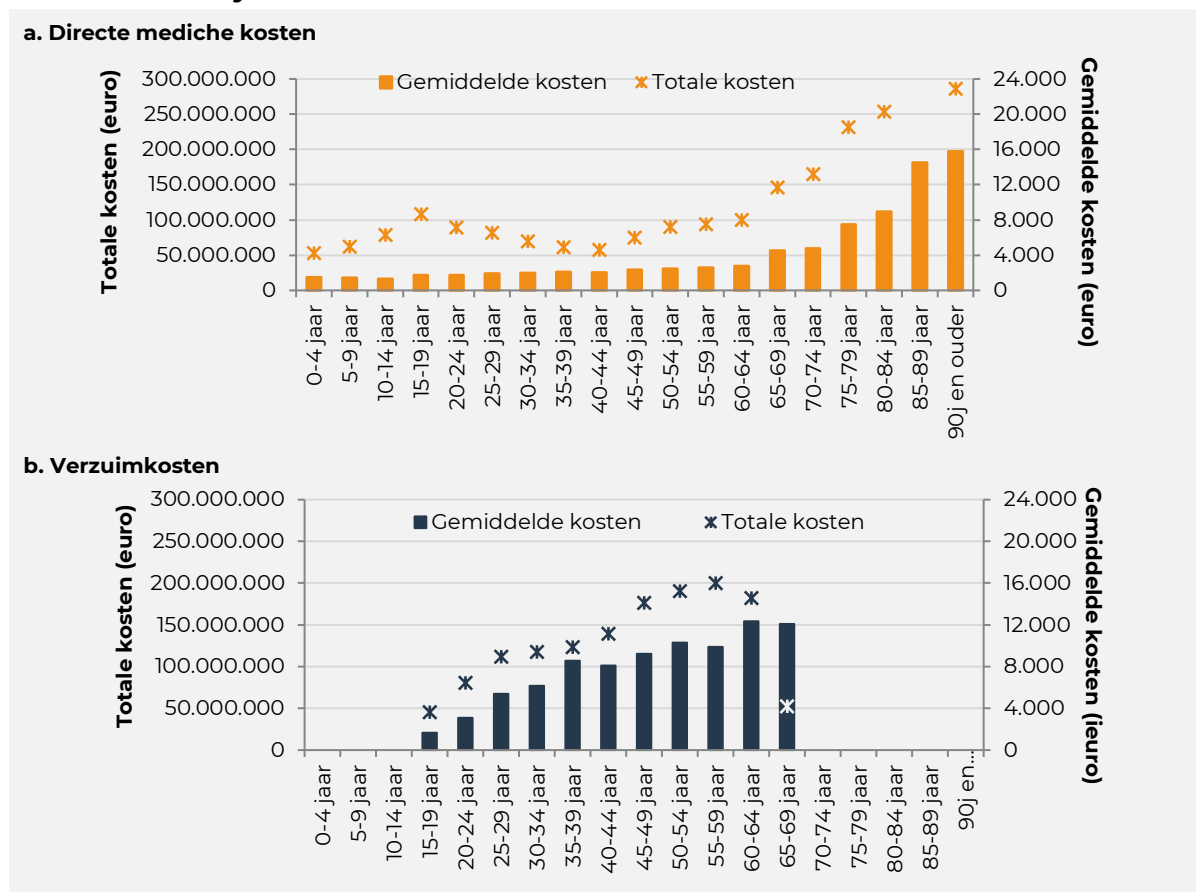

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Letsellastmodel 2019, VeiligheidNL i.s.m. Erasmus MC

¹ Directe medische kosten en verzuimkosten van slachtoffers die zijn behandeld op een SEH-afdeling van een ziekenhuis en/of zijn opgenomen / Verzuimkosten 15-69 jaar / Verzuimkosten zelfbeschadiging niet bekend

² Een letsel kan meerdere oorzaken hebben bijv. sport & verkeer en wordt dan in LIS zowel als sport als verkeer gecodeerd. Door deze overlap mogen de afzonderlijke kosten per categorie niet worden opgeteld om tot een totaal te komen

Figuur 16 Letsel in 2019; Directe medische kosten en verzuimkosten naar leeftijd¹ van slachtoffer

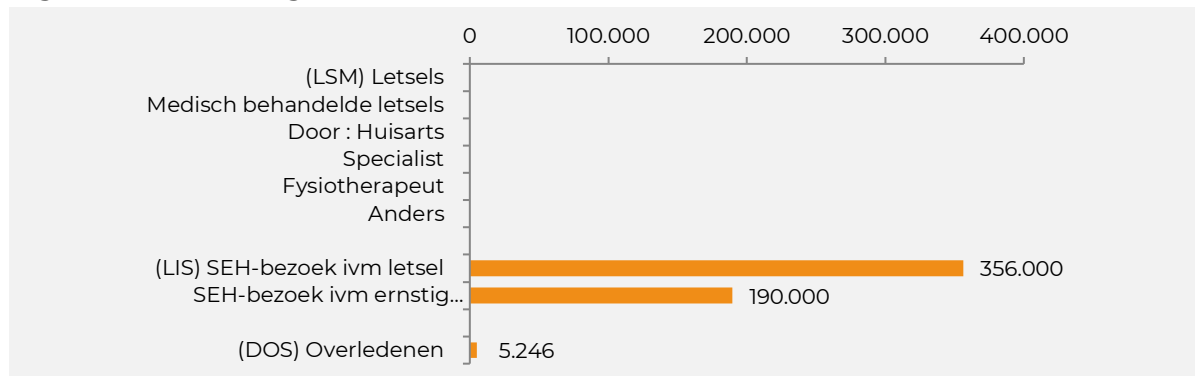
Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Letsellastmodel 2019, VeiligheidNL i.s.m. Erasmus MC
¹ Directe medische kosten en verzuimkosten van slachtoffers die zijn behandeld op een SEH-afdeling van een ziekenhuis en/of zijn opgenomen / Verzuimkosten 15-69 jaar / Verzuimkosten zelfbeschadiging niet bekend

3 Privé-ongevallen

3.1 Overzicht privé-ongevallen in 2019

In 2019 vonden 356 duizend SEH-bezoeken plaats in verband met een privé-ongeval. In ongeveer de helft van deze gevallen had het slachtoffer ernstig letsel (figuur 17, bijlage 1 tabel 2-3). Onder privé-ongevallen verstaan we alle ongevallen die geen sport-, verkeers- of arbeidsongeval zijn. Meer dan vijf duizend personen overleden aan de gevolgen van een privé(-sport-arbeids)ongeval (zie 3.3). Gegevens over (medisch behandelde) letsels door een privé-ongeval ontbreken nog op het moment van afronding van deze eerste versie van rapportage.

Figuur 17 Privé-ongevallen in 2019^{1,2}

Bron: Letsel Informatie Systeem (LIS) 2019, VeiligheidNL; Doodsoorzakenstatistiek (DOS) 2019 (Statline), Centraal Bureau voor de Statistiek

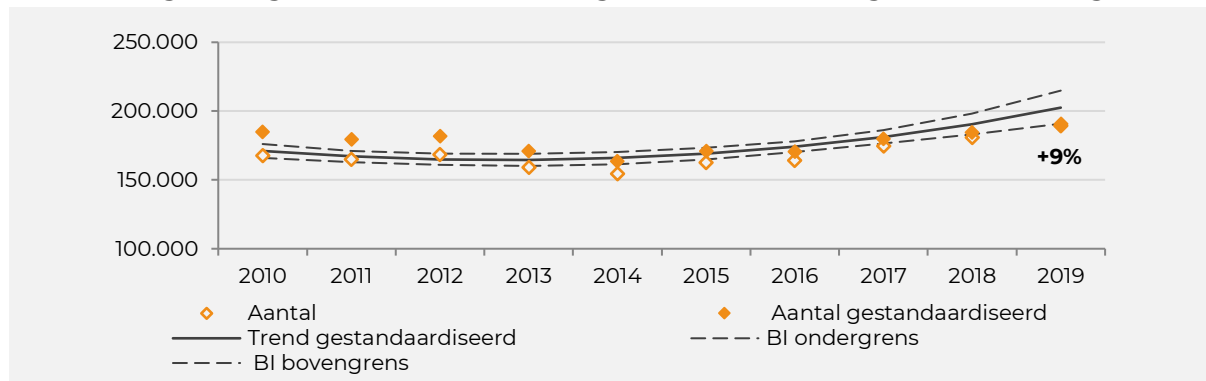
¹ Gegevens over letsels (LSM) nog niet beschikbaar

² Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

3.2 SEH-bezoek privé-ongevallen

In 2019 vonden zoals hierboven vermeld 356 duizend SEH-bezoeken (95%BI: 346.000-366.000) plaats in verband met een privé-ongeval, 2.100 per 100.000 inwoners (2.000-2.200). Bij ongeveer de helft van de slachtoffers was sprake van ernstig letsel (53%) wat overeenkomst met 190.000 SEH-bezoeken (182.000-197.000), 1.100 per 100.000 inwoners (1.100-1.100). Het aantal SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel is in 2019 met negen procent gestegen ten opzichte van 2010. Hierbij is gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling. De ontwikkeling in de tijd is u-vormig (figuur 18).

Figuur 18 Privé-ongevallen; SEH-bezoeken i.v.m. ernstig letsel¹, naar jaar, gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingsamenstelling

Bron: Letsel Informatie Systeem 2010-2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

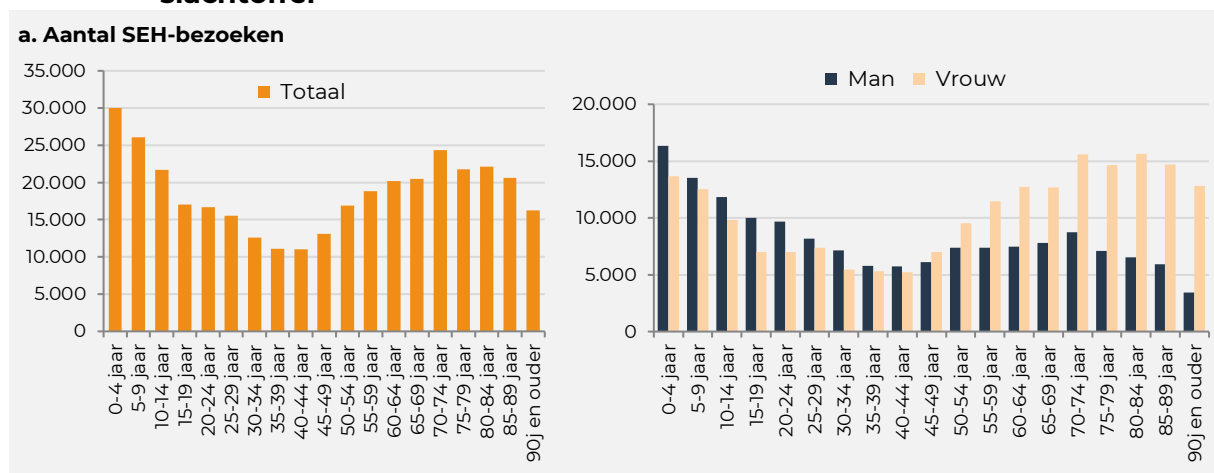
¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

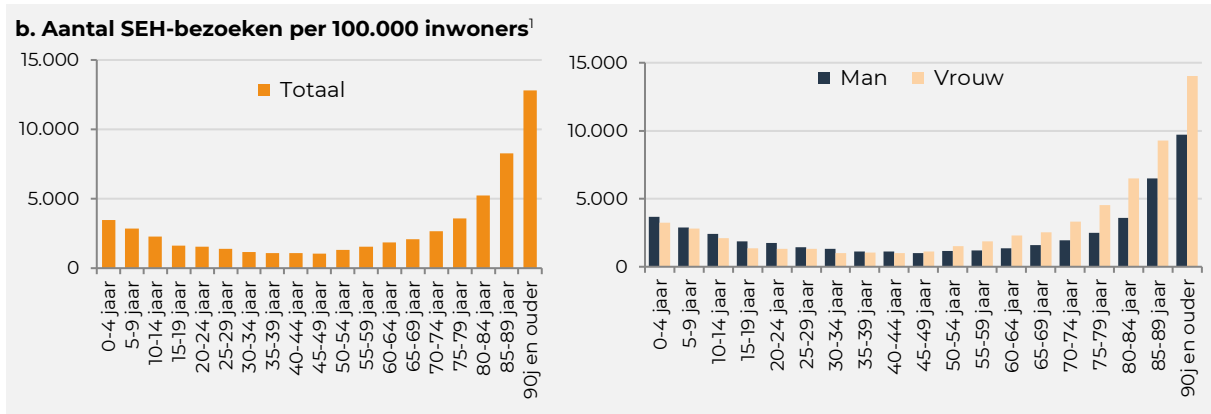
3.2.1 Leeftijd en geslacht

In figuur 19a is te zien dat jonge kinderen in 2019 absoluut gezien het vaakst de SEH-afdeling bezochten in verband met een privé-ongeval, jongens iets vaker dan meisjes (bijlage 2 tabel 14). Ouderen nemen ook een groot deel van de SEH-bezoeken voor hun rekening, vrouwen meer dan mannen.

Kijken we naar risicogroepen, dan steken de ouderen er duidelijk bovenuit (figuur 19b, bijlage 2 tabel 14). In de oudste leeftijdsgroepen, vanaf 80 jaar, is de kans op een SEH-bezoek in verband met letsel door een privé-ongeval, uitgedrukt als aantal SEH-bezoeken per 100.000 inwoners, (veel) groter dan in andere leeftijdsgroepen. Vanaf ongeveer 50 jaar lopen vrouwen meer risico dan mannen.

Figuur 19 Privé-ongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

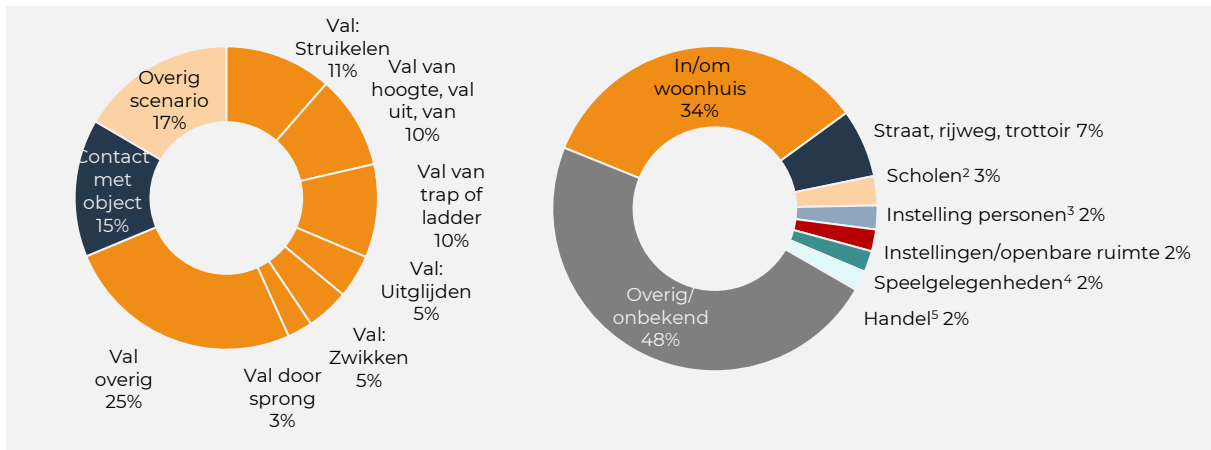

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek
¹ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd en/of geslacht

3.2.2 Ongevalsscenario en locatie

Bij ruim twee derde van de SEH-bezoeken na een privé-ongeval in 2019 had het slachtoffer letsel opgelopen door een val (69%, 245.000) (figuur 20, bijlage 2 tabel 15). Voor zover bekend vonden de meeste ongevallen in of om huis plaats, te weten 34% (121.000). Bij circa twee op de vijf privé-ongevallen is de locatie niet bekend.

Figuur 20 Privé-ongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar ongevalsscenario en locatie¹

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

¹ Bij interpretatie van locatie rekening houden met groot aandeel 'Overig/onbekend'

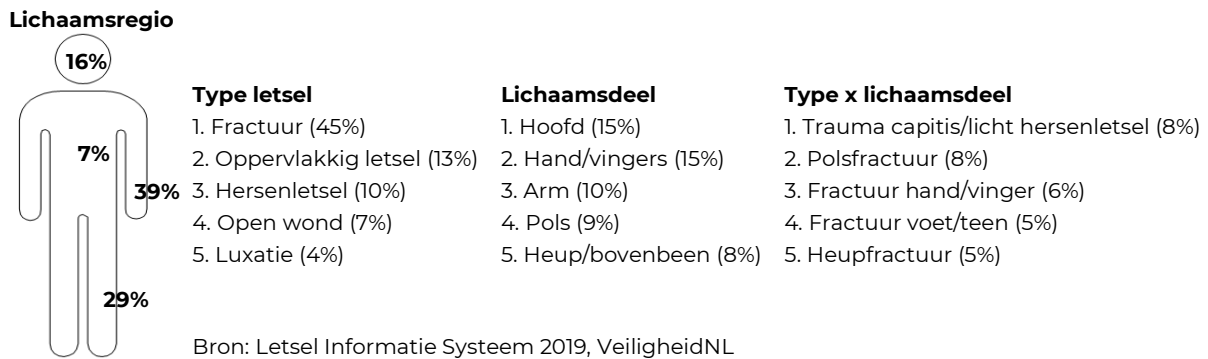
² Scholen en dagverblijven / ³ Instelling waar personen verblijven / ⁴ Speelgelegenheden, attractie-, bungalowparken / ⁵ Handel en dienstverlening

3.2.3 Letsels

Slachtoffers van een privé-ongeval kwamen het vaakst in verband met een fractuur naar de SEH-afdeling (45%) (figuur 21, bijlage 2 tabel 6). Twee op vijf letsels (39%) bevonden zich aan de bovenste extremiteiten, het vaakst aan hand of vingers (15% van het totaal). Ook hoofdletsel kwam in vijftien procent van de gevallen voor (hoofd/hals/nek 16%). De combinatie van letsellocatie en letseltype laat zien dat bij de SEH-bezoeken na een privé-ongeval het slachtoffer het vaakst een polsfractuur had (8%). Voor de relatie tussen het letsel (locatie en type) en MAIS (wel/niet ernstig letsel), zie Verantwoording.

Figuur 21 Privé-ongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar type en locatie van het letsel

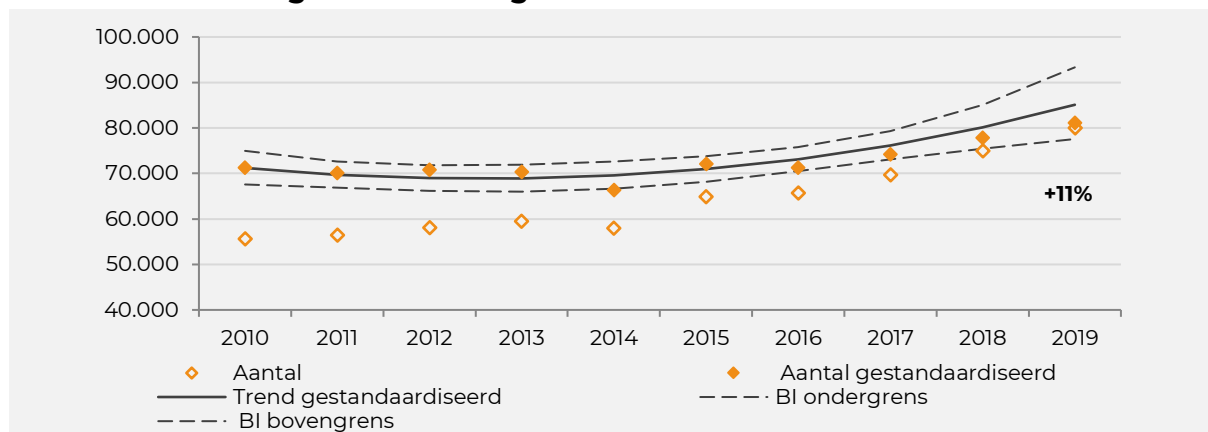

3.2.4 (Valongevallen (privé) bij ouderen

Veruit de meeste ouderen (65 jaar en ouder) die de SEH-afdeling bezochten in verband met letsel door een privé-ongeval zijn slachtoffer van een valongeval (2019: 87%, 109.000 SEH-bezoeken). Valongevallen zijn ongevallen die nog vaker dan gemiddeld in deze leeftijdsgroep tot ernstig letsel leiden (2019: 73%) en grote gevolgen kunnen hebben voor het verdere leven van de ouderen.

Het aantal SEH-bezoeken na ernstig letsel door een valongeval bij 65-plussers stijgt (open symbolen in figuur 22). Een trendanalyse laat zien dat de vergrijzing daarbij een grote rol speelt. In de periode 2010-2019 blijkt na correctie voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling (vergrijzing) sprake te zijn van een kwadratisch verloop van het aantal SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel (gesloten symbolen en trend in figuur 22). Op basis van een lineaire trend is berekend dat het aantal SEH-bezoeken in 2019 met elf procent gestegen is ten opzichte van 2010.

Figuur 22 Privé-ongevallen 65 jaar en ouder; SEH-bezoeken i.v.m. ernstig letsel¹ door een val-ongeval, naar jaar, gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling

Bron: Letsel Informatie Systeem 2010-2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

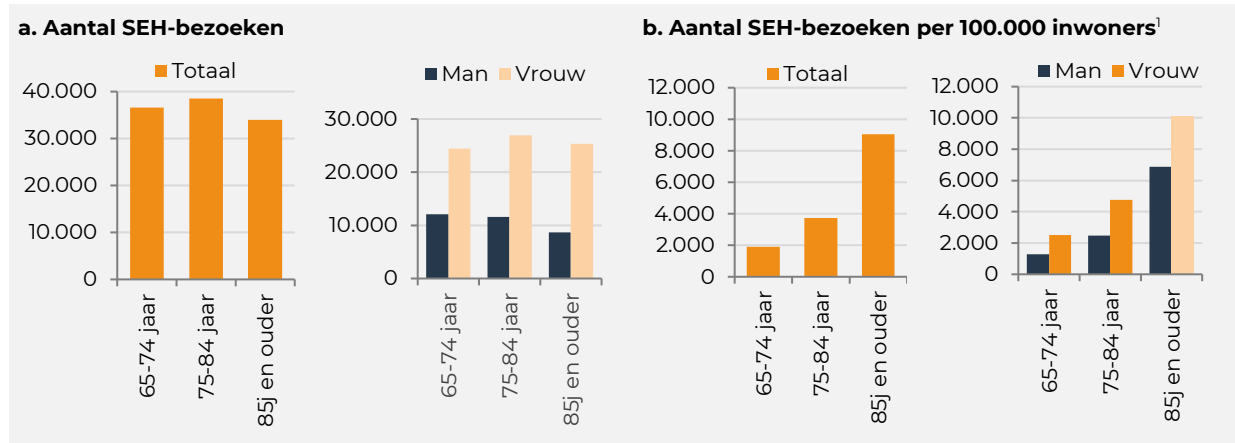
¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

Leeftijd en geslacht

Het aantal SEH-bezoeken lijkt het grootst in de middelste leeftijdsgroep (75-84 jaar) (figuur 23a, bijlage 2 tabel 18) maar de kans op een SEH-bezoek neemt toe met het toenemen van de leeftijd en is veruit het grootst voor ouderen in de oudste

leeftijdsgroep (85 jaar en ouder) (figuur 23b). Onder ouderen zijn vrouwen veel vaker slachtoffer van een valongeval dan mannen. Een deel van het verschil tussen mannen en vrouwen komt doordat er onder ouderen meer vrouwen dan mannen zijn. Maar ook als we daar rekening mee houden, blijft er een verschil bestaan tussen mannen en vrouwen: in alle leeftijdsgroepen lopen vrouwen meer risico dan mannen.

Figuur 23 Privé-ongevallen 65 jaar en ouder in 2019; SEH-bezoeken i.v.m. valongeval, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek
¹ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd en/of geslacht

Zoals al vermeld, stijgt het aantal SEH-bezoeken na ernstig letsel door een valongeval bij 65-plussers. Kijken we naar de afzonderlijke leeftijdsgroepen 65-74 jaar, 75-84 jaar en 85 jaar en ouder, dan blijkt er alleen in de oudste leeftijdsgroep (85 jaar en ouder) sprake te zijn van een significante stijging: +19% (na correctie voor de vergrijzing).

Dit lijkt gedeeltelijk in tegenspraak met de resultaten beschreven in hoofdstuk 2 (stijging bij 70-74 jaar, 75-79 jaar, 80-84 jaar en 85 jaar en ouder). Echter in hoofdstuk 2 ging het om 'alle oorzaken van letsel' en bij met name de wat jongere ouderen spelen naast privé-ongevallen ook nog andere oorzaken van letsel een aanzienlijke rol, zoals verkeersongevallen.

Ongevalsscenario en locatie

Niet in alle gevallen is duidelijk hoe en waar het slachtoffer gevallen is. Zover bekend waren de meeste ouderen gestruikeld (22%), van een trap of ladder gevallen (10%) of ergens anders van/uit gevallen (zoals een val uit bed of stoel) (10%), en vonden de meeste ongevallen in of om het woonhuis plaats (44%) (bijlage 2 tabel 19).

Letsel

De valongevallen leidden in 2019 bij ruim de helft van de ouderen (57%) tot een fractuur (bijlage 2 tabel 20). Veertien procent van de ouderen had een heupfractuur. Dertien procent van oudere slachtoffers van een valongeval werd op de SEH-afdeling behandeld voor hersenletsel, meestal licht hersenletsel.

3.2.5 Privé-ongevallen kinderen/jongeren

Kinderen/jongeren in de leeftijdsgroep 0-18 jaar waren in 2019 verantwoordelijk voor een kwart van alle SEH-bezoeken in verband met letsel door een privé-ongeval, te

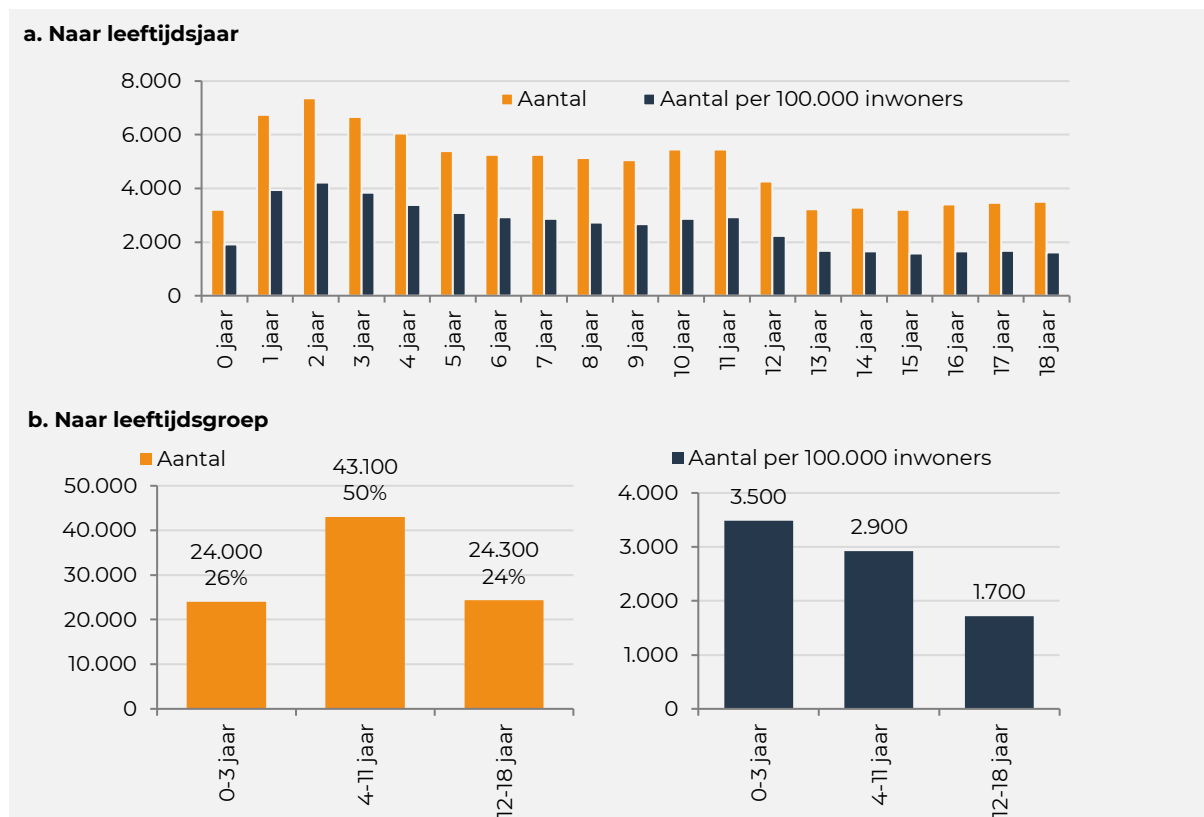
weten ruim 90 duizend SEH-bezoeken (26%, 91.400) oftewel 2.600 per 100.000 kinderen/jongeren van 0 tot en met 18 jaar. Een trendanalyse laat geen significante verandering zien in de periode 2010-2019 (gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling).

Leeftijd en geslacht

Kinderen van twee jaar kwamen het vaakst naar de SEH-afdeling en liepen het meeste risico (aantal SEH-bezoeken per 100.000 inwoners) (figuur 24a). Het aantal SEH-bezoeken en de kans daarop nam ruwweg af met het toenemen van de leeftijd. Bij de indeling in de leeftijdsgroepen 0-3 jaar, 4-11 jaar en 12-18 jaar is er dus ook sprake van een daling van de kans op een SEH-bezoek (figuur 24b, bijlage 2 tabel 21). Doordat de leeftijdsgroepen niet even groot zijn, is het absolute aantal SEH-bezoeken in verband met letsel in de leeftijdsgroep 0-3 jaar het klein ook al is het aantal SEH-bezoeken per leeftijdsjaar in deze leeftijdsgroep groot (met uitzondering van 0-jarigen).

In alle drie de leeftijdsgroepen zijn jongens in meer of mindere mate in de meerderheid en lopen jongens meer risico dan meisjes (bijlage 2 tabel 21). In de leeftijdsgroep 12-18 jaar is het verschil tussen jongens en meisjes het grootst.

Figuur 24 Privé-ongevallen 0-18 jaar in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd van slachtoffer¹

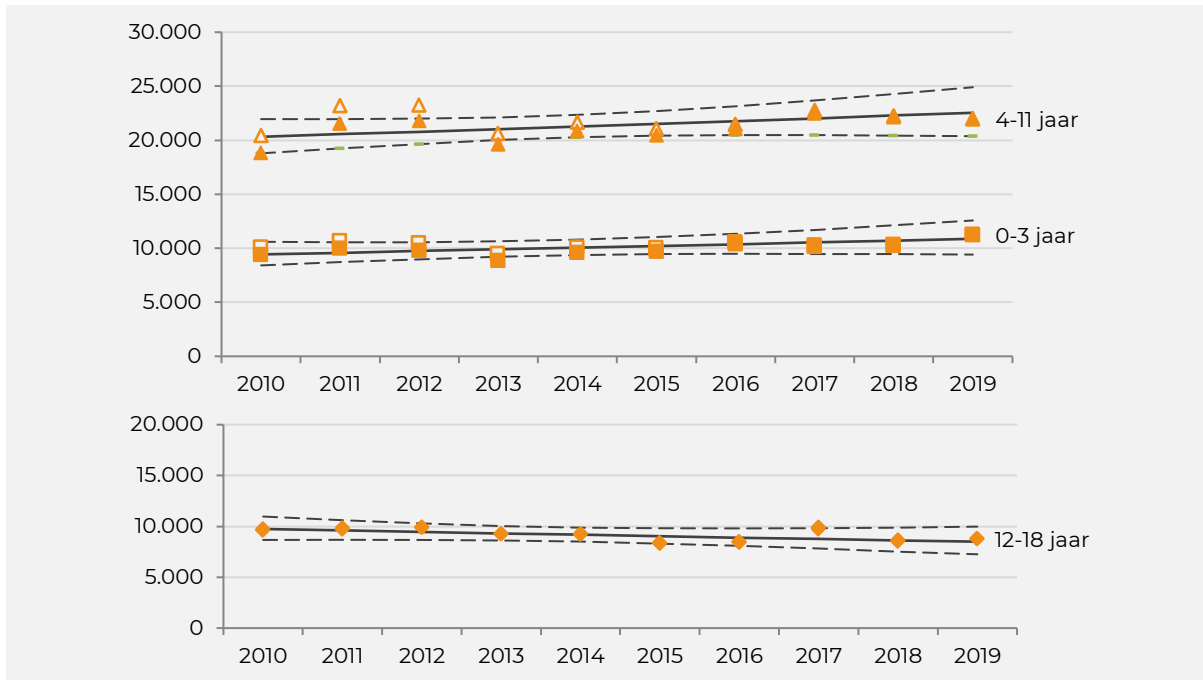

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek
¹ Aantal per 100.000 inwoners in betreffende leeftijdsgroep

Net als voor de hele leeftijdsgroep geldt ook voor de afzonderlijke leeftijdsgroepen 0-3 jaar, 4-11 jaar en 12-18 jaar, dat het aantal SEH-bezoeken (i.v.m. ernstig letsel) in de periode 2010-2019 niet significant veranderd is (figuur 25). Wel lijkt de ontwikkeling bij de 12- tot en met 18-jarigen iets gunstiger dan in de twee andere leeftijdsgroepen.

Voor de leeftijdsgroep 0-3 jaar (een leeftijdsgroep waarin vrijwel alleen privé-ongevallen voorkomen) sluit dit goed aan bij de bevindingen in hoofdstuk 2. Daarin leek de groep 0-4 jaar weliswaar iets ongunstig naar voren te komen, maar een significante verandering in het totaal aan letsels werd niet gevonden.

Figuur 25 Privé-ongevallen 0-18 jaar; SEH-bezoeken i.v.m. ernstig letsel¹, naar jaar, gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling²

Bron: Letsel Informatie Systeem 2010-2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

² Open symbool = Aantal / Gesloten symbool = Aantal gestandaardiseerd naar 2019 / Ononderbroken lijn = Trend op basis van gestandaardiseerde aantallen / Onderbroken lijnen = BI rondom trendlijn

Ongevalsscenario en locatie

Overall komen valongevallen onder 0- tot en met 18-jarigen het meeste voor en komen SEH-bezoeken in verband met letsel door een contact met een object op de tweede plaats (figuur 26, bijlage 2 tabel 22). De groep ‘overig’ is overall het kleinst en bevat vooral letsels door lichamelijk contact en vergiftigingen, maar ook .

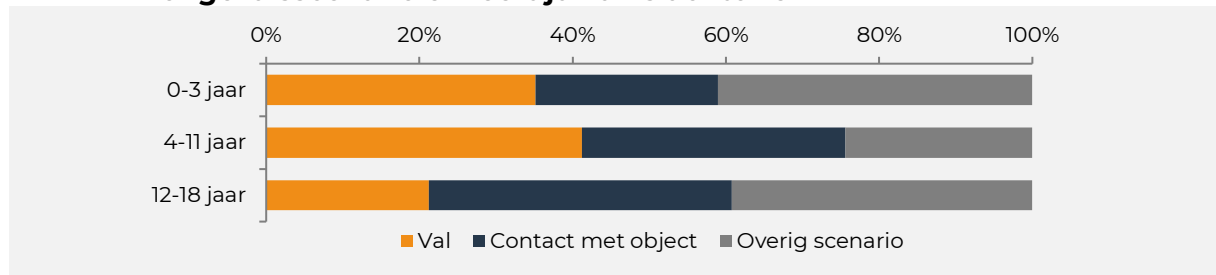
Maar er zijn wel verschillen tussen de leeftijdsgroepen. Zo komen valongevallen in de jongste twee groepen relatief vaker voor dan in de oudste leeftijdsgroep (0-3 jaar: 64%; 4-11 jaar: 70%; 12-18 jaar: 47%). Letsel door stoten en een vergiftiging komen bij de 12- tot en met 18-jarigen vaker voor dan bij de jongere kinderen.

Zover bekend vonden de meeste privé-ongevallen in of om het woonhuis (26%) plaats gevolgd door ongevallen op scholen of dagverblijven (11%) (bijlage 2 tabel 23).

Bij ongeveer de helft van de ongevallen is de locatie niet bekend. Echter per leeftijdsgroep verschilt het aandeel ongevallen waarbij de locatie onbekend is.

Daardoor is een kwantitatieve vergelijking tussen de leeftijdsgroepen niet goed mogelijk. Wat we wel kunnen zeggen is dat in de jongste leeftijdsgroep logischerwijze veruit het grootste deel van de ongevallen in of om huis plaatsvond en slechts een relatief klein deel op andere locaties (met name school/dagverblijven en speelgelegenheden). Bij de andere twee leeftijdsgroepen vonden ook de meeste ongevallen in of om huis plaats, maar deze locatie steekt er (veel) minder bovenuit dan bij de leeftijdsgroep 0-3 jaar.

Figuur 26 Privé-ongevallen 0-18 jaar in 2019; SEH-bezoeken, naar ongevalsscenario en leeftijd van slachtoffer

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

Letsels

De privé-ongevallen leidden in 2019 in de leeftijdsgroep 0-18 jaar vooral tot fracturen die op een SEH-afdeling moesten worden behandeld (42%) waarbij pols- en hand/vinger fracturen het meeste voorkwamen (bijlage 2 tabel 24). Zeventien procent van de kinderen/jongeren had oppervlakkig letsel, acht procent had licht hersenletsel.

Ook hier zijn er verschillen tussen de leeftijdsgroepen. Zo was in de leeftijdsgroep 4-11 jaar het aandeel fracturen veruit het grootst, namelijk 53 procent tegenover 27 respectievelijk 38 procent in de leeftijdsgroepen 0-3 jaar en 12-18 jaar. Het aandeel slachtoffers dat voor hersenletsel (licht en ernstig) naar de SEH-afdeling kwam, was in de jongste leeftijdsgroep het grootst, namelijk 22 procent. Het aandeel slachtoffers met hersenletsel was hiermee in de leeftijdsgroep 0-3 jaar vier (4-11 jaar) tot achtmaal (12-18 jaar) groter dan in andere twee leeftijdsgroepen.

Bovenstaande leidde ertoe dat in de leeftijdsgroep 0-3 jaar trauma capitis/licht hersenletsel in 2019 het meeste voorkwam. In de andere leeftijdsgroepen waren dat polsfracturen (4-11 jaar) en fracturen aan hand en/of vingers (12-18 jaar).

3.3 Overledenen door privé-ongeval

Privé-ongevallen, ongevallen tijdens sportbeoefening en arbeidsongevallen waren in 2019 samen verantwoordelijk voor 5.246 overledenen (bijlage 1 tabel 4). Deze drie categorieën dodelijke ongevallen zijn niet apart te onderscheiden in de CBS-databestanden met gegevens over dodelijke ongevallen. Maar op basis van andere bronnen weten we dat dodelijke privé-ongevallen daarbinnen veruit het meeste voorkomen.

Het merendeel (90%) van de dodelijke privé-(sport-arbeids-)ongevallen was een valongeval (bijlage 2 tabel 17). Ruim de helft (56%) van de slachtoffers was een 85-plusser. Slachtoffers van 75 tot en met 84 jaar maakten een kwart (26%) uit van het totaal.

Het aantal dodelijke privé-(sport-arbeids)ongevallen is in 2019 met één procent gestegen ten opzichte van 2018. Dit is de kleinste stijging sinds 2011. Vanaf 2011 varieerde de jaarlijkse stijging varieerde van twee tot vijftien procent. Zo bedroeg bijvoorbeeld de stijging van 2017 naar 2018 veertien procent.

Kijken we per leeftijdsgroep, dan valt op dat het aantal overledenen vooral gestegen is de leeftijdsgroep 75-84 jaar (+112), 85 jaar en ouder (+28), 35-44 jaar (+14) en 25-34 jaar (+11). In de leeftijdsgroepen binnen de range 45-74 jaar vond ten opzichte van 2018 een daling plaats (45-54 jaar: -33, 55-64 jaar: -42, 65-74 jaar: -29). Hierbij is niet gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling.

Wat betreft de doodsoorzaak valt het meeste op dat het aantal slachtoffers van een val gestegen met 90 overledenen ten opzichte van 2018. Het aantal fatale verdrinkingen is gedaald met 36 tot 76 in 2019, het laagste aantal sinds 2012.

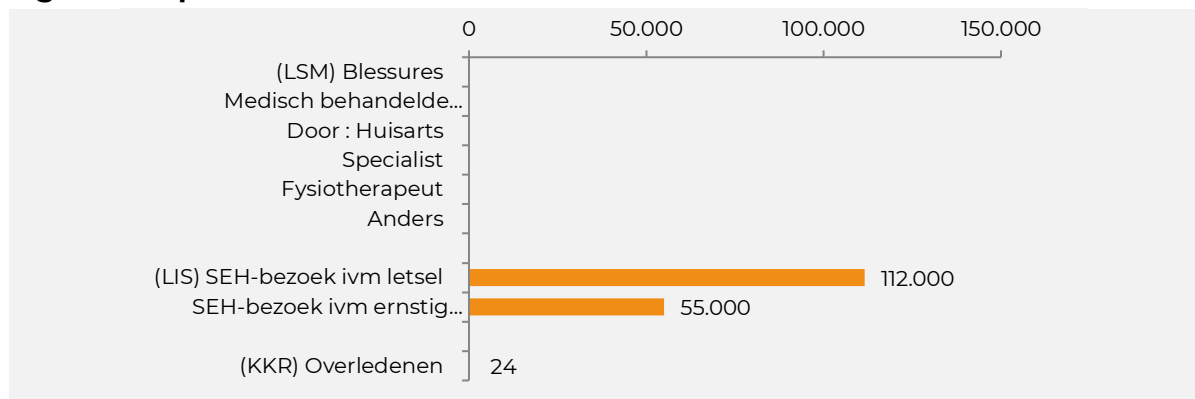
4 Sportblessures

4.1 Overzicht sportblessures in 2019

In 2019 vonden 112.000 SEH-bezoeken plaats in verband met een sportblessure. Op basis van de Krantenknipselregistratie schatten we dat in 2019 in Nederland 24 sporters overleden door een ongeval tijdens het sporten. De gegevens betreffen zowel blessures opgelopen tijdens georganiseerde als tijdens ongeorganiseerde sport (zie ook Verantwoording).

Gegevens over het totaal aan (medisch behandelde) sportblessures in 2019 en het aantal uren dat er gesport is, ontbreken nog op het moment van afronding van deze eerste versie van de rapportage.

Figuur 27 Sportblessures in 2019^{1,2}

¹ Gegevens over totaal aan blessures nog niet beschikbaar

Bron: Letsel Informatie Systeem (LIS) 2019, VeiligheidNL; Krantenknipselregistratie (KKR) 2019, VeiligheidNL

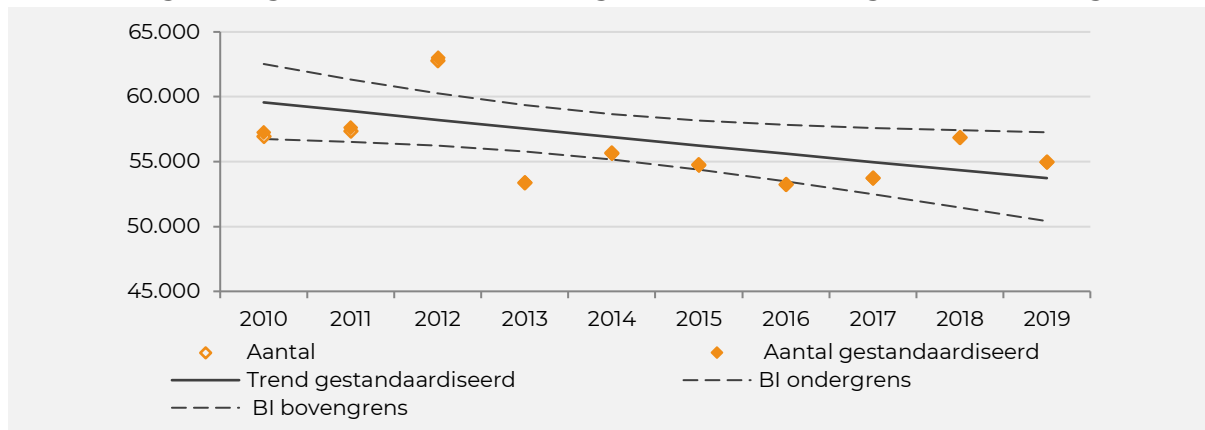
² Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

4.2 SEH-bezoek sportblessures

Zoals gezegd vonden in de 2019 112.000 SEH-bezoeken (95%BI: 106.000-117.000) plaats in verband met een sportblessure waaronder 55 duizend (51.100-59.000) in verband met een ernstige blessure (49%).

Het aantal SEH-bezoeken in verband met een ernstige blessure is in de periode 2010-2019 met tien procent gedaald (figuur 28). Er lijkt dus sprake van een gunstige ontwikkeling van de sportblessure-problematiek. Hierbij is geen rekening gehouden met eventuele veranderingen in de sportdeelname maar er is wel gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling. Wat we weten is dat het aantal inwoners van Nederland (5-79 jaar) dat wekelijks aan sport doet in de periode 2013-2108 gestegen is van 8,7 miljoen naar rond de 10 miljoen in 2018 (Mulier Instituut 2018). In relatie tot de stijging van het aantal sporters moeten we dit dus als een nog gunstigere ontwikkeling interpreteren. We weten echter niet wat dit betekent voor het aantal uren dat er gesport wordt.

Figuur 28 Sportblessures; SEH-bezoeken i.v.m. ernstige sportblessure¹ naar jaar, gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling²

Bron: Letsel Informatie Systeem 2010-2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

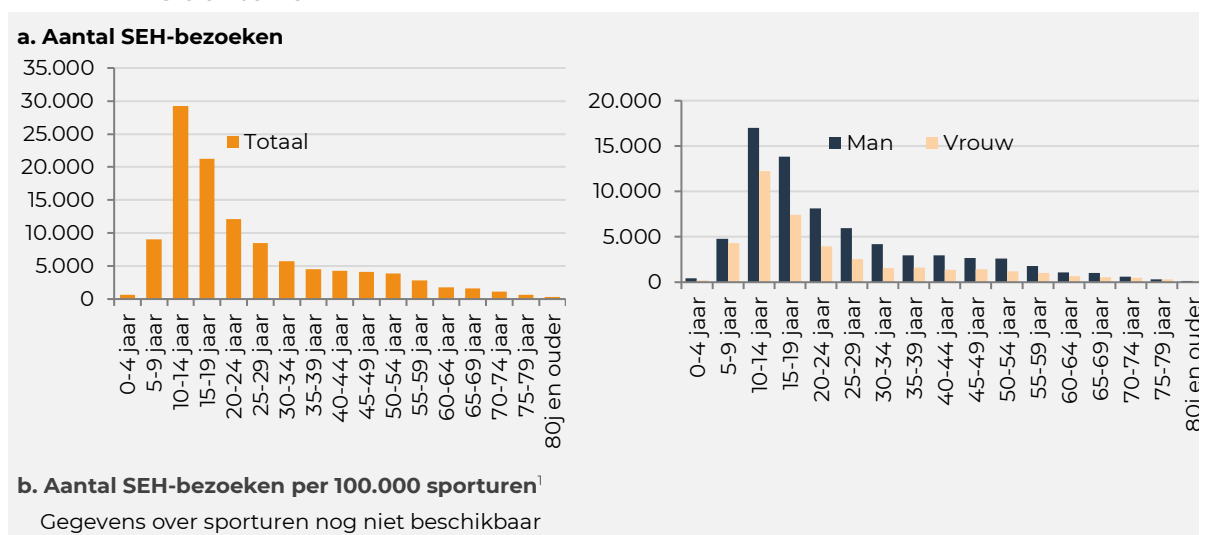
² Open en gesloten symbolen vallen vrijwel samen waardoor de open symbolen niet zichtbaar zijn in de grafiek.

4.2.1 Leeftijd en geslacht

Sporters in de leeftijd van 10-14 jaar en 15-19 jaar zijn verantwoordelijk voor de meeste SEH-bezoeken in verband met een blessure, samen namelijk bijna de helft van het totaal (45%) (figuur 29a, bijlage 3 tabel 25). Daarbinnen is het aantal SEH-bezoeken bij 11- tot en met 15-jarigen het grootst. Het aantal SEH-bezoeken neemt vervolgens af met het toenemen van de leeftijd.

In twee op de drie gevallen (63%) was het slachtoffer een jongen/man. De man-vrouw verhouding varieert enigszins per leeftijdsgroep maar overal zijn mannen in meer of mindere mate in de meerderheid (figuur 29a, bijlage 3 tabel 25). Het verschil in het aantal SEH-bezoeken tussen jongens/mannen en meisjes/vrouwen wordt gedeeltelijk verklaard door het grotere aantal uren dat jongens/mannen sporten vergeleken met de meisjes/vrouwen. Maar hier spelen dus nog andere factoren een rol.

Figuur 29 Sportblessures in 2019; SEH-bezoeken naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

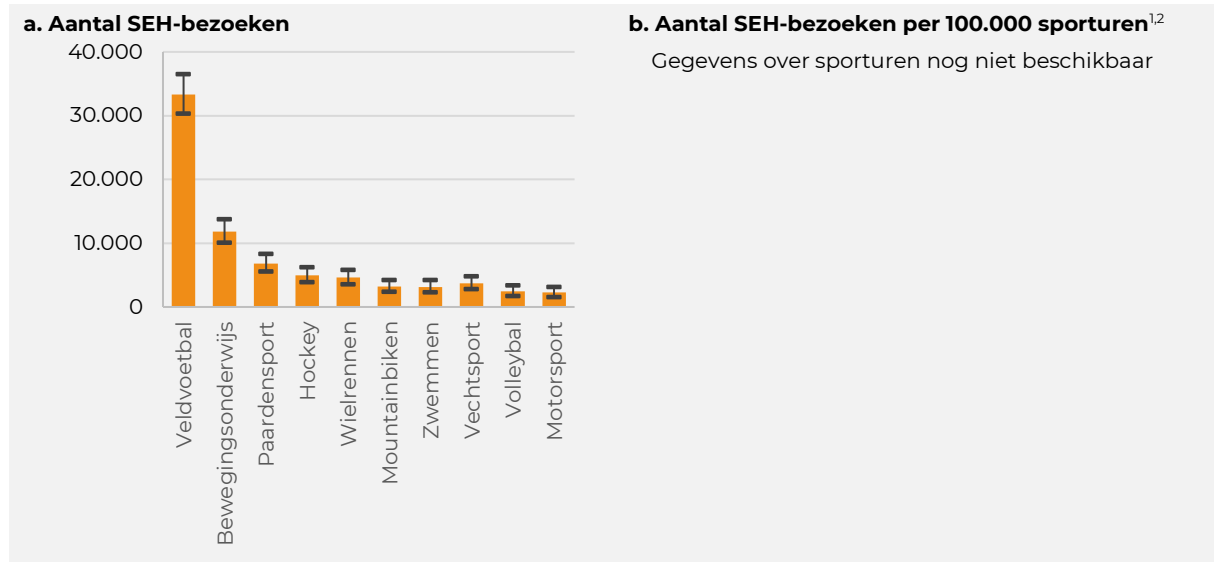
Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

4.2.2 Sporttak en ongevalsscenario

Veldvoetbal leidt nog steeds tot de meeste SEH-bezoeken in verband met een blessure, in 2019 waren dat er 33.300, bijna een derde van alle SEH-bezoeken in verband met een sportblessure (figuur 30a, bijlage 3 tabel 26). Dit betekent niet dat veldvoetbal ook de meest risicovolle sport is. Veldvoetbal staat bovenaan omdat het een veel beoefende sport is. Op afstand volgt bewegingsonderwijs op de tweede plaats met 11.800 SEH-bezoeken wat overeenkomt met elf procent van het totaal. Paardensport, hockey en wielrennen maken de top 5 compleet.

Figuur 30 Sportblessures in 2019; SEH-bezoeken naar sporttak (top 10)

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek i.s.m. RIVM en VeiligheidNL

¹ SEH-bezoek Vechtsport+boksen, sporturen Vecht-/verdedigingssporten

² Aantal per 100.000 sporturen in betreffende sporttak, maar slechts van beperkts aantal sporttakken zijn betrouwbare gegevens over sporturen beschikbaar (zie Verantwoording)

Kijken we naar het totaal aan sportblessures, dan zien we dat in 2019 bijna twee derde (60%) van de sporters die naar de SEH-afdeling kwamen, de blessure had opgelopen door een val en één vijfde (20%) door contact met een voorwerp, vaak een bal (12%) (bijlage 3 tabel 27). Bij elf procent van de sporters was sprake van een blessure door lichamelijk contact zoals een trap/schop of botsing.

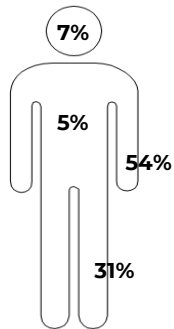
Logischerwijze zijn er (grote) verschillen tussen de sporttakken wat betreft de wijze waarop blessures ontstaan. Zo was het aandeel blessures door een val bij bijvoorbeeld paardensport (81%) en wielrennen (88%) veel groter dan gemiddeld (Stam en Valkenberg, 2019). Bij veldvoetbal was één op de vijf blessures die behandeld worden op een SEH-afdeling het gevolg van lichamelijk contact (22%).

4.2.3 Blessures

Bij ongeveer de helft van de sporters die naar de SEH-afdeling kwamen was sprake van een fractuur (52%) en ruim de helft van de sporter heeft een blessure aan de bovenste extremiteiten (54%), het vaakst aan hand of vingers (19%) (figuur 31, bijlage 3 tabel 28). Polsfracturen en fracturen aan hand of vinger kwamen het meeste voor (beide 12%). Enkeldistorsies komen op de derde plaats. Voor de relatie tussen het letsel (locatie en type) en MAIS (wel/niet ernstig letsel), zie Verantwoording.

Figuur 31 Sportblessures in 2019; SEH-bezoeken, naar type en locatie van de blessure

Lichaamsregio

Type blessure

- 1. Fractuur (52%)
- 2. Oppervlakkig letsel (16%)
- 3. Distorsie (10%)
- 4. Luxatie (6%)
- 5. Spier- of peesletsel (5%)

Lichaamsdeel

- 1. Hand/vingers (19%)
- 2. Pols (15%)
- 3. Enkel (12%)
- 4. Schouder/sleutelbeen¹ (11%)
- 5. Arm (9%)

Type x lichaamsdeel

- 1. Polsfractuur (12%)
- 2. Fractuur hand/vinger (12%)
- 3. Enkeldistorsie (6%)
- 4. Fractuur sleutelbeen/schouder (6%)
- 5. Fractuur voet/teen (5%)

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL
¹ Schouder/sleutelbeen/ac-gewricht

4.3 Overledenen door sportongeval

In de Krantenknipselregistratie (KKR) van VeiligheidNL werden in 2019 24 dodelijke ongevallen tijdens sportbeoefening in Nederland geregistreerd (bijlage 3 tabel 29). Vooral zwemmers en wielrenners overleden, beide zeven. De overige tien dodelijke ongevallen zijn verdeeld over zeven andere sporten.

In 2017 en 2018 werden 41 respectievelijk 39 slachtoffers in geregistreerd, meer dus dan in 2019.

In tegenstelling tot eerdere jaren werden in de KKR2019 geen artikelen gevonden over Nederlandse sporters die in het buitenland zijn overleden.

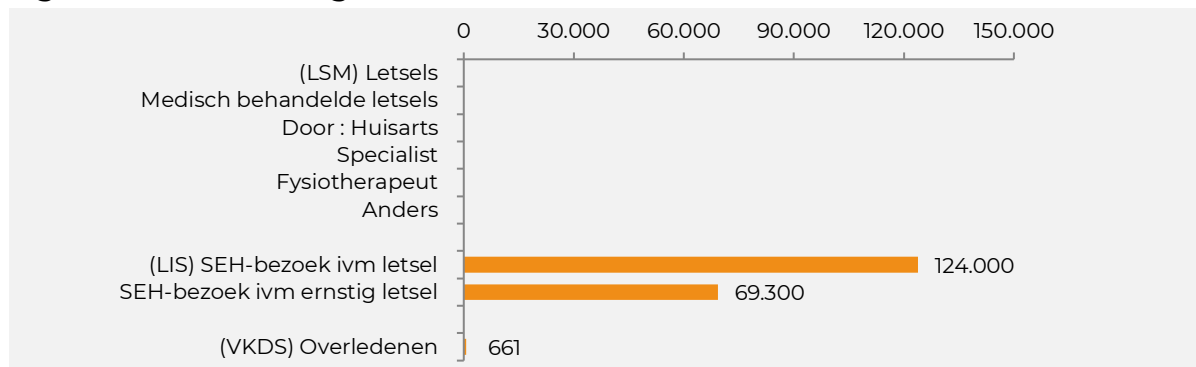
5 Verkeersongevallen

5.1 Overzicht verkeersongevallen in 2019

In 2019 vonden 124 duizend bezoeken aan een Spoedeisende Hulpafdeling plaats door een verkeersongeval, 5,6 per 10 miljard reizigerskilometers. In 2019 vielen 661 doden op Nederlandse wegen. Gegevens over het totaal aan (medisch behandelde) letsels door een verkeersongeval in 2019 ontbreken nog op het moment van afronding van deze eerste versie van de rapportage.

Voor wat onder verkeersongevallen precies verstaan wordt, zie Verantwoording.

Figuur 32 Verkeersongevallen in 2019^{1,2,3}

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Doodsoorzakenstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek; Verkeersdodenstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Gegevens over letsels door een verkeersongeval nog niet beschikbaar

² Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

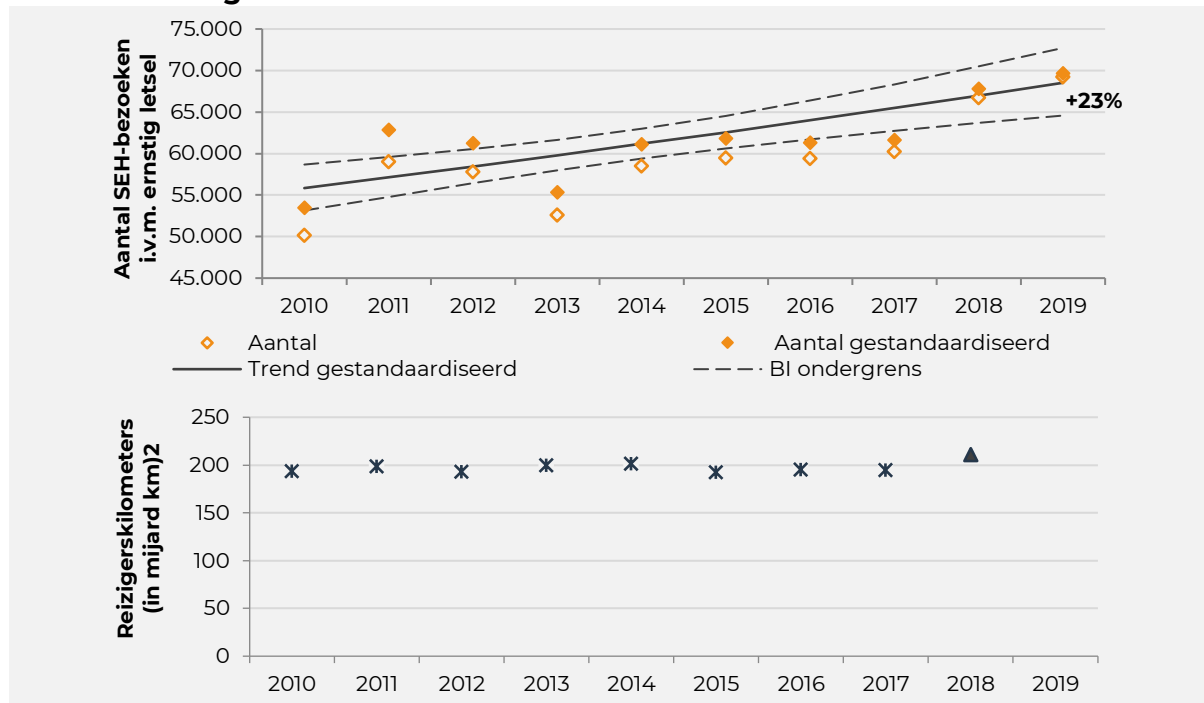
5.2 SEH-bezoeken verkeersongevallen

Zoals hierboven vermeld vonden in 2019 124.000 SEH-bezoeken (95%BI 118.000-130.000) plaats in verband met een verkeersongeval waaronder ruim 69 duizend (69.300, 64.900-73.800) in verband met ernstig letsel (56%). Dit komt overeen met 5,6 (5,4-5,9) en 3,2 (3,0-3,4) SEH-bezoeken per 10 miljard reizigerskilometers. De groep SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel betreft een andere groep slachtoffers dan de ernstige verkeersgewonden waarover gerapporteerd wordt in de jaarlijkse Monitor Verkeersveiligheid van de SWOV (i.e. ziekenhuisopnamen exclusief overledenen)

Opvallend is dat er bij de verkeersongevallen sprake is van een stijging van het aantal SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel. In figuur 33 is te zien dat een deel van de stijging van het aantal SEH-bezoeken het gevolg is van veranderingen in de bevolkingssamenstelling, en dat na correctie hiervoor, nog altijd een significante stijging van 23 procent overblijft. In figuur 33 is verder de ontwikkeling van de omvang van de verkeersdeelname weergegeven als het aantal reizigerskilometers per jaar. Hierbij moet worden opgemerkt dat vanaf 2018 de wijze van verzamelen en berekenen van het aantal reizigerskilometers is veranderd (zie Verantwoording). Hierdoor kan het aantal reizigerskilometers in 2018 (gegevens 2019 nog niet beschikbaar) niet goed worden vergeleken met de reizigerskilometers over de jaren 2010-2017. Toch kan wel in grote lijnen geconcludeerd worden dat de ontwikkeling

van het aantal reizigerskilometers niet de reden kan zijn dat er sprake is van een stijging van het aantal SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel. Dit duidt er mogelijk op dat deelname aan het verkeer gevaarlijker is geworden of dat er verschuivingen hebben plaatsgevonden in de wijze waarop (door de verschillende leeftijdsgroepen) wordt deelgenomen aan het verkeer waardoor overall de ontwikkeling ongunstig is. Verder onderzoek moet dit uitwijzen.

Figuur 33 Verkeersongevallen; SEH-bezoeken i.v.m. ernstig letsel¹ naar jaar, gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling, en reizigerskilometers

Bron: Letsel Informatie Systeem 2010-2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek; Onderzoek Verplaatsingen in Nederland (OVIn) 2010-2017, Centraal Bureau voor de Statistiek (website SWOV) / Onderzoek Onderweg In Nederland 2018, Centraal Bureau voor de Statistiek

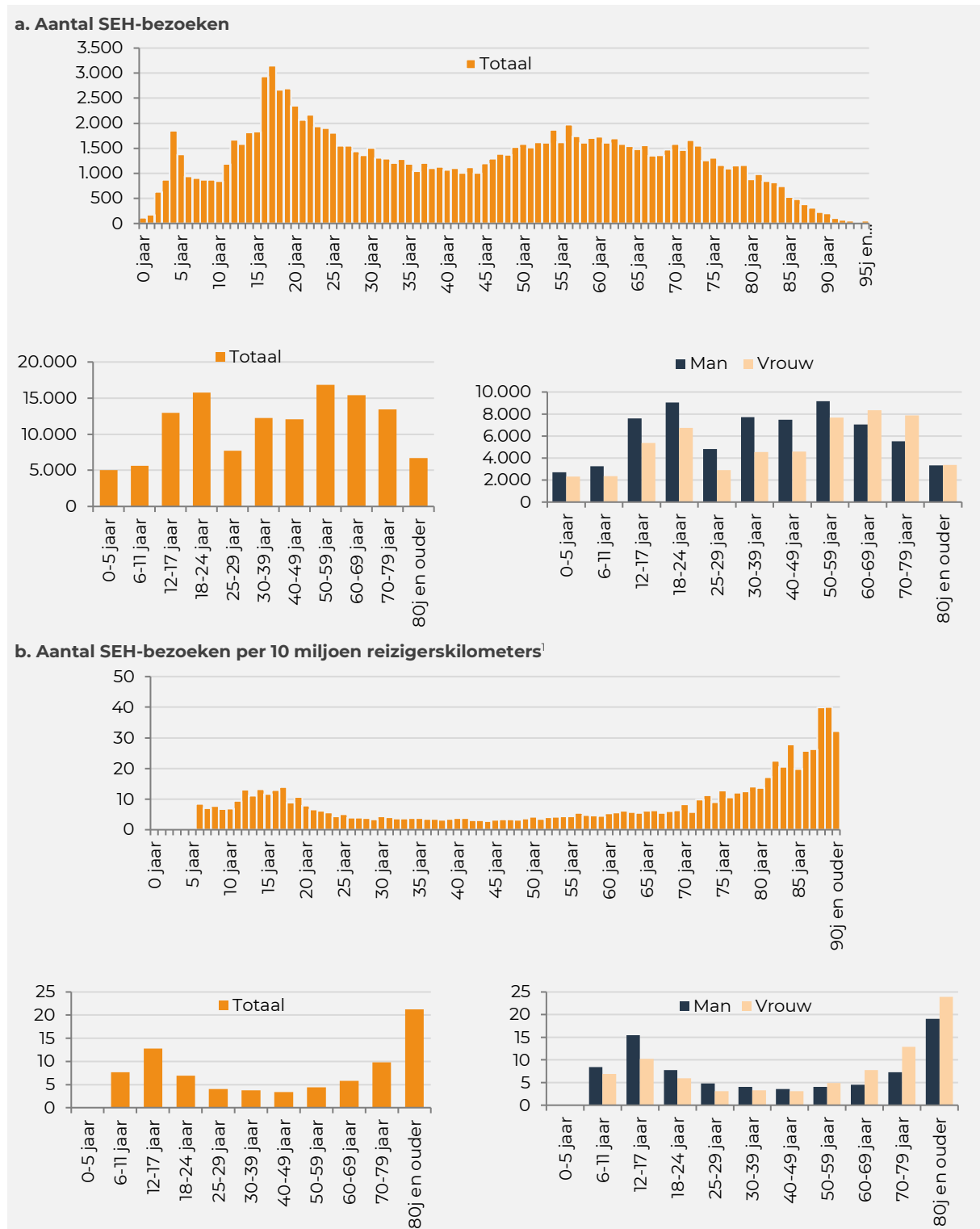
¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

² Reizigerskilometers 2019 nog niet beschikbaar, voor onderscheid 2010-2017 / 2018 zie Verantwoording

5.2.1 Leeftijd en geslacht

In de eerste grafiek van figuur 34a is te zien dat in 2019 verkeersdeelnemers in de leeftijd van 16 en 17 jaar het vaakst naar de SEH-afdeling kwamen in verband met letsel door een verkeersongeval. In de rest van figuur 34a en figuur 34c zijn leeftijdsgroepen samengesteld op inhoudelijke gronden. Hier zien we vooral dat tot 60 jaar mannen vaker slachtoffer waren van een verkeersongeval dan vrouwen en dat op hogere leeftijd daarentegen meer vrouwen dan mannen naar de SEH-afdeling kwamen voor de behandeling van letsel door een verkeersongeval (bijlage 4 tabel 30). In totaal was bij 55 procent van de SEH-bezoeken het slachtoffer een man. Betrekken we de mate waarin aan het verkeer werd deelgenomen bij de cijfers (aantal reizigerskilometers) dan blijken de oudste verkeersdeelnemers veruit het meeste risico te lopen (figuur 34b, bijlage 4 tabel 30). Op de tweede plaats komen jongeren in de leeftijd van 12-17 jaar. Met name in die leeftijdsgroep 12-17 jaar lopen jongens meer risico dan meisjes. Bij ouderen is de kans op een SEH-bezoek na een verkeersongeval voor vrouwen groter dan voor mannen.

Figuur 34 Verkeersongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

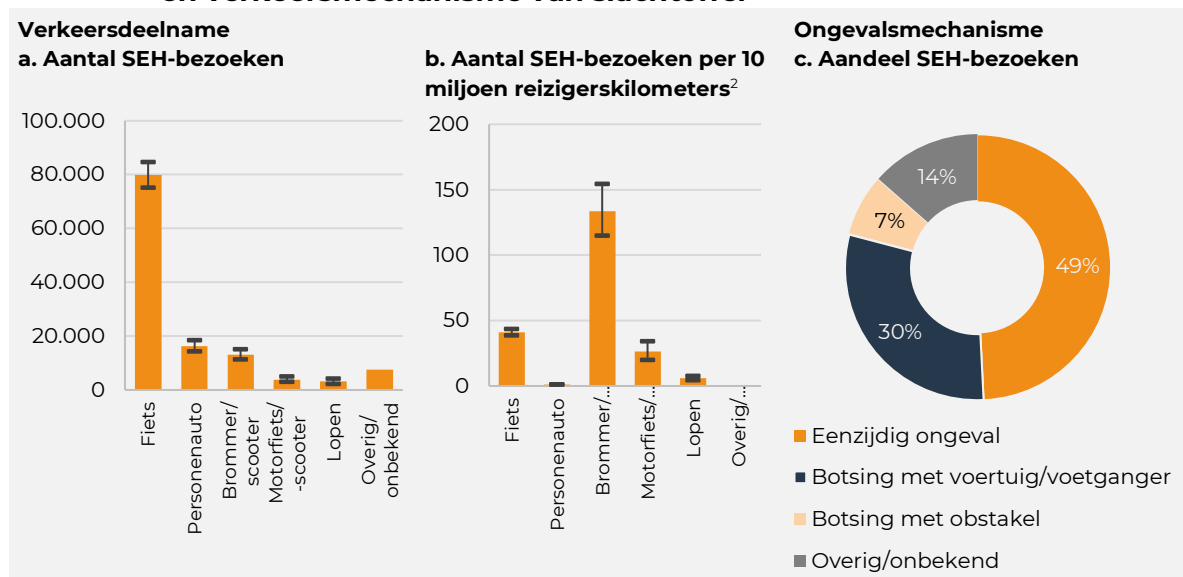
Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Onderzoek Onderweg in Nederland (ODiN) 2018, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 10 miljoen reizigerskilometers in betreffende leeftijdsgroep en/of geslacht, reizigerskilometers beschikbaar vanaf 6 jaar

5.3 Verkeersdeelname en ongevalsscenario

Bij de SEH-bezoeken na een verkeersongeval was in twee derde (65%) van de gevallen het slachtoffer een fietser (figuur 35a, bijlage 4 tabel 31). In dertien procent van de gevallen was het slachtoffer een inzittende van een personenauto en elf procent was een brommer/scooterrijder. Betrekken we hierbij de mate waarin er door de diverse groepen aan het verkeer wordt deelgenomen, dan vormen brommer/scooterrijders de groep met veruit het grootste risico. Bij de brommer/scooterrijders was in 2019 sprake van 130 SEH-bezoeken per 10 miljoen kilometers (figuur 35b). Ter vergelijking, bij inzittenden van een auto en fietsers waren dat er 41 respectievelijk ruim één per 10 miljoen kilometers. In de helft van de gevallen (49%) werd het letsel opgelopen bij een eenzijdig ongeval oftewel een ongeval waarbij noch een andere verkeersdeelnemer noch een obstakel betrokken was (figuur 35c, bijlage 4 tabel 32). Een val van de fiets kwam het meeste voor (figuur 35d). De kans op een eenzijdig brommer/scooter-ongeval was het grootst. In 2019 waren dat er 57 per 10 miljoen reizigerskilometers (figuur 35e).

Figuur 35 Verkeersongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar verkeersdeelname¹ en verkeersmechanisme van slachtoffer

1. Eenzijdig ongeval met de fiets (39%)
 Val van fiets (34%)
 2. Botsing fietser - voertuig/voetganger (13%)
 Botsing fiets-auto (6%)
 Botsing fiets-fiets (5%)
 3. Botsing auto - voertuig/voetganger (8%)
 Botsing auto-auto (6%)

1. Eenzijdig ongeval met brom-, snorfiets (57)
 2. Botsing brommer/scooter - voertuig/voetganger (43)
 Botsing brommer/scooter - personenauto (30)
 3. Eenzijdig ongeval met de fiets (24)
 Val van fiets (23)

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Onderzoek Onderweg in Nederland (ODiN) 2018, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ SEH-bezoek: Brommer/scooter=Brommer, snorfiets, scooter, fiets met hulpmotor / Reizigerskilometer: Brom/snorfiets

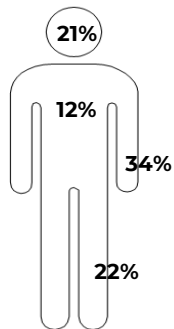
² Aantal per 10 miljoen reizigerskilometers bij betreffende verkeersdeelnemers, berekend voor 6 jaar en ouder

5.3.1 Letsels

Twee op de vijf SEH-bezoeken vonden plaats in verband met een fractuur (42%) (figuur 36, bijlage 4 tabel 33). Eén op de drie letsels bevond zich aan de bovenste extremiteiten (34%), het vaakst aan arm (10%) of schouder (9%). Ten opzichte van andere typen ongevallen leidden verkeersongevallen relatief vaak tot letsel in de hoofd/hals/nek-regio (21%). Onder de slachtoffers kwam trauma capitis/licht hersenletsel het meeste voor (10%). Voor de relatie tussen het letsel (locatie en type) en MAIS (wel/niet ernstig letsel), zie Verantwoording.

Figuur 36 Verkeersongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar type en locatie van het letsel

Lichaamsregio

Type letsel

1. Fractuur (42%)
2. Oppervlakkig letsel (19%)
3. Hersenletsel (14%)
4. Open wond (4%)
5. Distorsie (3%)

Lichaamsdeel

1. Hoofd (20%)
2. Arm (10%)
3. Schouder/sleutelbeen¹ (9%)
4. Pols (8%)
5. Hand/vingers (7%)

Type x lichaamsdeel

1. Trauma capitis/licht hersenletsel (10%)
2. Polsfractuur (7%)
3. Fractuur sleutelbeen/schouder (5%)
4. Fractuur hand/vinger (4%)
5. Fractuur elleboog (4%)

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

¹ Schouder/sleutelbeen/ac-gewricht

5.4 Verkeersdoden

In 2019 overleden, zoals al vermeld in paragraaf 5.1, in Nederland 661 personen (wel/niet ingezetenen) door een verkeersongeval. Dit komt overeen met 0,031 per 10 miljoen reizigerskilometers (bijlage 1 tabel 3, bijlage 4 tabel 34). Vooral inzittenden van een personenauto en fietsers overlijden in het verkeer. In 2019 vormden deze twee groepen verkeersdeelnemers beide ongeveer een derde van het totaal aan verkeersdoden (personenauto: 36%, 237; fiets: 31%, 203) (bijlage 4 bijlage 34). De kans om slachtoffer te worden van een dodelijk verkeersongeval was veruit het grootst voor personen in een gemotoriseerd invalidevoertuig. Op afstand volgen verkeersdeelnemers op brom-/snorfiets of brommobiel en motorrijders. Ouderen worden het vaakst slachtoffer van een dodelijk verkeersongeval: in 2019 was in circa twee vijfde van gevallen het slachtoffer 70 jaar of ouder (38%, 249).

Het aantal verkeersdoden is in 2019 met 2,5 procent (17) gedaald ten opzichte van 2018 (678) waarmee het aantal verkeersdoden in 2019 gelijk was aan het aantal verkeersdoden in 2011.

In de meeste leeftijdsgroepen is het aantal slachtoffers in 2019 gedaald ten opzichte van 2018. De daling was het grootst onder 80-plussers (-17) en verkeersdeelnemers in de leeftijdsgroep 40-49 jaar (-13). In de leeftijdsgroepen 20-29 jaar 30-39 jaar was er sprake van een stijging van 25 respectievelijk 11 verkeersdoden.

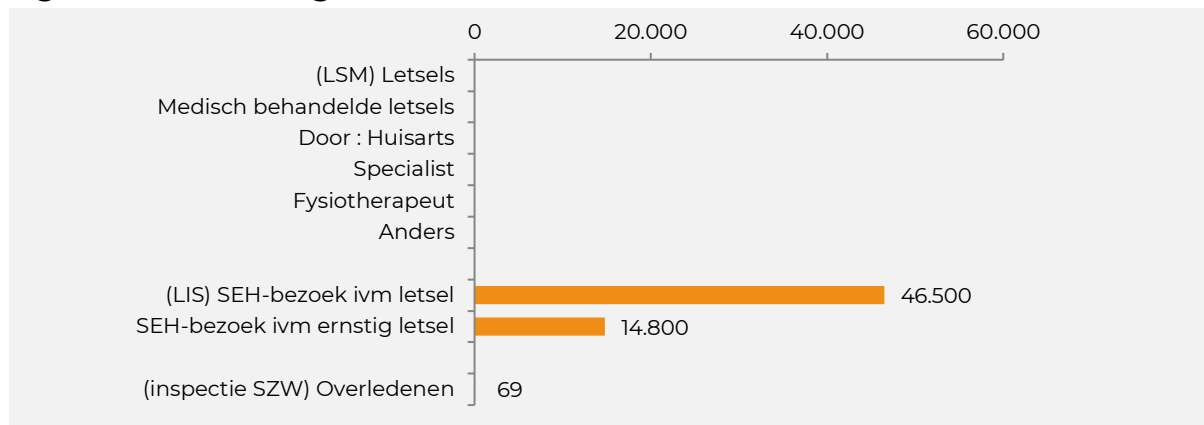
Kijken we naar de verkeersdeelname, dan zien we vooral een daling van het aantal overleden fietsers (-25). Onder motorrijders was de stijging het grootst met een stijging van tien slachtoffers ten opzichte van 2018. Bij de vergelijking van 2019 met 2018 is niet gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling of de mate waarin aan het verkeer wordt deelgenomen.

6 Arbeidsongevallen

6.1 Overzicht arbeidsongevallen in 2019

In 2019 vonden naar schatting 46.500 SEH-bezoeken plaats in verband met letsel door een arbeidsongeval. Uit cijfers van de Inspectie SZW blijkt dat in 2019 69 personen overleden aan de gevolgen van een arbeidsongeval. Gegevens over (medisch behandelde) letsels door een arbeidsongeval ontbreken nog op het moment van afronding van deze eerste versie van deze rapportage. Voor de definitie van een arbeidsongeval, zie Verantwoording.

Figuur 37 Arbeidsongevallen in 2019^{1,2}

Bron: Letsel Informatie Systeem (LIS) 2019, VeiligheidNL; Inspectie SZW 2019

¹ Gegevens uit LSM nog niet beschikbaar

² Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

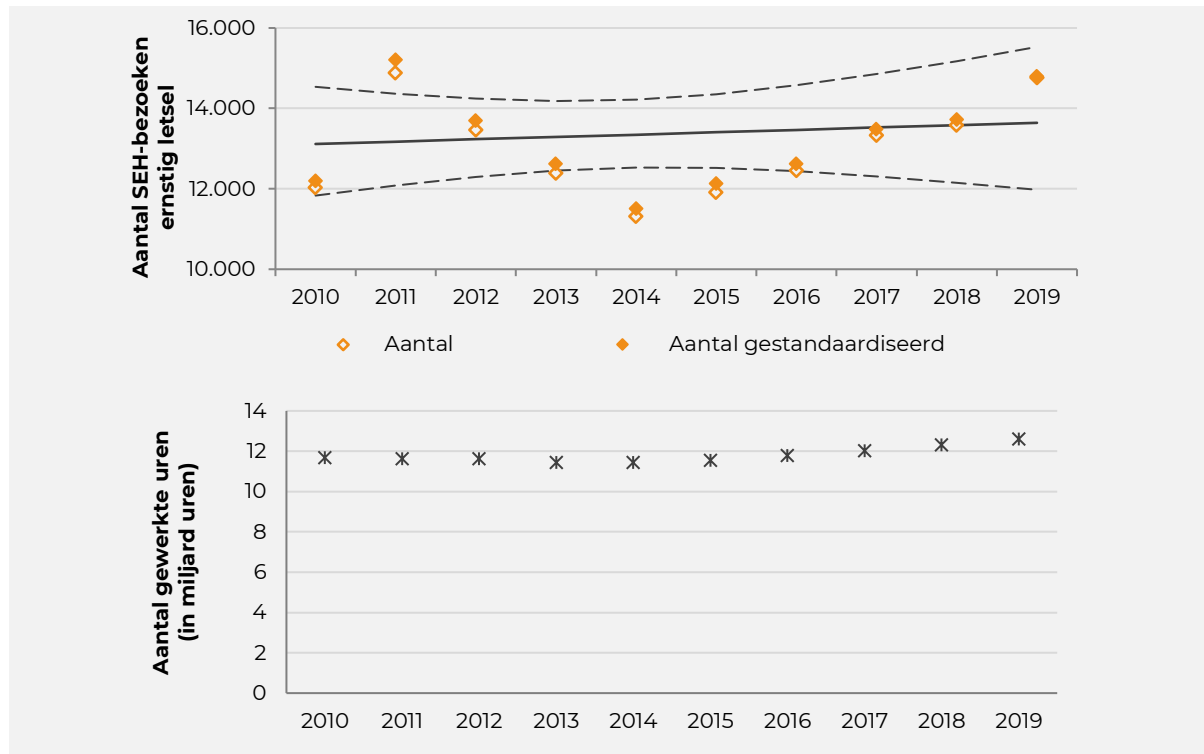
6.2 SEH-bezoek arbeidsongevallen

Zoals hierboven vermeld, vonden in 2019 naar schatting 46.500 SEH-bezoeken (42.900-50.200) plaats in verband met letsel door een arbeidsongeval wat overeenkomt met 0,37 SEH-bezoeken per 100.000 gewerkte uren (0,34-0,40). Eén op de drie letsels was ernstig (32%), te weten bij 14.800 SEH-bezoeken (12.800-16.900) Dit komt overeen met 0,12 SEH-bezoeken voor ernstig letsel per 100.000 gewerkte uren (0,10-0,13). Het aandeel ernstige letsels in bij de arbeidsongevallen lager dan bij de andere typen ongevallen (figuur 10).

Het aantal SEH-bezoeken in verband met *ernstig* letsel door een arbeidsongeval varieerde in de afgelopen jaren aanzienlijk en er kon geen significante verandering geconstateerd worden (figuur 38). Maar vanaf 2014 lijkt er zowel bij het aantal SEH-bezoeken als bij het aantal gewerkte uren sprake van een stijging.

Figuur 38 Arbeidsongevallen; SEH-bezoeken i.v.m. ernstig letsel¹ naar jaar, gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling, en gewerkte uren¹

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Enquête Beroepsbevolking 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek (microbestand)

¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

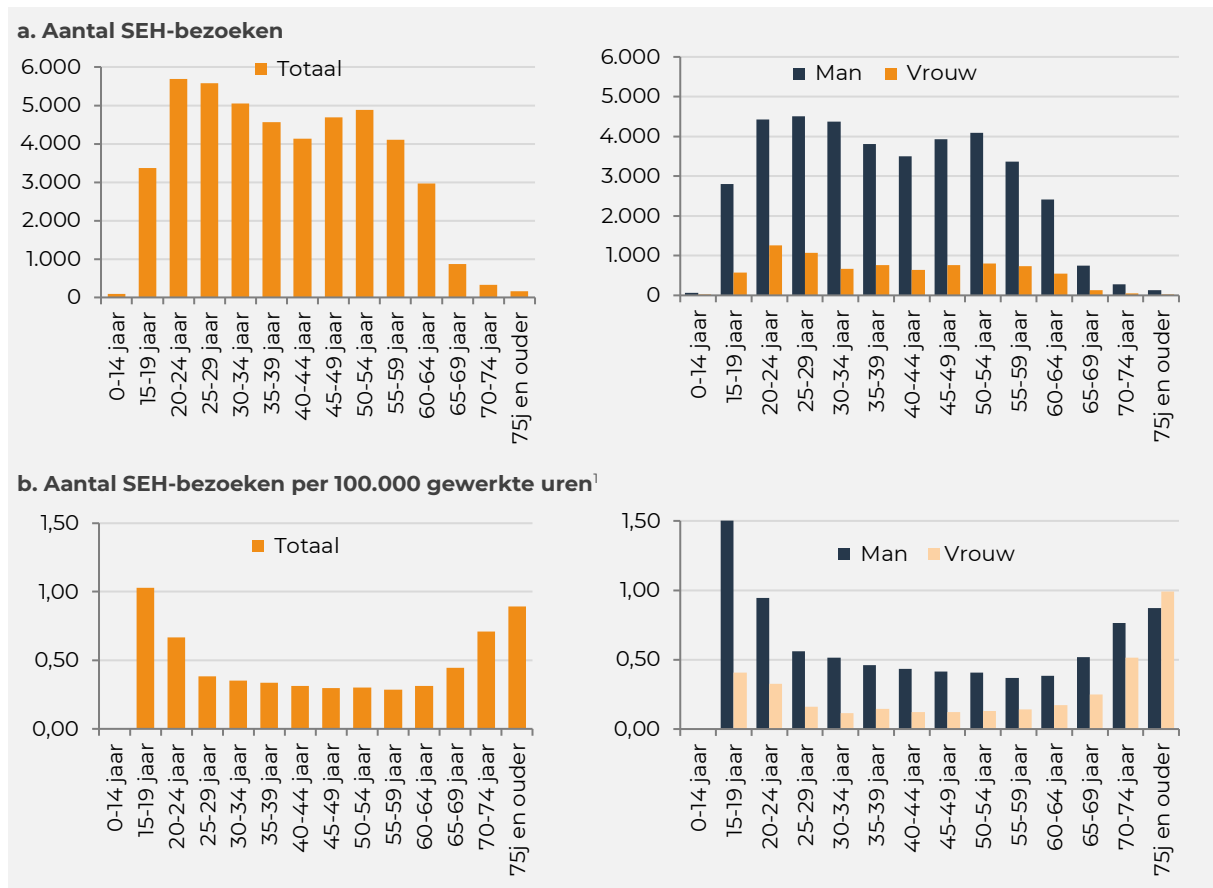
² Gewerkte uren betreffen 15 jaar en ouder

6.2.1 Leeftijd en geslacht

Werkenden in de leeftijd van 20-29 jaar bezochten in 2019 vaker dan werkenden in andere leeftijdsgroepen de SEH-afdeling in verband met letsel door een ongeval (figuur 39a, bijlage 5 tabel 35). Uit figuur 39b blijkt dat dit voor werkenden in de leeftijdsgroep 25-29 jaar, vooral komt doordat er veel gewerkt wordt in deze leeftijdsgroep. Als we het aantal SEH-bezoeken afzetten tegen het aantal gewerkte uren, komen vooral jongeren van 15 tot en met 19 jaar, de leeftijdsgroep 20-24 jaar en ouderen vanaf 70 jaar naar voren als risicogroep

In alle leeftijdsgroepen waren mannen in de meerderheid en in totaal waren mannen in 2019 verantwoordelijk voor vier op de vijf SEH-bezoeken (83%) in verband met letsel door een arbeidsongeval (figuur 39a, bijlage 5 tabel 35). Een deel van het verschil tussen mannen en vrouwen wordt verklaard door het feit dat mannen overall meer werken dan vrouwen. Maar in figuur 39b is te zien dat, ook als er gecorrigeerd wordt voor het aantal uren dat er gewerkt wordt, er nog steeds een aanzienlijk verschil is tussen mannen en vrouwen en mannen meer risico lopen dan vrouwen.

Figuur 39 Arbeidsongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Enquête Beroepsbevolking 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek (microbestand)

¹ Aantal per 100.000 gewerkte uren in betreffende leeftijdsgroep en/of geslacht, gewerkte uren beschikbaar voor werkenden vanaf 15 jaar

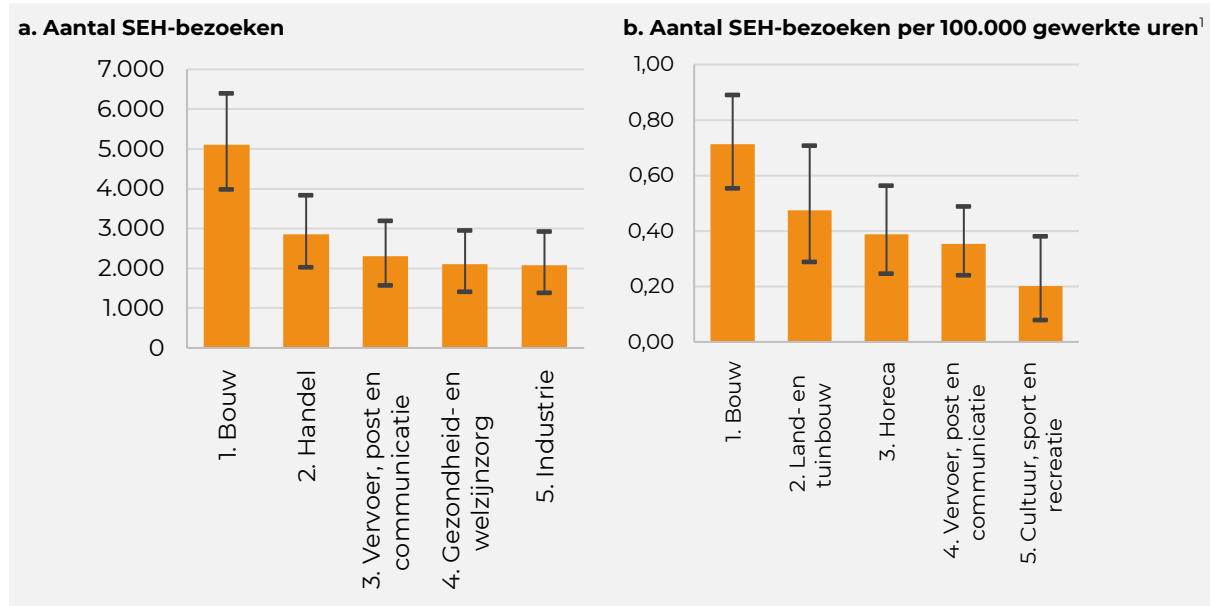
Bij de interpretatie van de gegevens (vergelijking tussen groepen) over de kans op een arbeidsongeval met letsel dat op een SEH-afdeling moet worden behandeld, moet in gedachten worden gehouden dat er bij bovenstaande alleen rekening is gehouden met verschillen in het aantal gewerkte uren per groep (leeftijd en geslacht). Er zijn ook andere factoren die van invloed kunnen zijn op verschillen tussen groepen, bijvoorbeeld een verschil tussen de groepen wat betreft de bedrijfstakken (met meer of minder risico's) waarin gewerkt wordt en welke werkzaamheden men binnen een bedrijfstak verricht. Mogelijk spelen ook gedragsfactoren een rol (bijvoorbeeld meer of minder risico nemen). Voor deze rapportage is dat niet verder uitgezocht.

6.2.2 Bedrijfstak en ongevalsscenario

Zover bekend leidt werken in de bouw al jarenlang tot de meeste SEH-bezoeken en is werken in de bouw ook het meest risicovol (aantal SEH-bezoeken per 100.000 gewerkte uren) (figuur 40a-b, bijlage 5 tabel 36). Wat betreft het aantal SEH-bezoeken kwam in 2019 de handel op de tweede plaats, wat betreft de kans op letsel dat op een SEH-afdeling moet worden behandeld is dat de land- en tuinbouw.

De bovenstaande gegevens moeten wel met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. In meer dan de helft van de gevallen is namelijk niet bekend in welke bedrijfstak het arbeidsongeval heeft plaatsgevonden.

Figuur 40 Arbeidsongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar bedrijfstak

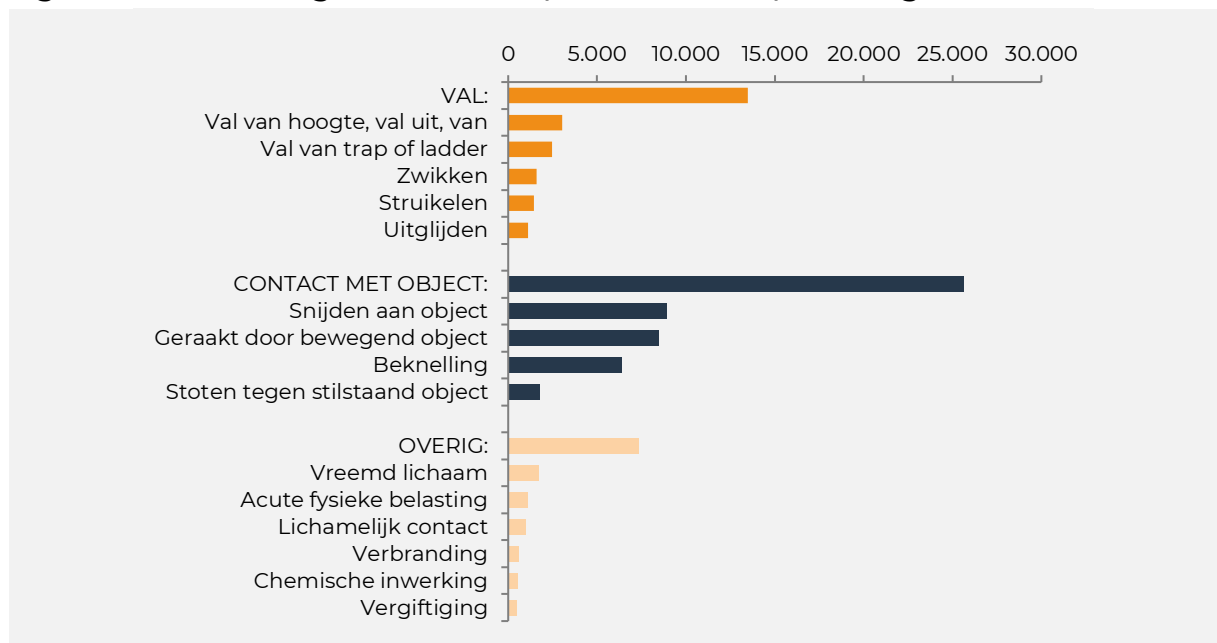

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Enquête Beroepsbevolking 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek (microbestand)

¹ Aantal per 100.000 gewerkte uren in betreffende bedrijfstak

Logischerwijze zijn er verschillen tussen de bedrijfstakken met betrekking tot de ongevalsscenario's die tot letsel leiden. In ruim de helft (55%) van alle arbeidsongevallen in 2019 was sprake van contact met een object (figuur 41, bijlage 5 tabel 37). Dit waren vooral snijongevallen en ongevallen waarbij het slachtoffer geraakt werd door een bewegend voorwerp, bijvoorbeeld gereedschap.

Figuur 41 Arbeidsongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar ongevalsscenario

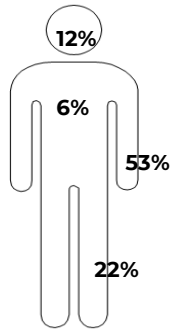
Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

6.2.3 Letsel

De helft van de letsels was een letsel aan de bovenste extremiteiten (53%), met name aan hand of vingers (38%) (figuur 42, bijlage 5 tabel 38). Open wonden (14%) en fracturen (9%) aan hand of vinger kwamen het meeste voor. Voor de relatie tussen het letsel (locatie en type) en MAIS (wel/niet ernstig letsel), zie Verantwoording.

Figuur 42 Arbeidsongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar type en locatie van het letsel

Lichaamsregio

Type letsel

1. Fractuur (28%)
2. Open wond (21%)
3. Oppervlakkig letsel (19%)
4. Spier- of peesletsel (5%)
5. Hersenletsel (4%)

Lichaamsdeel

1. Hand/vingers (38%)
2. Hoofd (12%)
3. Voet/tenen (7%)
4. Arm (7%)
5. Enkel (6%)

Type x lichaamsdeel

1. Open wond hand/vinger (14%)
2. Fractuur hand/vinger (9%)
3. Oppervl. letsel/kneuzing hand/vinger (7%)
4. Fractuur voet/teen (4%)
5. Letsel oogbol (3%)

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

6.3 Dodelijke arbeidsongevallen

In 2019 kwamen 69 personen om het leven door een arbeidsongeval, 2 minder dan in 2018. Hierbij is niet gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling of in het aantal gewerkte uren. De meeste dodelijke ongevallen vonden plaats in de bouw. Ook in de sectoren industrie, vervoer en opslag en de agrarische sector vielen veel slachtoffers.

7 Zelf toegebracht letsel

7.1 Overzicht zelf toegebracht letsel in 2019

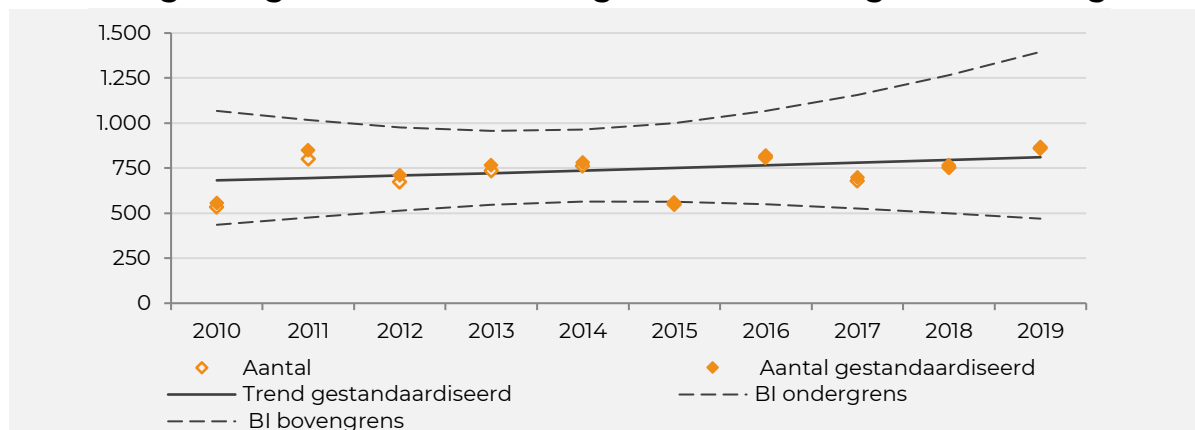
In 2019 vonden naar schatting 15.800 SEH-bezoeken plaats in verband met zelf toegebracht letsel. Zelf toegebracht letsel wordt gedefinieerd als opzettelijk zelf teweeggebracht(e) vergiftiging of letsel aan zichzelf, inclusief intentionele intoxicatie en zelfmoordpoging. In 2019 overleden 1.811 personen door zelfdoding.

7.2 SEH-bezoek zelf toegebracht letsel

Het aantal van bijna zestien duizend SEH-bezoeken (13.800-18.000) in verband met zelf toegebracht letsel komt overeen 92 SEH-bezoeken per 100.000 inwoners (84-100). In vijf procent van de gevallen was sprake van ernstig letsel: 400-1.400 SEH-bezoeken oftewel 2,5-8,3 per 100.000 inwoners. Het lage aandeel ernstige letsels heeft onder andere te maken met het feit dat een vergiftiging (wat hierbij veel voorkomt) als niet-ernstig gecodeerd omdat de ernst van de vergiftiging meestal niet bekend is.

Het aantal SEH-bezoeken in verband met *ernstig* zelf toegebracht letsel lijkt iets te zijn gestegen ten opzichte van 2010, maar de jaarlijkse variatie is groot waardoor de stijging niet statistisch significant is (figuur 43).

Figuur 43 Zelf toegebracht letsel; SEH-bezoeken i.v.m. ernstig¹ letsel naar jaar, gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling

Bron: Letsel Informatie Systeem 2010-2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

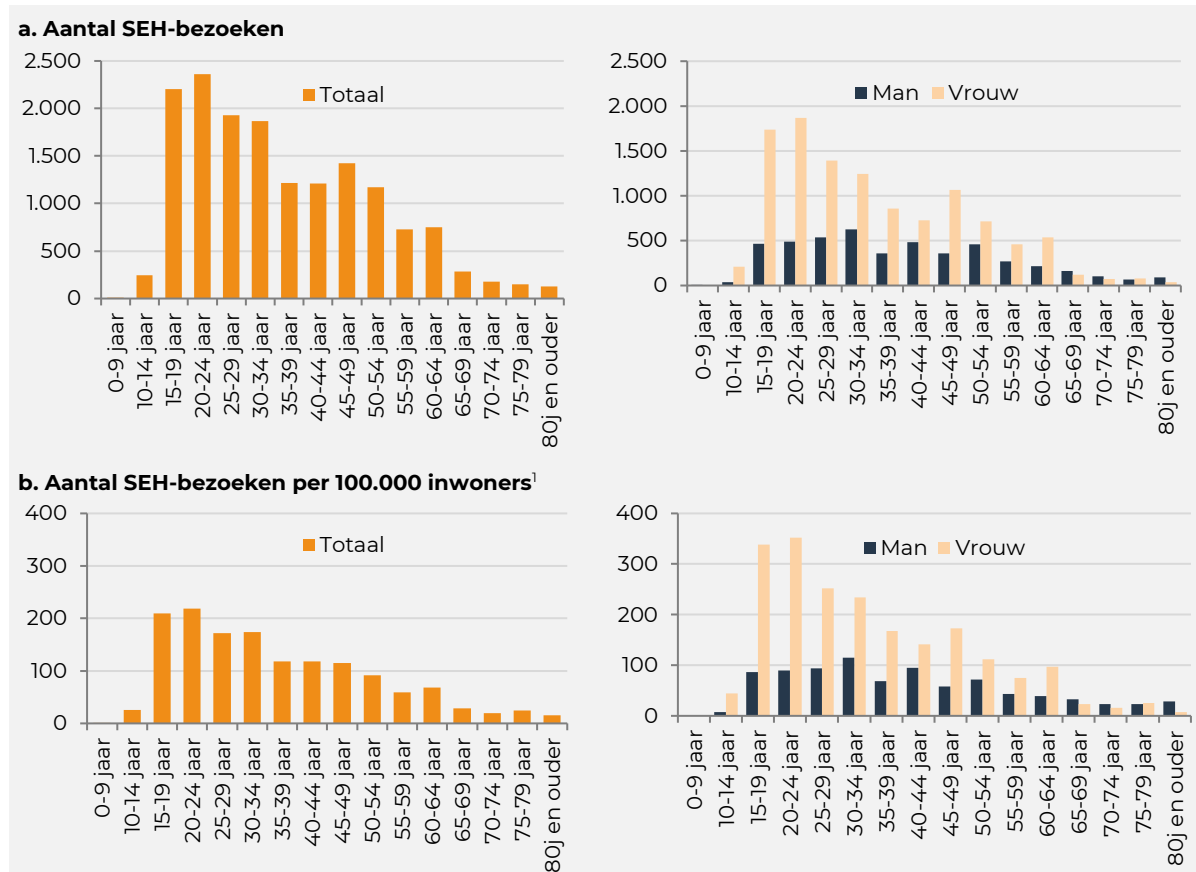
¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

7.2.1 Leeftijd en geslacht

Op de SEH-afdeling zijn onder slachtoffers met zelf toegebracht letsel vrouwen ruim in de meerderheid. In 2019 ging het om ongeveer elf duizend vrouwen (70%, 11.100) tegenover bijna vijf duizend mannen (30%, 4.700) (figuur 44a, bijlage 6 tabel 39). Meisjes/vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 24 jaar waren in 2019 verantwoordelijk voor bijna een kwart van alle SEH-bezoeken in verband met zelf toegebracht letsel (23%) en vormen de belangrijkste risicogroep (figuur 44b).

Mannen (40 jaar) waren gemiddeld ouder dan de vrouwen (34 jaar) en bij de mannen zijn geen duidelijke risicogroepen aan te wijzen. Wel is te zien dat de kans op een SEH-bezoek onder de jongste en oudste jongens/mannen het kleinst is.

Figuur 44 Zelf toegebracht letsel in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

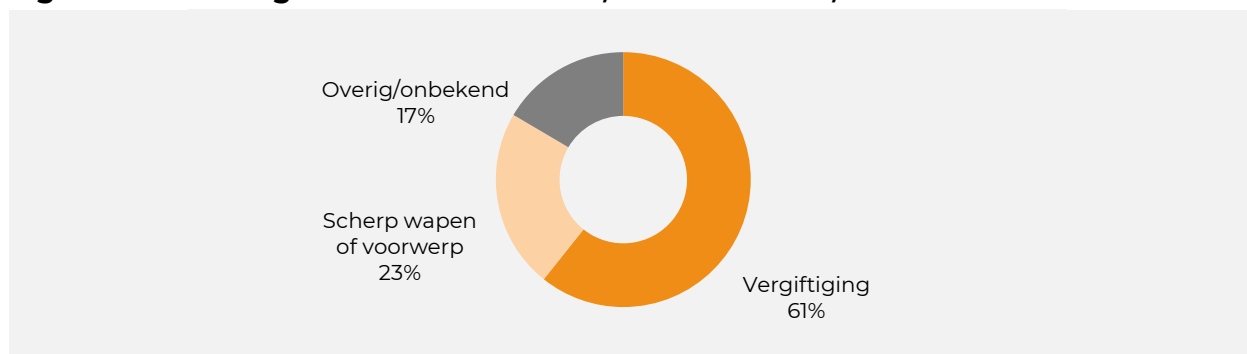

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek
¹ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd en/of geslacht

7.2.2 Letselmechanisme

In bijna twee derde (61%) van de gevallen van zelf toegebracht letsel was sprake van een vergiftiging, waarbij gedacht kan worden aan medicijnen, drugs en/of alcohol (figuur 45, bijlage 6 tabel 40). Bijna een kwart van de slachtoffers had zichzelf verwond met een scherp voorwerp (23%) zoals een mes.

Figuur 45 Zelf toegebracht letsel in 2019; SEH-bezoeken, naar letselmechanisme

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

7.2.3 Letsel

Vergiftigingen komen veruit het meeste voor (zie 7.2.2) gevolgd door open wonden (17%). De open wonden bevinden zich meestal aan de arm (8%) of pols (3%).

7.3 Zelfdoding

Zoals al vermeld overleden in 2019 1.811 personen door zelfdoding. De meeste zelfdodingen in 2018 vonden plaats in de leeftijdsgroepen 45-54 (21%, 375) en 55-64 jaar (21%, 388) (bijlage 6 tabel 42). Ruim twee keer zo zoveel mannen (68%) als vrouwen (32%) maakten een einde aan hun leven.

Ten opzichte van 2018 (1.829) vonden in 2019 18 zelfdodingen minder plaats. Opmerkelijk is het verschil tussen de ontwikkeling bij mannen en die bij vrouwen. Bij de mannen was sprake van een stijging in 2019 ten opzichte van 2018 (+56), bij de vrouwen was sprake van een daling (-74). De ontwikkeling in de tijd verschilde niet alleen per geslacht maar ook per leeftijdsgroep. De grootste dalingen vonden plaats in de leeftijdsgroepen 25-34 jaar (-14), 35-44 jaar (-15) en 45-54 jaar (-15). Onder ouderen in de leeftijd van 65 tot en met 74 jaar was de stijging het grootst met in 2019 17 meer zelfdodingen dan in 2018 (233 versus 250). Hierbij is geen rekening gehouden met veranderingen in de bevolkingssamenstelling.

8 Geweld

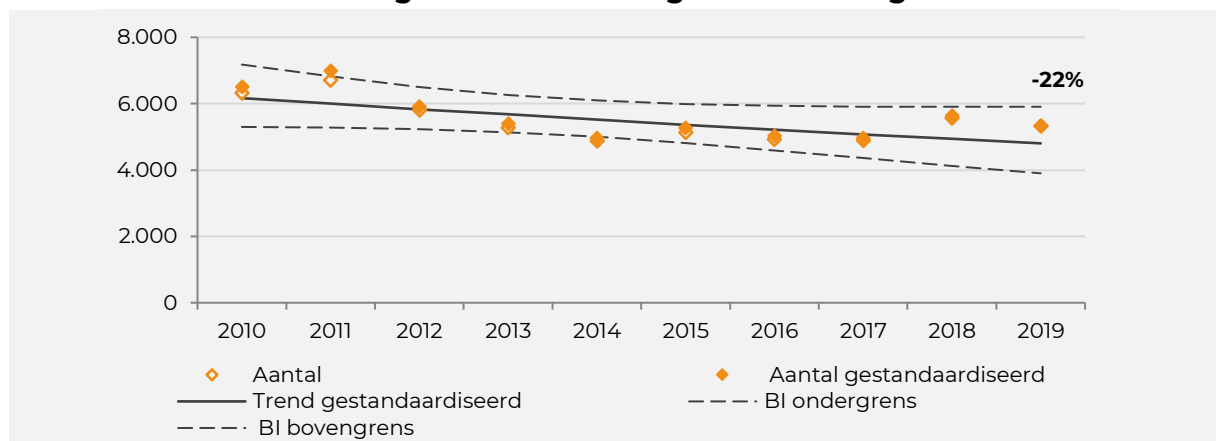
8.1 Overzicht geweld in 2019

In 2019 vonden naar schatting 15.600 SEH-bezoeken plaats in verband met letsel opgelopen tijdens geweldpleging. Dit betreft alle letsels toegebracht door andere personen met de bedoeling te verwonden of te doden inclusief zichzelf verwonden tijdens een vechtpartij. Het kan zowel letsel bij het slachtoffer als letsel bij de dader betreffen. Gegevens over het aantal overledenen door geweld (moord, doorslag) in 2019 ontbreken nog op het moment van afronding van deze eerste versie van de rapportage.

8.2 SEH-bezoek geweldpleging

De ruim vijftien duizend SEH-bezoeken (13.600-17.800) komen overeen met 90 SEH-bezoeken in verband met letsel door geweld per 100.000 inwoners (78-100). In een derde van de gevallen was het letsel ernstig (34%) wat leidde tot 5.300 SEH-bezoeken (4.200-6.600) oftewel 31 per 100.000 inwoners (24-38). Het aantal SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel is in de periode 2010-2019 met bijna een kwart gedaald (-22%) (figuur 46).

Figuur 46 Geweld; SEH-bezoeken i.v.m. ernstig¹ letsel naar jaar, gecorrigeerd voor veranderingen in de bevolkingssamenstelling

Bron: Letsel Informatie Systeem 2010-2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2010-2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Zie Verantwoording voor definitie van ernstig letsel

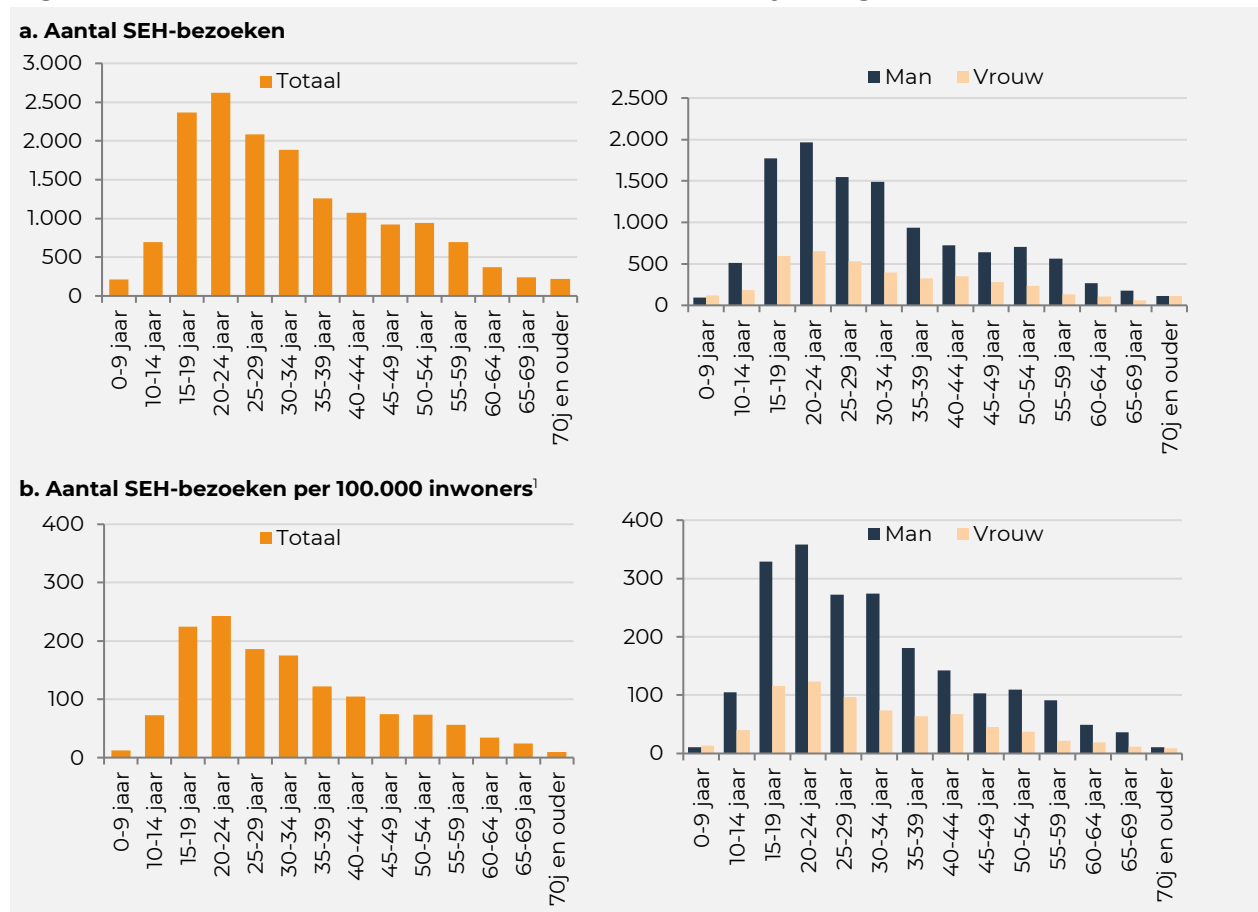
8.2.1 Leeftijd en geslacht

In drie op de vier gevallen was het slachtoffer dat de SEH-afdeling bezocht in verband met letsel door geweld een man (74%) (bijlage 7 tabel 43). De meeste slachtoffers waren in de leeftijd van 15 tot en met 24 jaar (32%) en in totaal was ruim de helft van de slachtoffers in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar (57%) (figuur 47a). In alle leeftijdsgroepen zijn mannen in de meerderheid. Wanneer we kijken naar het aantal SEH-bezoeken per 100.000 inwoners, dan blijft het beeld in grote lijnen hetzelfde (figuur 47b). Dit betekent dat jonge mannen in de leeftijd 15 tot en met 24

jaar de grootste kans hadden om slachtoffer te worden van geweld met letsel dat op de SEH-afdeling behandeld moest worden.

Figuur 47 Geweld in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

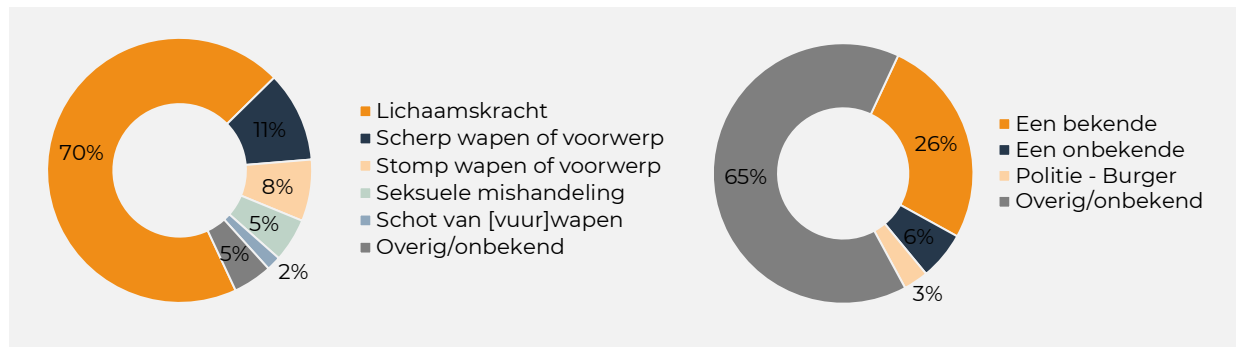
Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek
¹ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd en/of geslacht

8.2.2 Geweldsmechanisme en relatie slachtoffer-dader

Bij bijna drie kwart van de geweldplegingen was sprake van geweld door middel van lichaamskracht (70%) (figuur 48, bijlage 7 tabel 44). Elf procent van de slachtoffers raakte gewond door een scherp wapen of voorwerp zoals een mes of een glasscherf.

Zover bekend, vond in 2019 het geweld evenals eerdere jaren vaker plaats door een bekende (26%) dan door een onbekende (6%) (figuur 48, bijlage 7 tabel 44). Echter het aandeel gevallen waarbij geen informatie beschikbaar is over de relatie tussen slachtoffer en dader is groot, namelijk 65 procent, waardoor gegevens hierover met voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden.

Figuur 48 Geweld in 2019; SEH-bezoeken, naar geweldsmechanisme en relatie slachtoffer-dader¹

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

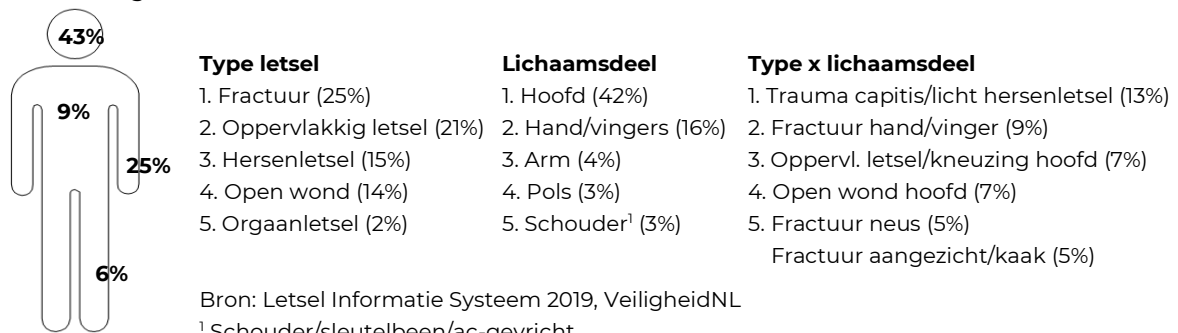
¹ Bij interpretatie rekening houden met groot aandeel onbekend

8.2.3 Letsel

De geweldpleging leidde vooral tot letsel aan het hoofd zoals (licht of ernstig) hersenletsel (samen 15%), oppervlakkig letsel en open wonden aan het hoofd (beide 7%). Als type letsel kwamen fracturen het meeste voor (25%), het vaakst van hand en/of vinger (9%) of een fractuur de neus of aan kaak- of aangezicht (5%). Voor de relatie tussen het letsel (locatie en type) en MAIS (wel/niet ernstig letsel), zie Verantwoording.

Figuur 49 Geweld in 2019; SEH-bezoeken, naar type en locatie van het letsel

Lichaamsregio

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

¹ Schouder/sleutelbeen/ac-gevrucht

8.3 Overledenen door geweld

In 2019 overleden 109 personen door geweld, negen meer dan in 2018. In drie op de vijf gevallen was het slachtoffer een man (bijlage 7 tabel 46). In 2019 was het aantal overledenen door geweld in de leeftijdsgroep 25-34 jaar en 35-44 jaar het grootst. In deze beide leeftijdsgroepen vielen 23 slachtoffers.

De stijging in 2019 ten opzichte van 2018 was het gevolg van stijgingen en dalingen in diverse leeftijdsgroepen. In de leeftijdsgroep steeg het aantal overledenen door geweld van zestien naar 23. Zowel bij mannen als bij de vrouwen was een toename van het aantal slachtoffers te zien. Bij de vrouwen was de stijging zowel absoluut als relatief het grootst (+6 versus +3; +17% versus +5%). Hierbij is geen rekening gehouden met veranderingen in de bevolkingssamenstelling.

9 Verantwoording

9.1 Algemeen

De gepresenteerde gegevens betreffen, tenzij anders vermeld, jaarlijkse aantallen en percentages over 2019. De tabellen zijn gebaseerd op inclusief-cijfers, dat wil zeggen dat voor de gegevens over ziekenhuisopnamen geldt dat daarbij ook slachtoffers worden meegeteld die na ziekenhuisopname zijn overleden en dat voor SEH-bezoeken geldt dat daarbij ook slachtoffers worden meegeteld die na behandeling op een SEH-afdeling opgenomen zijn in het ziekenhuis of zijn overleden. Op deze wijze geven we een zo goed mogelijk beeld van de medische consumptie. De cijfers kunnen echter niet bij elkaar worden opgeteld om tot een totaal aantal te komen. Bij de beschrijving van letsels, bijvoorbeeld SEH-bezoeken naar leeftijd, maken we gebruik van verschillende parameters waaronder het absolute aantal SEH-bezoeken en het aantal SEH-bezoeken per 100.000 inwoners (Verkeer: per aantal reizigerskilometers; Sport: per aantal sporturen enz.). Het absolute aantal geeft inzicht in de omvang van de problematiek en de daarmee samengaande medische consumptie. Het aantal SEH-bezoeken per 100.000 inwoners is een maat voor de kans op SEH-bezoek en maakt het detecteren van risicogroepen mogelijk. Vrijwel alle gepresenteerde gegevens worden afgerond. Door afronding kan het voorkomen dat het totaal in een tabel afwijkt van de som van de afzonderlijke aantallen. Aantallen SEH-bezoeken kleiner dan 100 worden gerapporteerd als '<100' waarbij aantallen per 100.000 inwoners en percentages onvermeld blijven.

9.2 Letsel Informatie Systeem

9.2.1 Spoedeisende Hulp (SEH) bezoeken

In het Letsel Informatie Systeem (LIS) van VeiligheidNL staan slachtoffers geregistreerd die na een ongeval, geweld of zelfbeschadiging (zie tabel) zijn behandeld op een Spoedeisende Hulp (SEH) afdeling van een selectie van ziekenhuizen in Nederland. Deze ziekenhuizen vormen een representatieve steekproef van ziekenhuizen in Nederland met een continu bezette SEH-afdeling (Panneman en Blatter, 2016). Dit maakt een schatting van cijfers op nationaal niveau mogelijk. In LIS kunnen per letsel meerdere modules (oorzaken van letsel) worden geregistreerd, bijvoorbeeld sport en verkeer in geval van een wielrenongeval op de straat. Het letsel telt dan bij beide modules mee. Optellen van de aantallen per module kan dus tot dubbeltelling leiden. Tevens kan één persoon meerdere keren de SEH-afdeling bezoeken, al dan niet voor hetzelfde letsel.

Per SEH-bezoek kunnen drie letsels in LIS geregistreerd worden, waarbij het ernstigste letsel als eerste letsel geregistreerd wordt. In 2019 werd bij dertien procent van SEH-bezoeken twee letsels geregistreerd, in vier procent van de gevallen drie. In analyses naar type en locatie van letsels wordt in het algemeen alleen het eerste en dus meest ernstigste letsel meegenomen. In dit rapport vormt de analyse naar gehoorschade hierop een uitzondering (zie 2.5).

Een schatting van het landelijke aantal SEH-bezoeken voor letsel maken we met behulp van de methode van de quotiënt-schatter. Daarbij gebruiken we de

hulpvariabele 'aantal SEH-bezoeken in Nederland'. Dit gegeven is afkomstig uit een onderzoek naar SEH-behandelingen in Nederland (Gaakeer et al, 2014). In de praktijk komt deze methode erop neer dat het aantal SEH-behandelingen ten gevolge van letsel in de steekproef vermenigvuldigd wordt met het quotiënt van het 'aantal SEH-behandelingen in Nederland' gedeeld door het 'aantal SEH-behandelingen in de ziekenhuizen in de steekproef'.

Indeling naar oorzaak letsel

Arbeid Het verrichten van werkzaamheden voor een baas of als zelfstandige waarmee een inkomen verkregen wordt.

N.B.: Inclusief pauzes/werkonderbreking tijdens werkdag, tijdsbesteding na het werk op de bedrijfslocatie, tijdsbesteding t.b.v. het werk op andere locaties. Exclusief woon-werkverkeer.

Sport Een lichamelijke activiteit die spelend wordt uitgevoerd, en waarbij aan de prestatie bijzondere waarde wordt gehecht. Men kan een onderscheid maken tussen sportbeoefening in georganiseerd verband, zoals wedstrijdsport en recreatiesport bij een vereniging, en sportbeoefening in ongeorganiseerd verband, zoals sportieve recreatie.

Geweld Letsel toegebracht door andere personen met de bedoeling te verwonden of te doden (ICD-10).

N.B.: Zichzelf verwonden tijdens een vechtpartij valt ook onder geweldsongeval.

Verkeer Alle ongevallen waarbij een voertuig is betrokken en waarbij het slachtoffer letsel heeft opgelopen als gevolg van een verkeerssituatie. N.B.: Inclusief: boot-, trein- en vliegverkeer en éénzijdige fietsongevallen op de openbare weg. Exclusief: geparkeerde voertuigen.

Zelf toegebracht letsel Opzettelijk zelf teweeggebracht(e) vergiftiging of letsel aan zichzelf (ICD-10).

N.B.: Inclusief intentionele intoxicatie en zelfmoordpoging.

Privé Letsel niet opgelopen tijdens beroepsuitoefening, sportbeoefening, verkeersdeelname of door geweldpleging of zelfmutilatie; maar letsel opgelopen in de privé-sfeer, zoals thuis van de trap vallen, met bal spelen, accidentele intoxicatie.

N.B.: Niet positief geantwoord op bovenstaande vijf oorzaken.

N.B.: Indien een patiënt per ongeluk zichzelf verwondt is dit een privé-ongeval.

9.2.2 Ernstig letsel

Voor de selectie van slachtoffers met ernstig letsel wordt gebruikgemaakt van een afgeleide van de zogenaamde MAIS. AIS staat voor Abbreviated Injury Scale (Mannaerts, 1994). De waarde van een letsel op deze schaal representeert de ernst van het letsel. De waarde van de Maximum AIS (MAIS) representeert het ernstigste letsel bij een slachtoffer. De MAIS loopt van 1 (licht letsel) tot 6 (maximaal). De AIS is opgesteld door de Association for the advancement of automotive medicine (AAAM; www.aaam.org). Ernstig letsel in het LIS wordt gedefinieerd als letsel met een letsel-ernst uitgedrukt in een MAIS (Maximum Abbreviated Injury Score) van ten minste 2. Ondanks dat in LIS geen directe gegevens geregistreerd worden over de ernst van het letsel, is het mogelijk om op basis van de gegevens over diagnose een minimale AIS-score te genereren. We maken hierbij gebruik van een transformatiemethode die gebruikt wordt om diagnoses om te zetten in een AIS-score (ECIP, 2006). In het LIS zijn 39 letselgroepen te onderscheiden (EUROCOST-indeling; Lyons et al., 2006) en deze groepen kunnen getransformeerd worden naar ICD-10-codes. Met behulp van de ECIP-tabel kunnen deze ICD-10-codes worden omgezet in AIS-scores. Letselgroepen waarvan de ICD-codes 100% scoren op een AIS van 2 en hoger krijgen een codering MAIS2+. Van enkele letselgroepen waarvan de opgenomen patiënten 100% scoren op AIS van 2 en hoger, krijgen alleen de opgenomen patiënten een codering MAIS2+. Alle overige letsels krijgen een MAIS-score van 1. Dit zijn lichte

letsels of niet gespecificeerde letsels. In de onderstaande tabel wordt weergegeven welke LIS-diagnoses in de MAIS2+ categorie vallen en welke niet.

Indeling letselgroepen naar licht en ernstig letsel

Letselgroep	MAIS=1	MAIS>=2 (2+)
	licht letsel	ernstig letsel
1 Commotio cerebri		X
2 Overig schedel-hersenen		X
3 Open wond hoofd	X	
4 Oogletsel	X	
5 Fractuur aangezicht	X	X
6 Open wond aangezicht	X	
7 Fractuur/luxatie/distorsie wervelkolom		X
8 Whiplash	X	
9 Ruggenmergletsel		X
10 Letsel inwendige organen		X
11 Fractuur ribben/borstkas		X
12 Fractuur sleutelbeen/schouder		X
13 Fractuur bovenarm		X
14 Fractuur elleboog/onderarm		X
15 Fractuur pols		X
16 Fractuur hand/vingers ¹	X	X
17 Luxatie/distorsie schouder/elleboog ²	X	X
18 Luxatie/distorsie pols/hand/vingers	X	
19 Perifeer zenuw arm-hand	X	
20 Complex arm/hand		X
21 Fractuur bekken		X
22 Fractuur heup		X
23 Fractuur bovenbeen		X
24 Fractuur knie/onderbeen		X
25 Fractuur enkel		X
26 Fractuur tenen/voet ³	X	X
27 Luxatie/distorsie knie		X
28 Luxatie/distorsie enkel/voet	X	
29 Luxatie/distorsie heup		X
30 Perifeer zenuw been/voet	X	
31 Complex been/voet		X
32 Oppervlakkig letsel	X	
33 Open wond	X	
34 Brandwond	X	
35 Intoxicatie	X	
36 Polytrauma		X
37 Vreemd lichaam	X	
38 Na onderzoek geen letsel	X	
39 Overig letsel	X	

1 Fractuur hand: MAIS=2+; fractuur vinger: MAIS=1

2 Luxatie/distorsie schouder: MAIS=2+; luxatie/distorsie elleboog: MAIS=1;

3 Fractuur voet: MAIS=2+; fractuur teen: MAIS=1

9.2.3 Betrouwbaarheidsinterval

Voor alle hoofdgroepen en belangrijkste subgroepen in de rapportage zijn 95%-betrouwbaarheidsintervallen (95%BI) berekend (privé, sport, sporttakken enz.). Bij

een betrouwbaarheidsinterval groter dan 25 procent, worden de gegevens als onvoldoende betrouwbaar beschouwd om onderliggende verdelingen voor het betreffende jaar nader uit te werken (bijvoorbeeld naar leeftijd of geslacht). Het betrouwbaarheidsinterval wordt berekend rond de proportie ongevallen in LIS, dus het aantal ongevallen in een bepaalde categorie ten opzichte van de totale LIS-steekproef. Omdat deze proportie niet gelijk is in elk van de SEH-locaties in de steekproef en dus de feitelijke spreiding groot is, wordt het BI berekend op basis van 10% van de LIS-steekproef-omvang in plaats van op basis van de totale steekproef.

9.2.4 Trends

Ernstig letsel

Uit onderzoek gebaseerd op het LIS blijkt dat het totaal aantal SEH-bezoeken in verband met letsel gedaald (Stam en Blatter, 2017). Uit een recente analyse is gebleken dat vooral het aantal patiënten met licht letsel en het aantal zelfverwijzers in de loop der jaren (sterk) is afgenomen (Panneman et al, 2020). Dit heeft te maken met beleid dat gericht is op verbetering van efficiency van de spoedzorg (Gaakeer et al, 2016): meer concentratie door sluiting van SEH-afdelingen, samenwerking van SEH-afdelingen met huisartsenposten leidend tot een sterke daling van zelfverwijzers en minder verwijzingen naar SEH-afdeling door huisartsen. Daarnaast speelt de verhoging van de eigen bijdrage in de zorg een rol. Tot slot moet nog gedacht worden aan veranderingen in behandelrichtlijnen. De dalende trend in het aantal SEH-bezoeken wordt dus bepaald door beleidseffecten en vormt als geheel geen juiste afspiegeling van de trend in het aantal letsels. Uitspraken over de ontwikkeling van de problematiek in de tijd kunnen daarom beter gedaan worden op basis van het aantal ernstige letsels (zie paragraaf 9.2.2). We gaan er vanuit dat de ernstige letsels zowel vroeger als nu (en in de toekomst) op de SEH-afdeling werden en worden (en zullen worden) behandeld. Hierdoor zal het verloop in de tijd van het aantal SEH-bezoeken in verband met ernstig letsel een betere indicator zijn voor de ontwikkeling van de betreffende letselproblematiek.

Logistische regressie

Het verzorgingsgebied van LIS is het aantal personen in Nederland waarvan verondersteld wordt dat zij met letsel op de SEH-afdeling van een LIS-ziekenhuis terecht zouden komen. Dit verzorgingsgebied is gelijk aan de totale bevolking van Nederland gedeeld door de ophoogfactor van LIS. In deze populatie wordt onderscheid gemaakt tussen cases en niet-cases. Voor de trendanalyses wordt gebruikgemaakt van logistische regressie waarbij cases tegen niet-cases worden afgezet. Zowel het lineaire als het kwadratische verband wordt getoetst. De relatie (regressie) wordt getoetst op 'ruwe data'. Presentatie van de trend vindt plaats in een figuur met landelijke aantallen.

Correctie

Een stijging van het aantal SEH-bezoeken hoeft niet te betekenen dat 'de wereld minder veilig is geworden'. Het kan ook zo zijn dat een specifieke kwetsbare groep in omvang is toegenomen. Daarom wordt in de analyse gecorrigeerd voor verandering in de bevolkingssamenstelling (vergrijzing). De correctie laat zien in hoeverre een verandering in het aantal SEH-bezoeken toegeschreven kan worden aan een toename van de omvang van een specifiek kwetsbare groep. De 'overgebleven' trend laat dan zien of de kans op een SEH-bezoek in verband met letsel is veranderd.

9.3 Leefstijlmonitor

De Leefstijlmonitor (LSM) is een enquêteonderzoek dat VeiligheidNL, in samenwerking met het RIVM en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), uitvoert onder een representatieve steekproef van inwoners van Nederland. De Leefstijlmonitor is opgezet in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en is een product van de samenwerking tussen partijen die zich richten op leefstijl.

De Leefstijlmonitor bestaat uit twee onderdelen:

1. Kern van de Leefstijlmonitor (LSM-K). In de kern van de Leefstijlmonitor worden jaarlijks kerncijfers verzameld over personen van 4 jaar en ouder. Het betreft bijvoorbeeld gegevens over aandoeningen, medische zorg, beweeggedrag, roken en alcoholgebruik. De LSM-K wordt door VeiligheidNL gebruikt voor een algemeen overzicht van ongevallen en letsels in Nederland. Dit betreft zowel medisch behandelde als niet medisch behandelde letsels. Binnen de sportblessures ontbreken gegevens over blessures opgelopen tijdens bewegingsonderwijs.
2. Aanvullende modules van de Leefstijlmonitor (LSM-A). De aanvullende modules van de Leefstijlmonitor worden minder frequent uitgevoerd dan de Kernmodule. De aanvullende module Bewegen en Ongevallen is tot stand gekomen uit een samenwerking van het RIVM, VeiligheidNL en het CBS. Deze module met verdiepende vragen over sport- en beweeggedrag en ongevallen is in 2015 voor het eerst afgenomen, en wordt iedere twee jaar uitgevoerd. De aanvullende module dient om achterliggende verbanden en verklarende variabelen te onderzoeken, en cijfers te bepalen die minder frequent dan jaarlijks nodig zijn.

Voor beide onderdelen van de Leefstijlmonitor worden in een jaar rond de 10.000 personen bevroegd. De steekproef wordt getrokken uit de Basisregistratie Personen (BRP), en verspreid over de maanden van het jaar. Voor verschillen tussen de samenstelling van de netto steekproef en de totale bevolking wordt een correctie toegepast door middel van een wegingsfactor gebaseerd op de kenmerken geslacht, leeftijd, herkomst, burgerlijke staat, stedelijkheid, provincie, landsdeel, huishoudgrootte, inkomen, vermogen en enquêtesizoen.

Indeling naar oorzaak letsel (op volgorde waarop de respondenten bevroegd worden)

Arbeidsongeval Een voorval tijdens het werk waardoor het slachtoffer lichamelijk letsel heeft opgelopen, inclusief vrijwilligerswerk, stages en bijbanen. Arbeidsongevallen tijdens woon-werk verkeer tellen niet mee. Arbeidsongevallen met uitsluitend een natuurlijke oorzaak, zoals een hartaanval of beroerte tellen niet. (Uit de data van 2019 weten we dat het aandeel arbeidsongevallen tijdens vrijwilligerswerk verwaarloosbaar klein is.) Andere verwonding, blessure of lichamelijk letsel, al dan niet geleidelijk ontstaan. Ook lichte zaken tellen mee. Letsel opgelopen door vergiftiging of veroorzaakt door dieren telt mee, maar letsel opgelopen door opzettelijk geweld van andere mensen telt niet mee. Soort ongeval:

Was dit bij een **verkeersongeval**? Een verkeersongeval tijdens het werk telt hier niet mee, een verkeersongeval tijdens woon-werkverkeer telt hier wel mee.

Was dit bij een ongeval in en om het huis? → **Privé**

Was dit bij een ongeval tijdens het sporten? → **Sport**

Was dit bij een ongeval tijdens een andere vrijetijdsactiviteit? → **Privé**

Was dit bij een ander niet werk-gerelateerd ongeval? → **Privé**

Gegevens over 2019 zijn nog niet beschikbaar bij het afronden van de eerste versie van dit rapport.

9.4 Directe medische kosten en verzuimkosten

VeiligheidNL heeft, in samenwerking met het Erasmus Medisch Centrum Rotterdam (Afdeling Maatschappelijke Gezondheidszorg), een rekenmodel (Letsellastmodel, LLM) ontwikkeld dat onder meer bestaat uit een zorgmodel en een verzuimmodel (Polinder et al, 2016). Met behulp van het zorgmodel worden de directe medische kosten geschat per slachtoffer dat op een SEH-afdeling wordt behandeld en/of in het ziekenhuis opgenomen wordt. Bij directe medische kosten kan bijvoorbeeld gedacht worden aan kosten van ambulance-spoedvervoer, spoedeisende hulp, overige poliklinische hulp, ziekenhuisverpleging (zowel initieel als heropnamen), thuiszorg, nazorg door de huisarts, (geriatrische) revalidatie en verpleeghuiszorg. Met behulp van het verzuimmodel worden de gemiddelde verzuimduur in werkdagen en de indirecte kosten ten gevolge van het verzuim per slachtoffer dat op een SEH-afdeling wordt behandeld of wordt opgenomen in een ziekenhuis geschat. De benodigde informatie om het Letsellastmodel te ontwikkelen is afkomstig uit het Letsel Informatie Systeem, standaard zorgregistraties zoals onder meer de Landelijke Basisregistratie Ziekenhuiszorg, een aanvullend enquêteonderzoek onder een steekproef van LIS-patiënten, microdatabestanden van het CBS, DBC-data van het NZa en bronnen met kostprijsinformatie.

In 2020 is het LLM geactualiseerd. Een aantal (zorg)kostenposten is toegevoegd. Vernieuwd en uitgebreid zijn de kosten van revalidatie (kliniek, polikliniek, geriatrie), kosten van WMO-zorg en de kosten van psychologische hulpverlening. Mede hierdoor vallen de zorgkosten over het algemeen hoger uit, een stijging van 15 procent voor het totaal aan directe medische kosten van 2,1 miljard euro in 2018 naar 2,5 miljard euro in 2019. Van de stijging van 400 miljoen euro is globaal 100 miljoen euro het gevolg van toevoeging van de post revalidatiekosten aan het model en 100 miljoen respectievelijk 22 miljoen komt door toevoeging van de kostenposten van WMO-zorg en psychologische zorg. Naar schatting 100 miljoen euro stijging komt voor rekening van een toename van zorg, namelijk thuiszorg. De rest van de stijging van de zorgkosten is veroorzaakt door prijsstijgingen.

Ook de verzuimkosten zijn opnieuw berekend. De kans op arbeid is geactualiseerd aan de hand van de arbeidsdeelnamegegevens van het CBS waarbij een toename is te zien bij jongeren (15-20 jaar, bijbaantjes). Daarnaast is de leeftijdsgroep waarop de verzuimkosten in het model betrekking hebben uitgebreid van 15-64 jaar naar 15-69 jaar omdat ouderen later met pensioen gaan. Ten opzichte van het eerdere model stegen de totale kosten van arbeidsverzuim door Letsel van 1,2 miljard euro (2018) naar 1,4 miljard euro in 2019. De stijging van 19 procent van de kosten van arbeidsverzuim is veroorzaakt door de toegenomen arbeidsdeelname; meer mensen met een baan betekent meer potentieel verzuim.

9.5 Gegevens over overledenen

9.5.1 Doodsoorzakenstatistiek

De Doodsoorzakenstatistiek van het CBS bevat gegevens over alle overledenen die in Nederland woonachtig waren op het moment van overlijden (ingezetenen). De gegevens worden verkregen via het wettelijk verplichte meldingssysteem waarbij de behandelend (of waarnemend) arts of een gemeentelijk lijkschouwer een doodsoorzaakverklaring (B-formulier) invult. Gegevens over 2019 waren voor dit

rapport nog niet beschikbaar. De gegevens opgenomen die in een volgende versie van dit rapport zullen worden opgenomen zijn afkomstig van Statline. Opsplitsing in privé-, sport- en arbeidsongevallen is niet (meer) mogelijk in de Doodsoorzakenstatistiek. Uit eerder en ander onderzoek weten we dat er slechts in hooguit enkele tientallen gevallen van een ongeval tijdens sport sprake zal zijn geweest. De inspectie SZW meldt 71 overledenen door een arbeidsongeval in 2019.

Indeling naar oorzaak letsel (ICD10)

Ongevallen V01-X59

-Vervoersongeval V01-V99 Elk ongeval waarbij een hulpmiddel betrokken is dat primair ontworpen is voor – of op het betrokken tijdstip gebruikt wordt voor – vervoer van personen of goederen van de ene plaats naar de andere. **(Weg)verkeersongeval** Elk ongeval met een voertuig dat op de openbare weg plaatsvindt. Van een ongeval met een voertuig wordt verondersteld dat het heeft plaatsgevonden op de openbare weg tenzij een andere plaats wordt vermeld, behalve in het geval van ongevallen waarbij uitsluitend terreinvoertuigen zijn betrokken.

-Overige ongevallen (privé-arbeid-sport) W00-X59

Zelf toegebracht letsel (Zelfdoding) X60-X84

Geweld (Moord en doodslag) X85-Y09

Voor verdere informatie, zie www.cbs.nl.

9.5.2 Krantenknipselregistratie

In de Krantenknipselregistratie van VeiligheidNL worden alle berichten over privé-, sport- en arbeidsongevallen geregistreerd die in landelijke en regionale dagbladen zijn verschenen (vanaf januari 2010 alleen dodelijke ongevallen). De ongevallen waarover berichten in kranten verschijnen, zijn in het algemeen ernstige ongevallen. De Krantenknipselregistratie vormt in het algemeen geen basis om kwantitatieve uitspraken te doen over ongevallen, maar geeft wel veel achtergrondinformatie over de ongevallen die geregistreerd worden. Dodelijke ongevallen worden echter vrijwel altijd in een krant vermeld. Omdat er geen andere gegevensbronnen zijn voor dodelijke ongevallen tijdens sport, wordt de Krantenknipselregistratie 2019 gebruikt om het aantal dodelijke ongevallen tijdens sport te bepalen.

Voor indeling naar type oorzaak, zie LIS, 9.2.1.

9.5.3 Statistiek Verkeersdoden

In de Statistiek Verkeersdoden van het CBS staan personen geregistreerd die zijn overleden als gevolg van een verkeersongeval dat in Nederland plaatsvond. Het gaat om weggebruikers die zijn overleden ten gevolge van een plotseling optredende gebeurtenis op de openbare weg in Nederland, verband houdend met het verkeer, waarbij ten minste één rijdend voertuig was betrokken. Het gaat dus om zowel inwoners als niet-inwoners. Een overledene wordt niet als verkeersdode geteld indien:

- het ongeval zich voordoet op een plaats die niet opengesteld is voor openbaar rijden en ander verkeer;
- het ongeval zich voordoet op een gedeelte van een trein- of trambaan die geen deel uitmaakt van de openbare weg en door de aard uitsluitend gebruikt kan worden door een trein of een tram;

De gegevens opgenomen in dit rapport zijn afkomstig van Statline.

Voor verdere informatie, zie www.cbs.nl.

9.5.4 Gegevens Inspectie SZW

Werkgevers zijn verplicht een arbeidsongeval (i.e. ongevallen die plaatsvinden tijdens of door werkzaamheden) bij de Inspectie SZW te melden wanneer er sprake is van een ongeval met dodelijke afloop, ziekenhuisopname of blijvend letsel. Dit betreft zowel ongevallen van eigen werknemers als ongevallen van andere personen die onder zijn/haar gezag werken, zoals uitzendkrachten en zzp'ers. Ongevallen in het woon-werkverkeer vallen niet onder het begrip 'arbeidsongeval', tenzij ze plaatsvinden met voertuigen van de werkgever. De Inspectie SZW rapporteert elk jaar over dodelijke ongevallen.

9.6 Expositiegegevens

9.6.1 Bevolkingsstatistiek

In de bevolkingsaantallen afkomstig uit de Bevolkingsstatistiek van het CBS betreffen uitsluitend personen die zijn opgenomen in het bevolkingsregister van een Nederlandse gemeente. In principe wordt iedereen die voor onbepaalde tijd in Nederland woont, opgenomen in het bevolkingsregister van de woongemeente. Het betreft bevolkingsaantallen op 1 januari van het betreffende jaar. Voor verdere informatie, zie www.cbs.nl.

9.6.2 Leefstijlmonitor

Gegevens over sporturen zullen t.z.t. afkomstig zijn uit de LSM 2019 (zie paragraaf 9.3). Nadere informatie volgt in de volgende versie van dit rapport als de gegevens over 2019 bekend zijn.

9.6.3 Onderzoek Onderweg in Nederland

Voor informatie over het aantal afgelegde kilometers in het verkeer is met name gebruikgemaakt van gegevens uit het Onderzoek Onderweg in Nederland (ODiN) van het CBS. Omdat gegevens over 2019 niet tijdig beschikbaar waren, is voor de analyses over 2019 voor deze rapportage gebruikgemaakt van ODiN-gegevens over 2018.

ODiN geeft informatie over de dagelijkse mobiliteit van de Nederlandse bevolking beschreven naar plaats van herkomst, bestemming, tijdstip waarop het vervoer plaatsvindt, gebruikte vervoermiddelen en de reismotieven voor de verplaatsingen. Dit onderzoek is in 2018 van start gegaan als opvolger van het Onderzoek Verplaatsingen in Nederland (OViN). Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Voor meer informatie zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/aanvullende%20onderzoeksbeschrijvingen/onderweg-in-nederland--odin---onderzoeksbeschrijving-2018>.

Enkele gegevens uit ODiN zijn beschikbaar op Statline. Voor de overige gegevens is gebruikgemaakt een bestand afkomstig van DANS (<https://dans.knaw.nl/nl>). Een kanttekening hierbij is dat de aantallen berekend via het bestand van DANS iets lager uitvallen dan de vergelijkbare gegevens op Statline (voor het totaal 210 miljard versus 211 miljard). Dit komt omdat in de berekening van de reizigerskilometers op basis van het bestand verkregen via DANS serieverplaatsingen niet meegenomen

zijn. Dit heeft vooral invloed op de reizigerskilometers van de 'auto's – bestuurders' (106 versus 105 miljard).

9.6.4 Enquête Beroepsbevolking

De gegevens over gewerkte uren zijn afkomstig uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB) van het CBS. De EBB is een steekproefonderzoek onder huishoudens in Nederland bestaand uit zowel de telefonische als de face-to-face interviews die worden afgenomen met behulp van een elektronische vragenlijst. Op basis van de EBB worden statistieken gemaakt die de participatie van mensen (15 jaar en ouder) op de arbeidsmarkt beschrijven (werkenden). Hierbij worden kenmerken en kwalificaties van personen in verband gebracht met hun positie op de arbeidsmarkt. Belangrijke indicatoren daarbij zijn de arbeidsdeelname, werkloosheid, kenmerken van de werkkring en het opleidingsniveau. De gegevens worden door weging opgehoogd tot een schatting van landelijke aantallen werkenden. Voor meer informatie zie www.cbs.nl.

Het aantal gewerkte uren is bepaald op basis van gegevens over de eerste en tweede werkkring van personen. Een half procent van de werkenden werkte in 3 of meer werkkringen. Nadere gegevens over deze werkkringen zijn niet beschikbaar. Daarnaast is uitgegaan van gemiddeld 45 werkweken per jaar.

Aangezien het aantal arbeidsongevallen bij kinderen onder de 15 jaar heel klein is, bij de berekening van het totaal aantal SEH-bezoeken per 100.000 werkenden/gewerkte uren *geen* rekening gehouden met het feit dat de EBB alleen gegevens bevat over werkenden vanaf 15 jaar.

Referenties

Gaakeer MI, Brand CL van den, Veugelers R, Patka P. Inventarisatie van SEH-bezoeken en zelfverwijzers. Ned Tijdschr Geneeskd. 2014;158:A7128.

Gaakeer MI, Brand van den CL, Gips E, Lieshout JM, Huijsman R, Veugelers R, Patka P. Landelijke ontwikkelingen in de Nederlandse SEH's. Ned Tijdschr Geneeskd 2016;160:D970.

Inspectie SZW (2019). Jaarverslag 2019, Den Haag: Inspectie SZW

Inspectie SZW <https://www.inspectieszw.nl/actueel/nieuws/2019/02/26/inspectie-szw-roept-bedrijven-op-meer-te-investeren-in-veiligheidscultuur>

Lyons RA, Polinder S, Larsen CF, Mulder S, Meerding WJ, Beeck, EF van, The Eurocost Reference Group. Methodological issues in comparing injury incidence across countries. Int. J. Inj. Control Saf. Promot. 2006 13 (2), 63–70.

Mannaerts GHH, Sawor JH, Menovsky T, Springer L, Patka P, Haarman JThM. De betrouwbaarheid van de registratie van polytrauma-patiënten. Ned Tijdschr Geneeskd, 12 november 1994;138(46):2290-3.

Mulier Instituut

<https://www.mulierinstituut.nl/onderzoeksthemas/deelname/sporttakken/>

Panneman M, Blatter B (2016). Letsel Informatie Systeem. Representatief voor alle SEH's in Nederland? Amsterdam: VeiligheidNL

Panneman JM, Gaakeer MI, Jansen T, Beeck EF van, Blatter BM. Stijging lichte letsels bij de huisarts valt samen met daling op SEH. Ned Tijdschr Geneeskd 2020;164:D4867.

Polinder S, Haagsma J, Panneman M, Scholten A, Brugmans M, Van Beeck E. The economic burden of injury: Health care and productivity costs of injuries in the Netherlands. Accid Anal Prev. 2016 Aug;93:92-100.

Stam C, Blatter B. (2017) Letsels. Kerncijfers 2016, Amsterdam: VeiligheidNL

Stam C, Panneman M, Blatter B. (2018) Letselindicator. Van alle letsels naar ernstig letsel op de SEH-afdeling, Amsterdam: VeiligheidNL

Bijlage 1 Letsels

Tabel 1 SEH-bezoeken in 2019, naar reden bezoek

	Aantal	Aantal per	
		100.000	%
		inwoners	
Lichamelijk letsel of vergiftiging	659.000	3.800	32
Ziekte of aandoening	1.200.000	7.000	59
Controle	93.400	540	5
Overig/ onbekend	86.500	500	4
Totaal	2.040.000	12.000	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

Tabel 2 Letsels in 2019; SEH-bezoek, naar type oorzaak¹ van het letsel

	Aantal	95% BI	Aantal per		Kolom	% Ernstig letsel ²
			100.000	95% BI		
			inwoners		%	
Letsel totaal	659.000	646.000-673.000	3.800	3.700-3.900	100	50
Ongeval	629.000	616.000-642.000	3.600	3.600-3.700	95	51
Privé+sport	468.000	457.000-479.000	2.700	2.600-2.800	71	52
Privé	356.000	346.000-366.000			54	53
Sport	112.000	106.000-117.000			17	49
Verkeer	124.000	118.000-130.000			19	56
Arbeid	46.500	42.900-50.200			7	32
Zelf toegebracht letsel	15.800	13.800-18.000			2	5
Geweld	15.600	13.600-17.800			2	34

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Een letsel kan meerdere oorzaken hebben bijvoorbeeld sport & verkeer. Door deze overlap kan de som van de afzonderlijke aantallen/percentages per categorie groter zijn dan het totaal in de tabel

² Zie verantwoording voor definitie van ernstig letsel

³ 95% betrouwbaarheidsinterval

Tabel 3 Letsels in 2019; SEH-bezoek i.v.m. ernstig letsel¹, naar type oorzaak² van het letsel

	Aantal	95% BI ³	Aantal per		Kolom
			100.000	95% BI ³	
			inwoners		%
Letsel totaal	329.000	319.000-338.000	1.900	1.800-2.000	100
Ongeval	323.000	313.000-332.000	1.900	1.800-1.900	98
Privé+sport	245.000	236.000-253.000	1.400	1.400-1.500	74
Privé	190.000	182.000-197.000			58
Sport	55.000	51.100-59.000			17
Verkeer	69.300	64.900-73.800			21
Arbeid	14.800	12.800-16.900			4
Zelf toegebracht letsel	(900)	400-1.400			<1
Geweld	5.300	4.200-6.600			2

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Zie verantwoording voor definitie van ernstig letsel

² Een letsel kan meerdere oorzaken hebben bijvoorbeeld sport & verkeer. Door deze overlap kan de som van de afzonderlijke aantallen/percentages per categorie groter zijn dan het totaal in de tabel

³ 95% betrouwbaarheidsinterval, bij 95%BI > 25% schatting niet betrouwbaar daarom tussen haakjes

Tabel 4 Letsel in 2019, Overledenen¹, naar type oorzaak van het letsel

	Aantal per 100.000		
	Aantal	inwoners	%
Ongevallen	5.917	34	68
Privé-(sport-arbeids)ongeval ²	5.246	30	61
<i>Accidentele val</i>	4.720	27	54
<i>Overig</i>	526	3	6
Vervoersongeval	671	4	8
<i>Wegverkeersongeval³</i>	617	4	7
<i>Overig</i>	54	0	1
Zelf toegebracht letsel/suicide	1.811	10	21
Geweld/moord	109	1	1
Overig⁴	834	5	10
Totaal	8.671	50	100

Bron: Doodsoorzakenstatistiek dood 2019 (Statline), Centraal Bureau voor de Statistiek, Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Ingezetenen

² Alle dodelijke ongevallen exclusief dodelijke vervoersongevallen. Geen opsplitsing in privé-, sport- en arbeidsongevallen mogelijk in Doodsoorzakenstatistiek. Uit eerder onderzoek weten we dat er slechts in een paar procent van de gevallen sprake zal zijn geweest van overlijden door een sport- of arbeidsongeval. Inspectie SZW meldt 69 overledenen door een arbeidsongeval in 2019.

³ 661 verkeersdoden op NL- wegen (Statistiek Verkeersdoden 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek)

⁴ Gebeurtenissen opzet onbekend + Overige uitwendige doodsoorzaken

Tabel 5 Letsels in 2019; SEH-bezoek, totaal en ernstig letsel¹, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

	Totaal				Ernstig letsel		
	Aantal		Kolom %	% ernstig letsel	Aantal		Kolom %
	Aantal	inwoners ²			Aantal	inwoners ²	
0-4 jaar	34.400	4.000	5	48	16.600	1.900	5
5-9 jaar	40.200	4.400	6	52	21.100	2.300	6
10-14 jaar	58.600	6.100	9	48	28.400	3.000	9
15-19 jaar	58.800	5.600	9	38	22.200	2.100	7
20-24 jaar	49.200	4.600	7	34	16.900	1.600	5
25-29 jaar	40.500	3.600	6	34	13.600	1.200	4
30-34 jaar	32.800	3.000	5	35	11.600	1.100	4
35-39 jaar	27.500	2.700	4	36	9.900	960	3
40-44 jaar	26.200	2.600	4	40	10.600	1.000	3
45-49 jaar	30.000	2.400	5	44	13.300	1.100	4
50-54 jaar	34.500	2.700	5	48	16.500	1.300	5
55-59 jaar	34.700	2.800	5	56	19.400	1.600	6
60-64 jaar	33.500	3.100	5	59	19.800	1.800	6
65-69 jaar	30.100	3.000	5	65	19.600	2.000	6
70-74 jaar	33.200	3.600	5	67	22.400	2.400	7
75-79 jaar	28.500	4.700	4	70	19.900	3.300	6
80-84 jaar	26.700	6.300	4	70	18.800	4.400	6
85-89 jaar	22.700	9.100	3	71	16.200	6.500	5
90 jaar en ouder	16.800	13.000	3	71	12.000	9.400	4
Man	340.000	4.000	52	47	159.000	1.900	48
Vrouw	319.000	3.700	48	53	169.000	1.900	52
Totaal	659.000	3.800	100	50	329.000	1.900	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Zie verantwoording voor definitie van ernstig letsel

² Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd of geslacht

Tabel 6 Letsels in 2019; SEH-bezoek, naar type letsel

	Aantal	%
Fractuur	284.000	43
Oppervlakkig letsel	97.400	15
Hersenletsel	58.900	9
Open wond	45.700	7
Distorsie	31.200	5
Luxatie	26.900	4
Vergiftiging	21.500	3
Spier- of peesletsel	19.700	3
Brandwond	4.700	<1
Orgaanletsel	4.600	<1
Allergische reactie	3.200	<1
Gevolgen van vreemd lichaam	3.000	<1
Crush letsel	1.700	<1
Traumatische amputatie	1.500	<1
Letstel aan bloedvaten	700	<1
Na onderzoek geen letsel	10.800	2
Overig/onbekend	44.800	7
Totaal	659.000	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

Tabel 7 Letsels in 2019; SEH-bezoek, naar locatie en type letsel

	Aantal	%		Aantal	%
Hoofd/hals/nek	102.000	15	<i>Schouder/sleutelbeen/ac-gewricht</i>	39.100	6
trauma capitis/licht hersenletsel	47.800	7	fractuur sleutelbeen/schouder	18.900	3
open wond hoofd	14.300	2	luxatie schouder/ac-gewricht	12.700	2
oppervlakkig letsel/kneuzing hoofd	12.000	2	oppervl. letsel/kneuzing sleutelbeen ¹	4.500	<1
ernstig schedel/hersenletsel	11.100	2			
fractuur aangezicht/kaak	4.700	<1	Heup/been/voet	175.000	27
fractuur neus	3.100	<1	<i>Enkel</i>	48.500	7
letsel oogbol	3.000	<1	enkefractuur	24.200	4
			enkeldistorsie	17.700	3
Romp/wervelkolom	48.400	7	oppervlakkig letsel/kneuzing enkel	4.000	<1
oppervlakkig letsel/kneuzing romp	12.600	2	<i>Voet/tenen</i>	45.800	7
fractuur wervelkolom/ruggenmergletsel	8.600	1	fractuur voet/teen	29.200	4
fractuur bekken	6.100	<1	opperv. letsel/kneuzing voet/tenen	9.900	2
fractuur thorax/rib	5.800	<1	open wond voet/tenen	1.100	<1
spier-/peesletsel/luxatie/distorsie nek/hals	1.500	<1	<i>Heup/bovenbeen</i>	38.000	6
open wond romp	1.200	<1	heupfractuur	20.900	3
			oppervl. letsel/kneuzing heup/bovenbeen	6.200	<1
Schouder/arm/hand	267.000	41	fractuur bovenbeen	4.300	<1
<i>Hand/vingers</i>	102.000	15	luxatie heup	3.100	<1
fractuur hand/vinger	46.800	7	<i>Knie</i>	24.000	4
oppervlakkig letsel/kneuzing hand/vinger	18.000	3	fractuur knie	6.300	<1
open wond hand/vinger	16.700	3	oppervlakkig letsel/kneuzing knie	5.800	<1
spier-/peesletsel hand/vinger	7.300	1	distorsie knie	5.100	<1
luxatie hand/vinger	4.200	<1	luxatie knie	3.000	<1
distorsie hand/vinger	1.900	<1	open wond knie	1.100	<1
brandwond hand/vinger	1.200	<1	<i>Onderbeen</i>	17.600	3
<i>Bovenarm/elleboog/onderarm</i>	64.100	10	fractuur onderbeen	8.300	1
fractuur elleboog	17.900	3	open wond onderbeen	2.800	<1
fractuur bovenarm	15.000	2	achillespeesletsel	2.800	<1
fractuur onderarm	11.600	2	oppervlakkig letsel/kneuzing onderbeen	2.400	<1
oppervlakkig letsel/kneuzing arm	8.500	1			
open wond arm	4.200	<1	Overig	66.700	10
luxatie elleboog	2.600	<1			
<i>Pols</i>	62.300	9			
polsfractuur	51.300	8			
oppervlakkig letsel/kneuzing pols	6.800	1			
distorsie pols	1.300	<1			
open wond pols	1.200	<1			
			Totaal	659.000	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

¹ Oppervlakkig letsel/kneuzing sleutelbeen/schouder

Tabel 8 Ongevallen in 2019; letsels, naar type oorzaak en medische behandeling

Letsels	n	% medisch behandeld		Medisch behandelde letsels					
		Aantal	%	Aantal	%				
Privé									
Sport									
Arbeid		Gegevens nog niet beschikbaar							
Verkeer									
Totaal									
Medisch behandeld door:	Aantal	Huisarts		Specialist		Fysiotherapeut		Anders	
		Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Privé									
Sport									
Arbeid		Gegevens nog niet beschikbaar							
Verkeer									
Totaal									

Bron: Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek i.s.m. RIVM en VeiligheidNL

Tabel 9 Ongevallen in 2019; SEH-bezoeken, totaal en ernstig letsel, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

	Totaal				Ernstig letsel		
	Aantal	Aantal per 100.000 inwoners ²		% ernstig letsel	Aantal	Aantal per 100.000 inwoners ²	
		Kolom	%			Kolom	%
0-4 jaar	34.300	4.000	6	48	16.600	1.900	5
5-9 jaar	40.100	4.400	6	53	21.000	2.300	7
10-14 jaar	57.800	6.000	9	49	28.200	2.900	9
15-19 jaar	54.400	5.200	9	39	21.400	2.000	7
20-24 jaar	44.300	4.100	7	36	16.100	1.500	5
25-29 jaar	36.800	3.300	6	35	12.900	1.200	4
30-34 jaar	29.200	2.700	5	37	10.900	1.000	3
35-39 jaar	25.200	2.400	4	37	9.400	910	3
40-44 jaar	24.000	2.300	4	43	10.200	1.000	3
45-49 jaar	27.700	2.200	4	46	12.900	1.000	4
50-54 jaar	32.500	2.500	5	49	16.100	1.300	5
55-59 jaar	33.400	2.700	5	57	19.100	1.600	6
60-64 jaar	32.500	3.000	5	60	19.600	1.800	6
65-69 jaar	29.600	3.000	5	66	19.500	2.000	6
70-74 jaar	33.000	3.600	5	68	22.300	2.400	7
75-79 jaar	28.300	4.600	5	70	19.800	3.300	6
80-84 jaar	26.600	6.300	4	70	18.700	4.400	6
85-89 jaar	22.600	9.100	4	72	16.200	6.500	5
90 jaar en ouder	16.700	13.000	3	71	12.000	9.400	4
Man	325.000	3.800	52	48	155.000	1.800	48
Vrouw	304.000	3.500	48	55	168.000	1.900	52
Totaal	629.000	3.600	100	51	323.000	1.900	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Zie verantwoording voor definitie van ernstig letsel

² Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd of geslacht

Tabel 10 Privé-ongevallen en sportblessures in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

	Privé		Sport		Totaal		
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	Aantal per 100.000 inwoners ¹	%
0-4 jaar	30.000	8	700	<1	30.700	3.500	7
5-9 jaar	26.100	7	9.100	8	35.200	3.800	8
10-14 jaar	21.700	6	29.200	26	50.900	5.300	11
15-19 jaar	17.000	5	21.200	19	38.200	3.600	8
20-24 jaar	16.700	5	12.100	11	28.800	2.700	6
25-29 jaar	15.500	4	8.500	8	24.000	2.100	5
30-34 jaar	12.600	4	5.700	5	18.300	1.700	4
35-39 jaar	11.100	3	4.600	4	15.700	1.500	3
40-44 jaar	11.000	3	4.300	4	15.300	1.500	3
45-49 jaar	13.100	4	4.100	4	17.200	1.400	4
50-54 jaar	16.900	5	3.800	3	20.700	1.600	4
55-59 jaar	18.800	5	2.800	3	21.600	1.800	5
60-64 jaar	20.200	6	1.800	2	22.000	2.000	5
65-69 jaar	20.500	6	1.600	1	22.100	2.200	5
70-74 jaar	24.300	7	1.100	1	25.500	2.800	5
75-79 jaar	21.700	6	600	<1	22.400	3.700	5
80-84 jaar	22.200	6	200	<1	22.400	5.300	5
85-89 jaar	20.600	6	<100		20.700	8.300	4
90 jaar en ouder	16.200	5	<100		16.200	13.000	3
Man	156.000	44	70.500	63	227.000	2.600	48
Vrouw	200.000	56	41.000	37	241.000	2.800	52
Totaal	356.000	100	112.000	100	468.000	2.700	100
		76		24			100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd of geslacht

Tabel 11 Privé-ongevallen en sportblessures in 2019; SEH-bezoeken i.v.m. ernstig¹ letsel, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

	Totaal	Ernstig letsel		
	% ernstig letsel	Aantal	Aantal per 100.000 inwoners ²	Kolom %
0-4 jaar	49	15.000	1.700	6
5-9 jaar	54	18.900	2.100	8
10-14 jaar	48	24.400	2.500	10
15-19 jaar	38	14.400	1.400	6
20-24 jaar	36	10.500	970	4
25-29 jaar	35	8.400	750	3
30-34 jaar	38	6.900	640	3
35-39 jaar	37	5.800	560	2
40-44 jaar	42	6.400	620	3
45-49 jaar	46	7.900	640	3
50-54 jaar	50	10.400	810	4
55-59 jaar	59	12.700	1.000	5
60-64 jaar	60	13.200	1.200	5
65-69 jaar	66	14.500	1.500	6
70-74 jaar	68	17.200	1.900	7
75-79 jaar	70	15.700	2.600	6
80-84 jaar	70	15.600	3.700	6
85-89 jaar	72	14.800	5.900	6
90 jaar en ouder	72	11.700	9.200	5
Man	49	110.000	1.300	45
Vrouw	56	134.000	1.500	55
Totaal	52	245.000	1.400	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Zie verantwoording voor definitie van ernstig letsel

² Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd of geslacht

Tabel 12 Letsels in 2019; Kosten¹, naar type oorzaak van het letsel²

	Directe medische kosten			Verzuimkosten ³			Totaal	
	Gemiddeld	Totaal		Gemiddeld	Totaal		Totaal	
	In euro	In miljoen		In euro	In miljoen		In miljoen	
		euro	%		euro	%	euro	%
Letsel totaal	3.500	2.500	100	7.000	1.400	100	3.900	
Ongevallen	3.600	2.400	96	7.000	1.400	96	3.700	96
Privé+sport	3.800	1.900	76	6.500	770	54	2.600	68
Privé	4.400	1.700	68	7.000	570	40	2.200	58
Sport	1.700	200	8	5.500	200	14	400	10
Verkeer	3.300	420	17	8.000	410	29	840	22
Arbeid	1.900	94	4	7.900	230	16	320	8
Zelf toegebracht letsel	3.500	67	3	³	³	³	67 ³	2 ³
Geweld	1.900	31	1	7.000	56	4	87	2

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Letsellastmodel 2019, VeiligheidNL i.s.m. Erasmus MC

¹ Directe medische kosten en verzuimkosten van slachtoffers die zijn behandeld op een SEH-afdeling van een ziekenhuis en/of zijn opgenomen

² Een letsel kan meerdere oorzaken hebben bijvoorbeeld sport & verkeer. Door deze overlap kan de som van de afzonderlijke aantallen/percentages/kosten per categorie groter zijn dan het totaal in de tabel

³ Verzuimkosten: 15-69 jaar; voor zelf toegebracht letsel niet bekend

Tabel 13 Letsels in 2019; Kosten¹ in 2019, naar leeftijd van slachtoffer

	Directe medische kosten			Verzuimkosten ²		
	Gemiddeld	Totaal		Gemiddeld	Totaal	
	In euro	In miljoen		In euro	In miljoen	
		euro	%		euro	%
0-4 jaar	1.500	53	2			
5-9 jaar	1.400	62	3			
10-14 jaar	1.300	79	3			
15-19 jaar	1.800	110	4	1.700	45	3
20-24 jaar	1.700	90	4	3.100	80	6
25-29 jaar	1.900	82	3	5.400	110	8
30-34 jaar	2.000	70	3	6.200	120	8
35-39 jaar	2.100	61	3	8.500	120	9
40-44 jaar	2.100	58	2	8.100	140	10
45-49 jaar	2.300	75	3	9.200	180	12
50-54 jaar	2.500	90	4	10.000	190	13
55-59 jaar	2.600	94	4	9.900	200	14
60-64 jaar	2.800	100	4	12.000	180	13
65-69 jaar	4.500	150	6	12.000	52	4
70-74 jaar	4.800	170	7			
75-79 jaar	7.500	230	9			
80-84 jaar	8.900	250	10			
85-89 jaar	15.000	350	14			
90 jaar en ouder	16.000	290	12			
Totaal	3.500	2.500	100	7.000	1.400	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Letsellastmodel 2019, VeiligheidNL i.s.m. Erasmus MC

¹ Directe medische kosten en verzuimkosten van slachtoffers die zijn behandeld op een SEH-afdeling van een ziekenhuis en/of zijn opgenomen

² Verzuimkosten: 15-69 jaar; voor zelf toegebracht letsel niet bekend

Bijlage 2 Privé-ongevallen

Tabel 14 Privé-ongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

	Man			Vrouw			Totaal		
	Aantal per 100.000			Aantal per 100.000			Aantal per 100.000		
	Aantal	inwoners ¹	%	Aantal	inwoners ¹	%	Aantal	inwoners ¹	%
0-4 jaar	16.300	3.700	10	13.700	3.200	7	30.000	3.500	8
5-9 jaar	13.500	2.900	9	12.500	2.800	6	26.100	2.800	7
10-14 jaar	11.900	2.400	8	9.800	2.100	5	21.700	2.300	6
15-19 jaar	10.000	1.900	6	7.000	1.400	4	17.000	1.600	5
20-24 jaar	9.700	1.800	6	7.000	1.300	4	16.700	1.500	5
25-29 jaar	8.200	1.400	5	7.400	1.300	4	15.500	1.400	4
30-34 jaar	7.200	1.300	5	5.400	1.000	3	12.600	1.200	4
35-39 jaar	5.800	1.100	4	5.300	1.000	3	11.100	1.100	3
40-44 jaar	5.800	1.100	4	5.200	1.000	3	11.000	1.100	3
45-49 jaar	6.100	990	4	7.000	1.100	3	13.100	1.100	4
50-54 jaar	7.400	1.200	5	9.500	1.500	5	16.900	1.300	5
55-59 jaar	7.400	1.200	5	11.500	1.900	6	18.800	1.500	5
60-64 jaar	7.500	1.400	5	12.700	2.300	6	20.200	1.800	6
65-69 jaar	7.800	1.600	5	12.700	2.500	6	20.500	2.100	6
70-74 jaar	8.700	2.000	6	15.600	3.300	8	24.300	2.700	7
75-79 jaar	7.100	2.500	5	14.600	4.500	7	21.700	3.600	6
80-84 jaar	6.500	3.600	4	15.600	6.500	8	22.200	5.200	6
85-89 jaar	5.900	6.500	4	14.700	9.300	7	20.600	8.300	6
90 jaar en ouder	3.400	9.700	2	12.800	14.000	6	16.200	13.000	5
Totaal	156.000	1.800	100	200.000	2.300	100	356.000	2.100	100
			44			56			100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd en/of geslacht

Tabel 15 Privé-ongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar ongevalsscenario en locatie

Ongevalsscenario	Aantal per 100.000			Locatie ¹	Aantal per 100.000		
	Aantal	inwoners	%		Aantal	inwoners	%
Val	245.000	1.400	69	In of om woonhuis	121.000	700	34
Struikelen	40.800	240	11	<i>In woonhuis</i>	104.000	600	29
<i>over steen, tegel, beton</i>	4.900	28	1	<i>Om woonhuis</i>	17.100	99	5
Val van hoogte, val uit, van	35.500	210	10	Straat, rijweg, trottoir	24.200	140	7
<i>van speeltoestel</i>	8.200	47	2	Scholen en dagverblijven	10.400	60	3
<i>van klimrek</i>	3.600	21	1	Instelling personen ²	8.500	49	2
<i>van zitmeubel</i>	6.500	38	2	Instellingen/openbare ruimte	7.700	45	2
<i>uit bed</i>	6.500	38	2	Speelgelegenheden ³	7.500	44	2
Val van trap of ladder	35.500	210	10	Handel, dienstverlening	7.000	41	2
<i>van vaste trap</i>	30.700	180	9	Horecagelegenheden	4.400	26	1
Uitglijden	16.500	96	5	Natuurgebied	3.900	23	1
Zwikken	16.300	94	5	Overig/onbekend	162.000	940	45
Val door sprong	9.500	55	3				
<i>van speeltoestel</i>	5.600	32	2				
<i>van trampoline</i>	4.500	26	1				
Contact met object	52.400	300	15				
Stoten tegen stilstaand object	17.600	100	5				
<i>tegen meubilair</i>	3.800	22	1				
Geraakt door bewegend object	12.000	69	3				
Snijden aan object	11.300	65	3				
Beknelling	11.200	65	3				
<i>tussen deur</i>	4.700	27	1				
Overig scenario	59.100	340	17				
Vergiftiging	12.300	71	3				
Acute fysieke belasting	10.600	61	3				
Lichamelijk contact	6.000	35	2				
Vreemd lichaam	5.100	30	1				
Totaal	356.000	2.100	100	Totaal	356.000	2.100	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Bij interpretatie van de gegevens rekening houden met groot aandeel Overig/onbekend

² Instelling waar personen verblijven

³ Speelgelegenheden, attractie-, bungalowparken

Tabel 16 Privé-ongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar letsel

Type letsel	Aantal per 100.000			Type en locatie letsel	Aantal per 100.000		
	Aantal	inwoners	%		Aantal	inwoners	%
Fractuur	162.000	940	45	Hoofd/hals/nek	56.500	330	16
Oppervlakkig letsel	46.300	270	13	trauma capitis/licht hersenletsel	29.200	170	8
Hersenletsel	34.800	200	10	open wond hoofd	8.200	47	2
Open wond	24.000	140	7	oppervlakkig letsel/kneuzing hoofd	5.800	33	2
Luxatie	15.500	90	4	ernstig schedel/hersenletsel	5.600	32	2
Distorsie	14.700	85	4				
Vergiftiging	10.900	63	3	Romp/wervelkolom	23.400	140	7
Spier- of peesletsel	8.800	51	2	fractuur wervelkolom/ruggenmergletsel	5.500	32	2
Brandwond	3.700	21	1	oppervlakkig letsel/kneuzing romp	4.700	27	1
Na onderzoek geen letsel	5.500	32	2	fractuur bekken	4.000	23	1
Overig/onbekend	30.300	180	9				
				Schouder/arm/hand	139.000	800	39
				<i>Hand/vingers</i>	<i>51.900</i>	<i>300</i>	<i>15</i>
				fractuur hand/vinger	23.000	130	6
				oppervl. letsel/kneuzing			
				hand/vinger	9.500	55	3
				open wond hand/vinger	9.300	54	3
				<i>Bovenarm/elleboog/onderarm</i>	<i>37.100</i>	<i>210</i>	<i>10</i>
				fractuur bovenarm	10.500	61	3
				fractuur elleboog	9.600	56	3
				fractuur onderarm	6.600	38	2
				oppervlakkig letsel/kneuzing arm	4.200	24	1
				<i>Pols</i>	<i>33.000</i>	<i>190</i>	<i>9</i>
				polsfractuur	28.100	160	8
				<i>Schouder/sleutelbeen/ac-gewricht</i>	<i>17.100</i>	<i>99</i>	<i>5</i>
				fractuur sleutelbeen/schouder	7.400	43	2
				luxatie schouder/ac-gewricht	6.400	37	2
				Heup/been/voet	103.000	600	29
				<i>Heup/bovenbeen</i>	<i>29.900</i>	<i>170</i>	<i>8</i>
				heupfractuur	17.500	100	5
				oppervl. letsel/kneuzing heup/bovenbeen	4.100	24	1
				<i>Voet/tenen</i>	<i>28.100</i>	<i>160</i>	<i>8</i>
				fractuur voet/teen	19.100	110	5
				oppervl. letsel/kneuzing voet/tenen	5.600	32	2
				<i>Enkel</i>	<i>24.900</i>	<i>140</i>	<i>7</i>
				enkelfractuur	13.700	79	4
				enkeldistorsie	8.700	50	2
				<i>Knie</i>	<i>10.900</i>	<i>63</i>	<i>3</i>
				<i>Onderbeen</i>	<i>8.400</i>	<i>49</i>	<i>2</i>
				fractuur onderbeen	4.500	26	1
				Overig	34.400	200	10
Totaal	356.000	2.100	100	Totaal	356.000	2.100	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

Tabel 17 Privé-ongevallen¹ in 2019; Overledenen naar type oorzaak en leeftijd

	Totaal				Totaal			Val	Vergiftiging	Verdrinking	Overig
	Aantal per 100.000		%		Aantal per 100.000		%				
	Aantal	inwoners	%		Aantal	inwoners ³	%				
Val	4.720	27	90	0-4 jaar	19	2	0	2	-	3	14
Vergiftiging	204	1	4	5-14 jaar	11	1	0	-	-	3	8
Verdrinking	76	0	1	15-24 jaar	39	2	1	6	17	6	10
Overig	246	1	5	25-34 jaar	76	3	1	17	41	6	12
				35-44 jaar	90	4	2	15	46	7	22
				45-54 jaar	109	4	2	37	41	8	23
				55-64 jaar	202	9	4	126	33	8	35
				65-74 jaar	413	22	8	342	14	15	42
				75-84 jaar	1.350	130	26	1.292	8	14	36
				85j en ouder	2.937	780	56	2.883	4	6	44
				Man	2.247	26	43	1.880	145	64	158
				Vrouw	2.999	34	57	2.840	59	12	88
Totaal	5.246	30	100	Totaal	5.246	30	100	4.720	204	76	246

Bron: Doodsoorzakenstatistiek dood 2019 (Statline), Centraal Bureau voor de Statistiek, Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Alle dodelijke ongevallen exclusief dodelijke vervoersongevallen. Opsplitsing in privé-, sport- en arbeidsongevallen is niet mogelijk in de Doodsoorzakenstatistiek. Uit eerder onderzoek weten we dat er slechts in een paar procent van de gevallen sprake zal zijn geweest van overlijden door een sport- of arbeidsongeval. Inspectie SZW meldt 69 overledenen door een arbeidsongeval in 2019

² Ingezetenen

³ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd en geslacht

Valongevallen ouderen

Tabel 18 Privé-ongevallen 65 jaar en ouder in 2019; SEH-bezoeken i.v.m. valongeval, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

	Man			Vrouw			Totaal		
	Aantal per 100.000			Aantal per 100.000			Aantal per 100.000		
	Aantal	inwoners ¹	%	Aantal	inwoners ¹	%	Aantal	inwoners ¹	%
65-74 jaar	12.100	1.300	37	24.500	2.500	32	36.600	1.900	33
75-84 jaar	11.600	2.500	36	27.000	4.800	35	38.500	3.700	35
85 jaar en ouder	8.700	6.900	27	25.300	10.000	33	34.000	9.000	31
Totaal	32.400	2.100	100	76.700	4.300	100	109.000	3.300	100
			30			70			100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd en/of geslacht

Tabel 19a Privé-ongevallen 65 jaar en ouder in 2019; SEH-bezoeken i.v.m. valongeval, naar ongevalsscenario en leeftijd

	65-74 jaar			75-84 jaar			85 jaar en ouder			Totaal		
	Aantal per 100.000 ¹			Aantal per 100.000 ¹			Aantal per 100.000 ¹			Aantal per 100.000 ¹		
	Aantal	100.000 ¹	%	Aantal	100.000 ¹	%	Aantal	100.000 ¹	%	Aantal	100.000 ¹	%
Val	36.600	1.900	100	38.500	3.700	100	34.000	9.000	100	109.000	3.300	100
<i>Struikelen</i>	9.200	480	25	9.200	890	24	6.100	1.600	18	24.500	740	22
over steen, tegel, beton	1.400	75	4	1.200	120	3	500	120	1	3.100	93	3
over drempel	500	28	1	600	57	2	500	130	1	1.600	48	1
over stoeprand	600	32	2	500	53	1	200	65	<1	1.400	42	1
<i>Val van trap of ladder</i>	5.700	300	16	3.900	380	10	1.100	300	3	10.800	330	10
van vaste trap	4.500	240	12	3.400	330	9	1.000	270	3	8.900	270	8
<i>Val van hoogte, val uit, van uit bed</i>	3.100	160	8	3.700	360	10	3.800	1.000	11	10.600	320	10
van zitmeubel	800	44	2	1.000	100	3	800	220	2	2.700	82	2
<i>Uitglijden</i>	3.200	170	9	2.600	250	7	1.600	410	5	7.300	220	7
<i>Zwikken</i>	2.100	110	6	1.200	120	3	600	150	2	3.800	120	4
<i>Val, overig</i>	13.300	700	36	18.000	1.700	47	20.800	5.500	61	52.100	1.600	48
met rollator	100	7	<1	400	43	1	1.000	260	3	1.600	47	1

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd

Tabel 19b Privé-ongevallen 65 jaar en ouder in 2019; SEH-bezoeken i.v.m. valongeval, naar locatie¹ en leeftijd

	65-74 jaar			75-84 jaar			85 jaar en ouder			Totaal		
	Aantal per			Aantal per			Aantal per			Aantal per		
	Aantal	100.000 ²	%	Aantal	100.000 ²	%	Aantal	100.000 ²	%	Aantal	100.000 ²	%
In of om woonhuis	14.300	750	39	17.600	1.700	46	16.500	4.400	48	48.400	1.500	44
<i>In woonhuis</i>	12.000	630	33	15.100	1.500	39	15.000	4.000	44	42.200	1.300	39
<i>Om woonhuis</i>	2.200	120	6	2.500	240	7	1.500	390	4	6.200	190	6
Straat, rijweg, trottoir	4.600	240	13	4.000	390	10	1.800	480	5	10.400	310	10
Instelling personen ³	700	37	2	1.900	180	5	4.000	1.100	12	6.600	200	6
Handel, dienstverlening	1.100	59	3	1.200	120	3	500	140	2	2.800	86	3
Instellingen en openb.ruimte ⁴	800	44	2	800	76	2	500	130	1	2.100	64	2
Overig/onbekend	15.100	790	41	13.000	1.300	34	10.700	2.800	32	38.800	1.200	36
Totaal	36.600	1.900	100	38.500	3.700	100	34.000	9.000	100	109.000	3.300	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Bij interpretatie van de gegevens rekening houden met groot aandeel Overig/onbekend

² Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd

³ Instelling waar personen verblijven

⁴ Instellingen en openbare ruimte

Tabel 20a Privé-ongevallen 65 jaar en ouder in 2019; SEH-bezoeken i.v.m. valongeval, naar type letsel en leeftijd

	65-74 jaar			75-84 jaar			85 jaar en ouder			Totaal		
	Aantal per			Aantal per			Aantal per			Aantal per		
	Aantal	100.000 ¹	%	Aantal	100.000 ¹	%	Aantal	100.000 ¹	%	Aantal	100.000 ¹	%
Fractuur	22.200	1.200	61	21.900	2.100	57	18.300	4.800	54	62.300	1.900	57
Hersenletsel	4.800	250	13	6.200	600	16	6.400	1.700	19	17.400	530	16
Oppervlakkig letsel	3.100	160	9	3.800	360	10	4.000	1.100	12	10.900	330	10
Open wond	1.200	61	3	1.300	130	3	1.100	290	3	3.600	110	3
Luxatie	1.200	64	3	1.000	95	3	700	190	2	2.900	88	3
Spier- of peesletsel	800	41	2	600	58	2	400	100	1	1.800	53	2
Distorsie	900	47	2	500	45	1	400	100	1	1.700	53	2
Na onderzoek geen letsel	300	17	<1	700	65	2	700	190	2	1.700	51	2
Overig/onbekend	2.100	110	6	2.600	260	7	2.100	560	6	6.900	210	6
Totaal	36.600	1.900	100	38.500	3.700	100	34.000	9.000	100	109.000	3.300	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd

Tabel 20b Privé-ongevallen 65 jaar en ouder in 2019; SEH-bezoeken i.v.m. valongeval, naar letsel en leeftijd

	65-74 jaar			75-84 jaar			85 jaar en ouder			Totaal		
	Aantal per 100.000 ¹			Aantal per 100.000 ¹			Aantal per 100.000 ¹			Aantal per 100.000 ¹		
	Aantal	%		Aantal	%		Aantal	%		Aantal	%	
Hoofd/hals/nek	6.500	340	18	8.300	810	22	8.000	2.100	24	22.900	690	21
trauma capitis/licht hersenletsel	3.900	200	11	5.200	500	13	5.400	1.400	16	14.400	430	13
ernstig schedel/hersenletsel	900	48	3	1.100	100	3	1.000	270	3	3.000	91	3
open wond hoofd	600	32	2	800	75	2	600	170	2	2.000	60	2
oppervl. letsel/kneuzing hoofd	500	26	1	600	54	1	600	150	2	1.600	48	1
Romp/wervelkolom	3.500	190	10	4.500	440	12	4.500	1.200	13	12.500	380	11
fractuur bekken	700	35	2	1.200	110	3	1.600	430	5	3.400	100	3
fractuur wervelkolom ²	1.000	54	3	1.300	130	3	1.100	280	3	3.400	100	3
oppervl. letsel/kneuzing romp	600	32	2	700	68	2	700	190	2	2.000	60	2
fractuur thorax/rib	500	29	2	600	61	2	500	130	1	1.700	51	2
Schouder/arm/hand	13.700	720	38	11.400	1.100	29	7.500	2.000	22	32.500	980	30
<i>Pols</i>	<i>4.700</i>	<i>250</i>	<i>13</i>	<i>4.100</i>	<i>400</i>	<i>11</i>	<i>2.600</i>	<i>680</i>	<i>7</i>	<i>11.400</i>	<i>340</i>	<i>10</i>
polsfractuur	4.400	230	12	3.900	370	10	2.400	630	7	10.700	320	10
<i>Bovenarm/elleboog/onderarm</i>	<i>4.700</i>	<i>250</i>	<i>13</i>	<i>3.700</i>	<i>360</i>	<i>10</i>	<i>2.600</i>	<i>700</i>	<i>8</i>	<i>11.100</i>	<i>330</i>	<i>10</i>
fractuur bovenarm	2.600	140	7	2.400	230	6	1.600	430	5	6.600	200	6
fractuur elleboog	1.100	58	3	500	50	1	300	89	<1	2.000	60	2
fractuur onderarm	500	29	2	400	37	1	300	69	<1	1.200	36	1
<i>Schouder/sleutelbeen/ac-gewricht</i>	<i>2.100</i>	<i>110</i>	<i>6</i>	<i>1.800</i>	<i>170</i>	<i>5</i>	<i>1.300</i>	<i>350</i>	<i>4</i>	<i>5.200</i>	<i>160</i>	<i>5</i>
fractuur sleutelbeen/schouder	1.100	55	3	900	86	2	600	150	2	2.500	75	2
luxatie schouder/ac-gewricht	700	35	2	500	48	1	300	85	<1	1.500	45	1
<i>Hand/vingers</i>	<i>2.100</i>	<i>110</i>	<i>6</i>	<i>1.700</i>	<i>170</i>	<i>4</i>	<i>900</i>	<i>250</i>	<i>3</i>	<i>4.800</i>	<i>140</i>	<i>4</i>
fractuur hand/vinger	1.400	72	4	1.100	110	3	600	170	2	3.100	94	3
Heup/been/voet	11.100	580	30	11.800	1.100	31	11.900	3.200	35	34.800	1.100	32
<i>Heup/bovenbeen</i>	<i>4.500</i>	<i>230</i>	<i>12</i>	<i>7.600</i>	<i>740</i>	<i>20</i>	<i>9.700</i>	<i>2.600</i>	<i>28</i>	<i>21.800</i>	<i>660</i>	<i>20</i>
heupfractuur	3.300	170	9	5.400	520	14	6.600	1.700	19	15.200	460	14
oppervl. letsel/kneuzing heup	500	25	1	1.000	97	3	1.500	390	4	3.000	91	3
fractuur bovenbeen	400	23	1	800	78	2	1.000	280	3	2.300	69	2
<i>Enkel</i>	<i>2.800</i>	<i>150</i>	<i>8</i>	<i>1.600</i>	<i>150</i>	<i>4</i>	<i>700</i>	<i>200</i>	<i>2</i>	<i>5.200</i>	<i>160</i>	<i>5</i>
enkelfractuur	2.200	120	6	1.300	130	3	600	150	2	4.100	120	4
<i>Knie</i>	<i>1.500</i>	<i>77</i>	<i>4</i>	<i>1.100</i>	<i>110</i>	<i>3</i>	<i>700</i>	<i>180</i>	<i>2</i>	<i>3.300</i>	<i>100</i>	<i>3</i>
fractuurknie	600	32	2	500	50	1	200	61	<1	1.400	42	1
<i>Voet/tenen</i>	<i>1.600</i>	<i>81</i>	<i>4</i>	<i>900</i>	<i>83</i>	<i>2</i>	<i>300</i>	<i>87</i>	<i><1</i>	<i>2.700</i>	<i>81</i>	<i>3</i>
fractuur voet/teen	1.300	68	4	700	71	2	300	71	<1	2.300	69	2
<i>Onderbeen</i>	<i>700</i>	<i>35</i>	<i>2</i>	<i>500</i>	<i>50</i>	<i>1</i>	<i>400</i>	<i>110</i>	<i>1</i>	<i>1.600</i>	<i>48</i>	<i>1</i>
Overig	1.700	91	5	2.500	250	7	2.200	570	6	6.400	190	6
Totaal	36.600	1.900	100	38.500	3.700	100	34.000	9.000	100	109.000	3.300	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 100.000 inwoners in betreffende leeftijdsgroep

² Fractuur wervelkolom/ruggenmergletsel

³ Oppervlakkig letsel/kneuzing heup/bovenbeen

Privé-ongevallen kinderen/jongeren 0-18 jaar

Tabel 21 Privé-ongevallen 0-18 jaar in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

	Man				Vrouw				Totaal			
	Aantal	Aantal per 100.000 inwoners ¹	Kolom %	Rij %	Aantal	Aantal per 100.000 inwoners ¹	Kolom %	Rij %	Aantal	Aantal per 100.000 inwoners ¹	Kolom %	Rij %
0-3 jaar	13.000	3.700	26	54	11.000	3.300	26	46	24.000	3.500	26	100
4-11 jaar	22.300	3.000	45	52	20.800	2.900	50	48	43.100	2.900	47	100
12-18 jaar	14.400	2.000	29	59	10.000	1.400	24	41	24.300	1.700	27	100
Totaal	49.600	2.700	100	54	41.700	2.400	100	46	91.400	2.600	100	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd en/of geslacht

Tabel 22 Privé-ongevallen 0-18 jaar in 2019; SEH-bezoeken, naar ongevalsscenario en leeftijd

	0-3 jaar			4-11 jaar			12-18 jaar			Totaal		
	Aantal per			Aantal per			Aantal per			Aantal per		
	Aantal	100.000 ¹	%	Aantal	100.000 ¹	%	Aantal	100.000 ¹	%	Aantal	100.000 ¹	%
Val	15.300	2.200	64	30.100	2.000	70	11.400	810	47	56.800	1.600	62
Val van hoogte, val uit, van	6.500	950	27	10.600	720	25	1.100	81	5	18.300	510	20
<i>van speeltoestel</i>	1.300	190	5	6.300	430	15	400	28	2	8.000	220	9
van klimrek	300	37	1	3.200	220	7	100			3.500	99	4
van schommel	100	18	<1	800	56	2	<100			1.000	29	1
van trampoline	200	29	<1	700	49	2	<100			1.000	28	1
van glijbaan (speelplaats)	400	58	2	600	39	1	<100			1.000	28	1
<i>van zitmeubel</i>	1.900	280	8	600	38	1	<100			2.500	71	3
<i>uit bed</i>	1.200	170	5	600	43	1	100	9	<1	2.000	55	2
Val door sprong	1.100	150	4	4.700	320	11	2.000	140	8	7.800	220	9
<i>van speeltoestel</i>	600	91	3	3.400	230	8	1.200	85	5	5.300	150	6
van trampoline	500	73	2	2.700	180	6	1.100	75	4	4.200	120	5
Val van trap of ladder	2.700	390	11	1.700	110	4	1.600	110	6	5.900	170	7
van vaste trap	2.700	390	11	1.600	110	4	1.500	110	6	5.800	160	6
Struikelen	700	96	3	2.400	160	6	1.200	87	5	4.300	120	5
Zwikken	100	15	<1	1.000	68	2	1.400	97	6	2.500	70	3
Uitglippen	300	39	1	1.000	66	2	800	59	3	2.100	58	2
Val, overig	4.000	580	17	8.600	590	20	3.300	230	13	15.900	450	17
<i>op step, waveboard</i>	<100			800	53	2	200	13	<1	1.000	28	1
<i>door duw</i>	100	16	<1	600	44	1	200	14	<1	900	27	1
Contact met object	3.000	440	13	7.300	490	17	6.200	440	25	16.400	460	18
Stoten tegen stilstaand object	600	81	2	1.900	130	4	3.100	220	13	5.500	150	6
<i>tegen meubilair</i>	100	22	<1	300	21	<1	500	35	2	1.000	27	1
<i>tegen muur</i>	<100			200	12	<1	700	51	3	900	26	1
Beknelling	1.500	220	6	2.800	190	7	1.100	78	5	5.500	150	6
tussen deur	900	130	4	1.800	120	4	500	33	2	3.200	88	3
<i>Geraakt door bewegend object</i>	700	100	3	1.900	130	4	1.000	74	4	3.600	100	4
Snijden aan object	200	30	<1	700	44	2	900	63	4	1.800	49	2
Overig scenario	5.700	830	24	5.700	390	13	6.700	480	28	18.100	510	20
Lichamelijk contact	1.000	150	4	1.800	120	4	1.300	93	5	4.200	120	5
Vergiftiging	900	140	4	200	15	<1	2.100	150	9	3.200	91	4
Vreemd lichaam	900	140	4	700	48	2	400	29	2	2.000	57	2
<i>vreemd lichaam inslikken</i>	600	93	3	300	19	<1	100	7	<1	1.000	29	1
Verbranding	900	130	4	400	26	<1	200	14	<1	1.500	42	2
<i>door hete vloeistof, damp</i>	800	110	3	300	20	<1	<100			1.100	32	1
Acute fysieke belasting	200	26	<1	400	29	<1	800	55	3	1.400	39	2
Totaal	24.000	3.500	100	43.100	2.900	100	24.300	1.700	100	91.400	2.600	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 100.000 inwoners in betreffende leeftijdsgroep

Tabel 23 Privé-ongevallen 0-18 jaar in 2019; SEH-bezoeken, naar locatie¹ en leeftijd

	0-3 jaar			4-11 jaar			12-18 jaar			Totaal		
	Aantal			Aantal			Aantal			Aantal		
	Aantal	per 100.000 ²	%	Aantal	per 100.000 ²	%	Aantal	per 100.000 ²	%	Aantal	per 100.000 ²	%
In of om woonhuis	11.200	1.600	47	7.900	540	18	4.700	330	19	23.800	670	26
<i>In woonhuis</i>	10.400	1.500	43	6.000	410	14	4.000	280	16	20.400	570	22
<i>Om woonhuis</i>	800	120	3	1.900	130	4	700	51	3	3.400	96	4
Scholen en dagverblijven	1.000	140	4	6.800	460	16	2.000	140	8	9.800	270	11
<i>School of universiteit</i>	<100			2.600	170	6	1.600	110	6	4.200	120	5
<i>Schoolplein</i>	<100			3.400	230	8	300	20	1	3.700	100	4
Speelgelegenheden ³	1.200	170	5	3.700	250	9	700	51	3	5.600	160	6
<i>Speelgelegenheid</i>	1.000	150	4	3.000	210	7	400	27	2	4.400	120	5
Straat, rijweg, trottoir	300	44	1	1.300	87	3	1.200	88	5	2.800	79	3
Natuurgebied	200	26	<1	500	36	1	400	27	2	1.100	31	1
Instellingen ⁴	<100			200	17	<1	700	48	3	1.000	29	1
Overig/onbekend	10.100	1.500	42	22.500	1.500	52	14.600	1.000	60	47.200	1.300	52
Totaal	24.000	3.500	100	43.100	2.900	100	24.300	1.700	100	91.400	2.600	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Bij interpretatie van de gegevens rekening houden met groot aandeel Overig/onbekend

² Aantal per 100.000 inwoners in betreffende leeftijdsgroep

³ Speelgelegenheden, attractie-, bungalowparken

⁴ Instellingen en openbare ruimte

Tabel 24a Privé-ongevallen 0-18 jaar in 2019; SEH-bezoeken, naar type letsel en leeftijd

	0-3 jaar			4-11 jaar			12-18 jaar			Totaal		
	Aantal			Aantal			Aantal			Aantal		
	Aantal	per ¹	%	Aantal	per ¹	%	Aantal	per ¹	%	Aantal	per ¹	%
Fractuur	6.500	940	27	23.000	1.600	53	9.200	650	38	38.700	1.100	42
Oppervlakkig letsel	3.200	470	14	7.300	500	17	4.700	330	19	15.200	430	17
Hersenletsel	5.200	750	22	2.400	160	5	700	47	3	8.200	230	9
Open wond	2.200	320	9	3.100	210	7	1.500	100	6	6.800	190	7
Distorsie	300	49	1	2.100	140	5	2.000	140	8	4.500	130	5
Luxatie	1.400	210	6	600	41	1	1.100	79	5	3.200	89	3
Vergiftiging	600	83	2	<100	6	<1	2.000	140	8	2.700	74	3
Brandwond	900	140	4	400	28	<1	300	20	1	1.600	46	2
Spier- of peesletsel	<100			400	28	<1	500	36	2	1.000	28	1
Gevolgen van vreemd lichaam	500	80	2	300	23	<1	100	9	<1	1.000	28	1
Na onderzoek geen letsel	900	130	4	500	34	1	300	24	1	1.700	49	2
Overig/onbekend	2.100	300	9	2.700	190	6	1.900	130	8	6.700	190	7
Totaal	24.000	3.500	100	43.100	2.900	100	24.300	1.700	100	91.400	2.600	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 100.000 inwoners in betreffende leeftijdsgroep

Tabel 24b Privé-ongevallen 0-18 jaar in 2019; SEH-bezoeken, naar letsel en leeftijd

	0-3 jaar			4-11 jaar			12-18 jaar			Totaal		
	Aantal	per ¹	%	Aantal	per ¹	%	Aantal	per ¹	%	Aantal	per ¹	%
Hoofd/hals/nek	8.200	1.200	34	5.400	360	12	1.700	120	7	15.300	430	17
trauma capitis/licht hersenletsel	4.700	680	19	2.100	140	5	600	42	2	7.400	210	8
open wond hoofd	1.500	220	6	1.500	100	3	300	22	1	3.300	92	4
oppervl. letsel/kneuzing hoofd	1.000	140	4	800	57	2	300	22	1	2.100	59	2
Romp/wervelkolom	600	91	3	1.100	75	3	600	45	3	2.400	66	3
Schouder/arm/hand	8.100	1.200	34	25.800	1.800	60	11.800	840	49	45.700	1.300	50
<i>Hand/vingers</i>	<i>2.000</i>	<i>290</i>	<i>8</i>	<i>7.300</i>	<i>490</i>	<i>17</i>	<i>6.600</i>	<i>470</i>	<i>27</i>	<i>15.800</i>	<i>440</i>	<i>17</i>
fractuur hand/vinger	500	71	2	3.700	250	9	3.200	230	13	7.500	210	8
oppervl. letsel hand/vinger ²	500	80	2	1.600	110	4	1.600	110	7	3.800	110	4
open wond hand/vinger	500	72	2	1.000	67	2	600	45	3	2.100	59	2
<i>Bovenarm/elleboog/onderarm</i>	<i>3.700</i>	<i>540</i>	<i>15</i>	<i>9.300</i>	<i>630</i>	<i>21</i>	<i>2.000</i>	<i>140</i>	<i>8</i>	<i>15.000</i>	<i>420</i>	<i>16</i>
fractuur elleboog	700	100	3	3.100	210	7	500	38	2	4.400	120	5
fractuur onderarm	700	100	3	3.000	210	7	400	29	2	4.200	120	5
oppervl. letsel/kneuzing arm	400	54	2	1.400	93	3	500	38	2	2.300	64	3
luxatie elleboog	1.400	210	6	300	20	<1	<100			1.800	49	2
fractuur bovenarm	200	31	<1	800	54	2	100	10	<1	1.200	32	1
<i>Pols</i>	<i>1.300</i>	<i>190</i>	<i>6</i>	<i>7.600</i>	<i>510</i>	<i>18</i>	<i>2.300</i>	<i>160</i>	<i>9</i>	<i>11.200</i>	<i>310</i>	<i>12</i>
polsfractuur	1.000	150	4	6.500	440	15	1.600	120	7	9.100	260	10
oppervl. letsel/kneuzing pols	200	26	<1	800	56	2	500	33	2	1.500	41	2
<i>Schouder/sleutelbeen/ac-gewricht</i>	<i>1.100</i>	<i>160</i>	<i>4</i>	<i>1.800</i>	<i>120</i>	<i>4</i>	<i>900</i>	<i>65</i>	<i>4</i>	<i>3.700</i>	<i>100</i>	<i>4</i>
fractuur sleutelbeen/schouder	1.000	140	4	1.500	99	3	400	29	2	2.800	79	3
Heup/been/voet	3.900	560	16	8.600	580	20	6.700	470	27	19.100	540	21
<i>Voet/tenen</i>	<i>1.200</i>	<i>170</i>	<i>5</i>	<i>3.700</i>	<i>250</i>	<i>8</i>	<i>2.600</i>	<i>190</i>	<i>11</i>	<i>7.500</i>	<i>210</i>	<i>8</i>
fractuur voet/teen	500	76	2	2.000	140	5	1.600	110	6	4.100	110	4
oppervl. letsel voet/tenen ²	400	62	2	1.200	79	3	700	48	3	2.300	63	2
<i>Enkel</i>	<i>600</i>	<i>85</i>	<i>2</i>	<i>2.700</i>	<i>180</i>	<i>6</i>	<i>2.400</i>	<i>170</i>	<i>10</i>	<i>5.600</i>	<i>160</i>	<i>6</i>
enkeldistorsie	<100			1.200	79	3	1.200	88	5	2.500	69	3
enkelfractuur	400	56	2	1.100	76	3	700	53	3	2.300	63	2
<i>Onderbeen</i>	<i>1.200</i>	<i>180</i>	<i>5</i>	<i>1.000</i>	<i>67</i>	<i>2</i>	<i>400</i>	<i>26</i>	<i>2</i>	<i>2.600</i>	<i>72</i>	<i>3</i>
fractuur onderbeen	1.000	150	4	700	50	2	200	14	<1	1.900	54	2
<i>Knie</i>	<i>300</i>	<i>43</i>	<i>1</i>	<i>800</i>	<i>54</i>	<i>2</i>	<i>1.100</i>	<i>78</i>	<i>5</i>	<i>2.200</i>	<i>61</i>	<i>2</i>
<i>Heup/bovenbeen</i>	<i>400</i>	<i>59</i>	<i>2</i>	<i>400</i>	<i>28</i>	<i><1</i>	<i>200</i>	<i>14</i>	<i><1</i>	<i>1.000</i>	<i>29</i>	<i>1</i>
Overig	3.200	460	13	2.200	150	5	3.500	250	14	8.800	250	10
Totaal	24.000	3.500	100	43.100	2.900	100	24.300	1.700	100	91.400	2.600	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 100.000 inwoners in betreffende leeftijdsgroep² Oppervlakkig letsel/kneuzing

Bijlage 3 Sportblessures

Tabel 25 Sportblessures in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

	Man		Vrouw		Totaal	
	Aantal per 100.000		Aantal per 100.000		Aantal per 100.000	
	Aantal sporturen ¹	%	Aantal sporturen ¹	%	Aantal sporturen ¹	%
0-4 jaar	400	<1	200	<1	700	<1
5-9 jaar	4.800	7	4.300	10	9.100	8
10-14 jaar	17.000	24	12.300	30	29.200	26
15-19 jaar	13.800	20	7.400	18	21.200	19
20-24 jaar	8.100	12	4.000	10	12.100	11
25-29 jaar	5.900	8	2.500	6	8.500	8
30-34 jaar	4.200	6	1.500	4	5.700	5
35-39 jaar	3.000	4	1.600	4	4.600	4
40-44 jaar	2.900	4	1.400	3	4.300	4
45-49 jaar	2.700	4	1.400	3	4.100	4
50-54 jaar	2.600	4	1.200	3	3.800	3
55-59 jaar	1.800	3	1.000	2	2.800	3
60-64 jaar	1.100	2	700	2	1.800	2
65-69 jaar	1.000	1	500	1	1.600	1
70-74 jaar	600	<1	500	1	1.100	1
75-79 jaar	300	<1	300	<1	600	<1
80 jaar en ouder	200	<1	100	<1	300	<1
Totaal	70.500	100	41.000	100	112.000	100
		63		37		100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek i.s.m. RIVM en VeiligheidNL

¹Gegevens over sporturen 2019 nog niet beschikbaar

Tabel 26 Sportblessures in 2019; SEH-bezoeken, naar sporttak

Rangorde op basis van aantal SEH-bezoeken	Aantal	95%BI ¹	Aantal per 100.000 sporturen ²		%
			Aantal	95%BI ¹	
Totaal	112.000	106.000-117.000			100
1 Veldvoetbal	33.300	30.300-36.500			30
2 Bewegingsonderwijs	11.800	10.100-13.700			11
3 Paardensport	6.800	5.500-8.300			6
4 Hockey	5.000	3.900-6.300			4
5 Wielrennen	4.600	3.500-5.800			4
6 Vechtsport (incl. boksen)	(3.700)	2.800-4.800			3
7 Mountainbiken	(3.200)	2.300-4.200			3
8 Zwemmen	(3.200)	2.300-4.200			3
9 Volleybal	(2.500)	1.700-3.400			2
10 Motorsport	(2.300)	1.500-3.200			2
Rangorde op basis van aantal SEH-bezoeken per 100.000 sporturen ²	Aantal per 100.000 sporturen ²	95%BI ¹	Aantal	95%BI ¹	%
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek i.s.m. RIVM en VeiligheidNL

¹ 95% betrouwbaarheidsinterval, bij 95%BI > 25% schatting niet betrouwbaar daarom tussen haakjes

² Gegevens over sporturen 2019 nog niet beschikbaar

Tabel 27 Sportblessures in 2019; SEH-bezoeken, naar ongevalscenario

	Aantal	%
Val	66.400	60
Zwikken	9.800	9
Val van tweewieler	9.700	9
<i>van fiets</i>	7.800	7
van racefiets	4.100	4
van mountainbike	3.000	3
Val van dier	5.300	5
<i>van paard, pony</i>	5.200	5
Val door sprong	4.600	4
Struikelen	3.000	3
Val van hoogte, val uit, van	2.700	2
Uitglijden	1.600	1
Val, overig	29.800	27
<i>op skeeler, skate, skateboard</i>	4.800	4
<i>met ski, snowboard</i>	2.000	2
<i>door duw</i>	1.300	1
Contact met object	21.900	20
Geraakt door bewegend object	16.700	15
<i>door bal</i>	13.100	12
Stoten tegen stilstaand object	3.900	4
Overig scenario	23.300	21
Lichamelijk contact	11.900	11
<i>trap, schop</i>	3.500	3
<i>botsing</i>	1.500	1
Acute fysieke belasting	4.800	4
Totaal	112.000	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

Tabel 28 Sportblessures in 2019; SEH-bezoeken, naar letsel

Type blessure	Aantal	%	Type en locatie blessure	Aantal	%
Fractuur	57.900	52	Hoofd/hals/nek	7.700	7
Oppervlakkig letsel	17.400	16	trauma capitis/licht hersenletsel	3.100	3
Distorsie	11.000	10	open wond hoofd	1.500	1
Luxatie	7.000	6	oppervlakkig letsel/kneuzing hoofd	1.200	1
Spier- of peesletsel	5.400	5			
Hersenletsel	3.600	3	Romp/wervelkolom	5.600	5
Open wond	2.500	2	oppervlakkig letsel/kneuzing romp	2.100	2
Overig/onbekend	6.800	6			
			Schouder/arm/hand	60.000	54
			<i>Hand/vingers</i>	<i>21.600</i>	<i>19</i>
			fractuur hand/vinger	13.600	12
			oppervlakkig letsel/kneuzing hand/vinger	3.200	3
			spier-/peesletsel hand/vinger	1.800	2
			luxatie hand/vinger	1.300	1
			<i>Pols</i>	<i>16.700</i>	<i>15</i>
			polsfractuur	13.800	12
			oppervlakkig letsel/kneuzing pols	2.200	2
			<i>Schouder/sleutelbeen/ac-gewricht</i>	<i>11.700</i>	<i>11</i>
			fractuur sleutelbeen/schouder	6.200	6
			luxatie schouder/ac-gewricht	3.800	3
			<i>Bovenarm/elleboog/onderarm</i>	<i>9.900</i>	<i>9</i>
			fractuur elleboog	3.100	3
			fractuur onderarm	2.800	3
			oppervlakkig letsel/kneuzing arm	1.700	2
			fractuur bovenarm	1.200	1
			Heup/been/voet	34.500	31
			<i>Enkel</i>	<i>13.200</i>	<i>12</i>
			enkeldistorsie	6.600	6
			enkefractuur	5.000	4
			oppervlakkig letsel/kneuzing enkel	1.200	1
			<i>Voet/tenen</i>	<i>9.600</i>	<i>9</i>
			fractuur voet/teen	6.000	5
			oppervlakkig letsel/kneuzing voet/tenen	2.300	2
			<i>Knie</i>	<i>5.700</i>	<i>5</i>
			distorsie knie	2.000	2
			luxatie knie	1.200	1
			<i>Onderbeen</i>	<i>4.200</i>	<i>4</i>
			achillespeesletsel	1.700	2
			fractuur onderbeen	1.600	1
			<i>Heup/bovenbeen</i>	<i>1.800</i>	<i>2</i>
			Overig	3.700	3
Totaal	112.000	100	Totaal	112.000	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL

Tabel 29 Dodelijke ongevallen in Nederland in 2019 tijdens sportbeoefening

	Aantal
Wielrennen	7
Zwemmen	7
Motorsport	3
Vliegsport	2
Duiken	1
Mountainbiken	1
Paardensport	1
Parachutespringen	1
Vissen	1
Totaal	24

Bron: Krantenknipselregistratie 2019, VeiligheidNL

Bijlage 4 Verkeersongevallen

Tabel 30 Verkeersongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

	Man			Vrouw			Totaal		
	Aantal	Aantal per 10 miljoen km ¹	%	Aantal	Aantal per 10 miljoen km ¹	%	Aantal	Aantal per 10 miljoen km ¹	%
0-11 jaar	6.000		9	4.700		8	10.600		9
0-5 jaar	2.700		4	2.300		4	5.000		4
6-11 jaar	3.200	8,4	5	2.400	6,9	4	5.600	7,7	5
12-17 jaar	7.600	15,0	11	5.400	10,0	10	13.000	13,0	10
18-24 jaar	9.000	7,8	13	6.700	6,0	12	15.800	6,9	13
25-29 jaar	4.800	4,8	7	2.900	3,1	5	7.700	4,0	6
30-39 jaar	7.700	4,0	11	4.600	3,3	8	12.300	3,7	10
40-49 jaar	7.500	3,6	11	4.600	3,1	8	12.100	3,3	10
50-59 jaar	9.200	4,1	14	7.700	4,9	14	16.800	4,4	14
60-69 jaar	7.000	4,5	10	8.300	7,7	15	15.400	5,8	12
70-79 jaar	5.500	7,3	8	7.900	13,0	14	13.400	9,8	11
80 jaar en ouder	3.300	19,0	5	3.400	24,0	6	6.700	21,0	5
Totaal	67.700	5,5 ²	100	56.100	5,8 ²	100	124.000	5,6 ²	100
			55			45			100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Onderzoek Onderweg in Nederland 2018, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 10 miljoen reizigerskilometers van betreffende leeftijd en/of geslacht. Lege cel betekent geen gegevens over reizigers kilometer beschikbaar

² Berekend op basis van SEH-bezoeken bij zes jaar en ouder, zie Verantwoording

Tabel 31 Verkeersongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar verkeersdeelname slachtoffer

	Aantal		Aantal per 10 miljoen		%
	Aantal	95%BI ¹	km ²	95%BI ¹	
Fiets	79.900	75.200-84.700	41,0	39,0-44,0	65
Personenauto	16.300	14.200-18.500	1,1	1,0-1,3	13
Brommer/scooter ³	13.100	11.200-15.100	130,0	110,0-150,0	11
Motorfiets/motorscooter	(3.900)	2.900-5.000	(26,0)	20,0-34,0	3
Lopen	(3.200)	2.300-4.200	(5,8)	4,1-7,7	3
Overig/onbekend	7.500				6
Totaal	124.000	118.000-130.000	5,6	5,4-5,9	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Onderzoek Onderweg in Nederland 2018, Centraal Bureau voor de Statistiek/SWOV

¹ 95% betrouwbaarheidsinterval, bij 95%BI > 25% schatting niet betrouwbaar daarom tussen haakjes

² Aantal per 10 miljoen reizigerskilometers m.b.t. betreffende verkeersdeelname, berekend op basis van SEH-bezoeken bij zes jaar en ouder (zie Verantwoording), bij 95%Bi > 25% schatting niet betrouwbaar daarom tussen haakjes

³ SEH-bezoek: Brommer/scooter=Brommer, snorfiets, scooter, fiets met hulpmotor / Reizigerskilometers: Brom/snorfiets

Tabel 32 Verkeersongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar ongevalsscenario

	Aantal per 10 miljoen		
	Aantal	km ¹	%
Eenzijdig ongeval	60.900	2,7	49
<i>met de fiets</i>	48.400	24,0	39
val van fiets	42.300	23,0	34
bekneld tussen fietsspaken, fietswiel	4.200	0,7	3
<i>met brom-, snorfiets</i>	5.600	57,0	5
<i>in personenauto</i>	2.900	0,2	2
Botsing met voertuig of voetganger	37.000	1,7	30
<i>met de fiets</i>	16.300	8,8	13
botsing met personenauto	7.000	3,8	6
botsing met fiets	6.300	3,4	5
<i>in personenauto</i>	9.600	0,6	8
botsing met personenauto	7.800	0,5	6
<i>met de brom-, snorfiets</i>	4.200	43,0	3
botsing met personenauto	2.900	30,0	2
Botsing met obstakel	9.200	0,4	7
<i>met de fiets</i>	4.800	2,5	4
<i>in personenauto</i>	2.400	0,1	2
Overig/onbekend	16.700		14
Totaal	124.000	5,60	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Onderzoek Onderweg in Nederland 2018, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 10 miljoen reizigerskilometers m.b.t. betreffende verkeersdeelname. Lege cel betekent geen gegevens over reizigerskilometers beschikbaar. Berekend op basis van SEH-bezoeken bij zes jaar en ouder (zie Verantwoording)

Tabel 33 Verkeersongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar letsel

Type letsel	Aantal per 10 miljoen			Type en locatie letsel	Aantal per 10 miljoen		
	Aantal	km ¹	%		Aantal	km ¹	%
Fractuur	51.800	2,40	42	Hoofd/hals/nek	26.400	1,20	21
Oppervlakkig letsel	23.000	1,10	19	trauma capitis/licht hersenletsel	12.800	0,58	10
Hersenletsel	17.100	0,78	14	ernstig schedel/hersenletsel	4.300	0,20	3
Open wond	4.900	0,22	4	oppervlakkig letsel/kneuzing hoofd	3.500	0,16	3
Distorsie	3.700	0,17	3	open wond hoofd	2.400	0,11	2
Luxatie	3.500	0,17	3	fractuur aangezicht/kaak	1.800	0,08	1
Spier- of peesletsel	3.000	0,14	2				
Organletsel	1.800	0,09	1	Romp/wervelkolom	15.400	0,73	12
Na onderzoek geen letsel	3.500	0,16	3	oppervlakkig letsel/kneuzing romp	4.900	0,23	4
Overig/onbekend	11.300	0,70	9	fractuur thorax/rib	2.300	0,11	2
				fractuur wervelkolom/ruggenmergletsel	1.800	0,08	1
				fractuur bekken	1.600	0,08	1
				Schouder/arm/hand	42.400	2,00	34
				<i>Bovenarm/elleboog/onderarm</i>	<i>12.600</i>	<i>0,59</i>	<i>10</i>
				fractuur elleboog	4.900	0,23	4
				fractuur bovenarm	3.000	0,14	2
				fractuur onderarm	1.900	0,09	2
				oppervlakkig letsel/kneuzing arm	1.800	0,09	1
				<i>Schouder/sleutelbeen/ac-gewricht</i>	<i>11.300</i>	<i>0,53</i>	<i>9</i>
				fractuur sleutelbeen/schouder	6.700	0,32	5
				luxatie schouder/ac-gewricht	2.400	0,11	2
				oppervl. letsel/kneuzing sleutelb/schouder	1.400	0,07	1
				<i>Pols</i>	<i>9.600</i>	<i>0,45</i>	<i>8</i>
				polsfractuur	8.100	0,37	7
				<i>Hand/vingers</i>	<i>8.800</i>	<i>0,41</i>	<i>7</i>
				fractuur hand/vinger	5.100	0,24	4
				oppervlakkig letsel/kneuzing hand/vinger	1.700	0,08	1
				Heup/been/voet	27.400	1,20	22
				<i>Enkel</i>	<i>7.700</i>	<i>0,29</i>	<i>6</i>
				enkelfractuur	4.400	0,18	4
				enkeldistorsie	1.400	0,06	1
				<i>Knie</i>	<i>6.000</i>	<i>0,28</i>	<i>5</i>
				oppervlakkig letsel/kneuzing knie	2.200	0,10	2
				fractuur knie	2.000	0,10	2
				<i>Heup/bovenbeen</i>	<i>5.400</i>	<i>0,26</i>	<i>4</i>
				Heupfractuur	2.800	0,13	2
				oppervl. letsel/kneuzing heup/bovenbeen	1.400	0,07	1
				<i>Voet/tenen</i>	<i>4.600</i>	<i>0,18</i>	<i>4</i>
				fractuur voet/teen	2.100	0,10	2
				<i>Onderbeen</i>	<i>3.300</i>	<i>0,14</i>	<i>3</i>
				fractuur onderbeen	1.800	0,07	1
				Overig	12.200	0,56	10
Totaal	124.000	5,60	100	Totaal	124.000	5,60	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Onderzoek Onderweg in Nederland 2018, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Berekend op basis van SEH-bezoeken bij zes jaar en ouder, zie Verantwoording

Tabel 34a Verkeersongevallen in 2019; Overledenen¹, naar verkeersdeelname en leeftijd

	Aantal				Aantal		
	Aantal	per ²	%		Aantal	per ²	%
Personenauto	237	0,016	36	0-14 jaar	11	0,010	2
Fiets	203	0,110	31	15-19 jaar	38	0,033	6
Motorfiets	52	0,360	8	20-29 jaar	112	0,031	17
Voetganger	49	0,094	7	30-39 jaar	71	0,022	11
Brom- en snorfiets en brommobiel ³	45	0,460	7	40-49 jaar	46	0,013	7
Gemotoriseerd invalidervoertuig	42	2,800	6	50-59 jaar	59	0,015	9
Bestelauto, vrachtwagen	28	0,033	4	60-69 jaar	75	0,028	11
Overig/onbekend	5		1	70-79 jaar	123	0,090	19
				80 jaar en ouder	126	0,400	19
				Man	465	0,039	70
				Vrouw	196	0,021	30
Totaal	661	0,031	100	Totaal	661	0,031	100

Bron: Verkeersdodenstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek; Onderzoek Onderweg in Nederland in Nederland 2018, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Overledenen op wegen in Nederland (wel/niet ingezetenen)

² Aantal per 10 miljoen reizigerskilometers leeftijd vanaf 6 jaar m.b.t. betreffende verkeersdeelname, leeftijd of geslacht. Lege cel betekent geen gegevens over reizigerskilometers beschikbaar. Zie verder Verantwoording

³ Overledenen: Brom- en snorfiets en brommobiel; Reizigerskilometers: Brom/snorfiets

Tabel 34b Verkeersongevallen in 2019; Overledenen¹, naar verkeersdeelname en leeftijd

	Personen-				Gemotori-		Bestel/ vracht- wagen	Overig/ onbekend
	auto	Fiets	Motor- fiets	Voet- ganger	Brom- fiets ²	invaliden- voertuig ²		
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
0-14 jaar	3	7	0	1	-	-	-	-
15-19 jaar	22	8	0	1	6	-	1	-
20-29 jaar	58	10	21	6	7	-	9	1
30-39 jaar	35	8	11	4	4	-	5	4
40-49 jaar	23	10	8	1	2	-	2	-
50-59 jaar	23	14	4	3	8	3	4	-
60-69 jaar	23	27	5	7	10	1	2	-
70-79 jaar	28	65	3	8	4	10	5	-
80 jaar en ouder	22	54	-	18	4	28	-	-
Man	159	127	50	31	34	33	27	4
Vrouw	78	76	2	18	11	9	1	1
Totaal	237	203	52	49	45	42	28	5

Bron: Verkeersdodenstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek; Onderzoek Onderweg in Nederland in Nederland 2018, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Overledenen op wegen in Nederland (wel/niet ingezetenen)

² Brom- en snorfiets en brommobiel

Bijlage 5 Arbeidsongevallen

Tabel 35 Arbeidsongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

	Man			Vrouw			Totaal		
	Aantal	Aantal per 100.000 uren ¹	%	Aantal	Aantal per 100.000 uren ¹	%	Aantal	Aantal per 100.000 uren ¹	%
0-14 jaar	<100			<100			<100		
15-19 jaar	2.800	1,50	7	600	0,41	7	3.400	1,00	7
20-24 jaar	4.400	0,94	12	1.300	0,33	16	5.700	0,67	12
25-29 jaar	4.500	0,56	12	1.100	0,16	13	5.600	0,38	12
30-34 jaar	4.400	0,51	11	700	0,11	8	5.000	0,35	11
35-39 jaar	3.800	0,46	10	800	0,14	9	4.600	0,34	10
40-44 jaar	3.500	0,43	9	600	0,12	8	4.100	0,31	9
45-49 jaar	3.900	0,41	10	800	0,12	9	4.700	0,30	10
50-54 jaar	4.100	0,41	11	800	0,13	10	4.900	0,30	11
55-59 jaar	3.400	0,37	9	700	0,14	9	4.100	0,29	9
60-64 jaar	2.400	0,38	6	500	0,17	7	3.000	0,31	6
65-69 jaar	700	0,52	2	100	0,25	2	900	0,45	2
70-74 jaar	300	0,76	<1	<100			300	0,71	<1
75 jaar en ouder	100	0,87	<1	<100			200	0,89	<1
Totaal	38.400	0,50	100	8.100	0,16	100	46.500	0,37	100
			83			17			100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Enquête Beroepsbevolking 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek (microdata)

¹ Aantal per 100.000 gewerkte uren in betreffende leeftijdsgroep en/of geslacht

Tabel 36 Arbeidsongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar bedrijfstak¹

Top 5 Aantal	Aantal ⁴	95%BI ²	Aantal per 100.000 uren ^{3,4}		%
			Aantal ⁴	95%BI ²	
1 Bouw	5.100	4.000-6.400	0,71	0,55-0,89	11
2 Handel	(2.900)	2.000-3.800	(0,18)	0,12-0,23	6
3 Vervoer/post/communicatie	(2.300)	1.600-3.200	(0,35)	0,24-0,49	5
4 Gezondheids-/welzijnzorg	(2.100)	1.400-3.000	(0,12)	0,08-0,18	5
5 Industrie	(2.100)	1.400-2.900	(0,16)	0,11-0,22	4

Top 5 Risico	Aantal per 100.000 uren ^{3,4}		Aantal ⁴	95%BI ²	%
	Aantal per 100.000 uren ^{3,4}	95%BI ²			
1 Bouw	0,71	0,55-0,89	5.100	4.000-6.400	11
2 Land- en tuinbouw	(0,48)	0,29-0,71	(1.700)	1.100-2.500	3
3 Horeca	(0,39)	0,25-0,56	(2.300)	1.600-3.200	4
4 Vervoer, post en communicatie	(0,35)	0,24-0,49	(2.300)	1.600-3.200	5
5 Cultuur, sport en recreatie	(0,20)	0,08-0,38	(500)	200-1.000	1

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Enquête Beroepsbevolking 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek (microdata)

¹ Bij interpretatie rekening houden met groot aandeel in de categorie Overig/onbekend (57%)

² 95% betrouwbaarheidsinterval, zie Verantwoording

³ Aantal per 100.000 gewerkte uren in betreffende bedrijfstak

⁴ Bij 95%Bi > 25%, schatting niet betrouwbaar daarom tussen haakjes

Tabel 37 Arbeidsongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar ongevalsscenario

	Aantal	Aantal per 100.000 uren ¹	%
Val	13.500	0,110	29
Val van hoogte, val uit, van	3.000	0,024	7
Val van trap of ladder	2.500	0,020	5
<i>van vaste trap</i>	900	0,008	2
<i>van ladder</i>	900	0,007	2
Zwikken	1.600	0,013	3
Struikelen	1.500	0,012	3
Uitglijden	1.100	0,009	2
Contact met object	25.600	0,200	55
Snijden aan object	8.900	0,071	19
<i>aan gereedschap</i>	3.600	0,028	8
aan hobbymes	800	0,007	2
aan haakse slijper	700	0,006	2
aan zaag	500	0,004	1
aan cirkelzaag	500	0,004	1
<i>aan mes</i>	1.200	0,009	3
<i>aan injectienaald</i>	700	0,006	2
Geraakt door bewegend object	8.400	0,067	18
<i>door bouwmaterialen</i>	2.800	0,022	6
door balk, biels	600	0,005	1
door plaat, paneel	600	0,005	1
door buis, pijp	500	0,004	1
<i>door verpakings- en opslagmateriaal</i>	1.000	0,008	2
<i>door gereedschap</i>	700	0,006	2
<i>door (onderdeel van) motorvoertuig</i>	700	0,006	1
Beknelling	6.400	0,051	14
<i>tussen (onderdeel van) machine</i>	1.300	0,010	3
<i>tussen bouwmaterialen</i>	900	0,007	2
Stoten tegen stilstaand object	1.800	0,014	4
Overig scenario	7.400	0,058	16
Vreemd lichaam	1.700	0,014	4
<i>vreemd lichaam in oog</i>	1.000	0,008	2
Splinter	500	0,004	1
<i>vreemd lichaam in huid</i>	700	0,006	2
Acute fysieke belasting	1.100	0,009	2
Lichamelijk contact	1.000	0,008	2
Verbranding	600	0,004	1
Chemische inwerking	500	0,004	1
Vergiftiging	500	0,004	1
Totaal	46.500	0,370	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Enquête Beroepsbevolking 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek (microdata)

¹ Aantal per 100.000 gewerkte uren

Tabel 38 Arbeidsongevallen in 2019; SEH-bezoeken, naar letsel

Type letsel	Aantal per 100.000			Type en locatie letsel	Aantal per 100.000		
	Aantal	uren ¹	%		Aantal	uren ¹	%
Fractuur	12.900	0,100	28	Hoofd/hals/nek	5.600	0,044	12
Open wond	9.800	0,078	21	trauma capitis/licht hersenletsel	1.400	0,011	3
Oppervlakkig letsel	8.800	0,069	19	letsel oogbol	1.300	0,010	3
Spier- of peesletsel	2.400	0,019	5	open wond hoofd	1.300	0,010	3
Hersenletsel	1.900	0,015	4	oppervlakkig letsel/kneuzing hoofd	600	0,005	1
Distorsie	1.800	0,015	4				
Luxatie	1.400	0,011	3	Romp/wervelkolom	2.600	0,020	6
Brandwond	800	0,007	2	oppervlakkig letsel/kneuzing romp	700	0,006	2
Crush letsel	700	0,005	1				
Traumatische amputatie	600	0,005	1	Schouder/arm/hand	24.800	0,200	53
Na onderzoek geen letsel	600	0,005	1	<i>Hand/vingers</i>	17.700	0,140	38
Overig/onbekend	4.800	0,038	10	open wond hand/vinger	6.400	0,051	14
				fractuur hand/vinger	4.300	0,034	9
				oppervl. letsel/kneuzing hand/vinger	3.200	0,026	7
				spier-/peesletsel hand/vinger	1.400	0,011	3
				<i>Bovenarm/elleboog/onderarm</i>	3.200	0,025	7
				open wond arm	700	0,005	1
				fractuur elleboog	600	0,005	1
				oppervlakkig letsel/kneuzing arm	600	0,005	1
				<i>Pols</i>	2.400	0,019	5
				polsfractuur	1.600	0,012	3
				<i>Schouder/sleutelbeen/ac-gewricht</i>	1.400	0,011	3
				luxatie schouder/ac-gewricht	700	0,005	1
				Heup/been/voet	10.100	0,080	22
				<i>Voet/tenen</i>	3.400	0,027	7
				fractuur voet/teen	2.000	0,016	4
				oppervl. letsel/kneuzing voet/tenen	900	0,007	2
				<i>Enkel</i>	2.800	0,022	6
				enkelfractuur	1.300	0,010	3
				enkeldistorsie	1.000	0,008	2
				<i>Knie</i>	1.500	0,012	3
				<i>Onderbeen</i>	1.500	0,012	3
				open wond onderbeen	500	0,004	1
				<i>Heup/bovenbeen</i>	800	0,007	2
				Overig	3.500	0,028	8
Totaal	46.500	0,370	100	Totaal	46.500	0,370	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Enquête Beroepsbevolking 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek (microdata)

¹ Aantal per 100.000 gewerkte uren

Bijlage 6 Zelf toegebracht letsel

Tabel 39 Zelf toegebracht letsel in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

	Man			Vrouw			Totaal		
	Aantal per 100.000			Aantal per 100.000			Aantal per 100.000		
	Aantal	inwoners ¹	%	Aantal	inwoners ¹	%	Aantal	inwoners ¹	%
0-9 jaar	<100			<100			<100		
10-14 jaar	<100			200	44	2	200	26	2
15-19 jaar	500	87	10	1.700	340	16	2.200	210	14
20-24 jaar	500	89	10	1.900	350	17	2.400	220	15
25-29 jaar	500	94	11	1.400	250	13	1.900	170	12
30-34 jaar	600	115	13	1.200	230	11	1.900	170	12
35-39 jaar	400	69	8	900	170	8	1.200	120	8
40-44 jaar	500	94	10	700	140	7	1.200	120	8
45-49 jaar	400	58	8	1.100	170	10	1.400	120	9
50-54 jaar	500	72	10	700	110	6	1.200	92	7
55-59 jaar	300	43	6	500	75	4	700	59	5
60-64 jaar	200	39	5	500	97	5	700	68	5
65-69 jaar	200	33	3	100	24	1	300	28	2
70-74 jaar	100	23	2	<100			200	19	1
75-79 jaar	<100			<100			100	24	<1
80 jaar en ouder	<100			<100			100	16	<1
Totaal	4.700	55	100	11.100	130	100	15.800	92	100
			30			70			100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek
¹ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd en/of geslacht

Tabel 40 Zelf toegebracht letsel in 2019; SEH-bezoeken, naar geweldsmechanisme

	Aantal per 100.000		
	Aantal	inwoners	%
Vergiftiging	9.600	56	61
Scherp wapen of voorwerp	3.600	21	23
Overig/onbekend	2.600	15	17
Totaal	15.800	92	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

Tabel 41 Zelf toegebracht letsel in 2019; SEH-bezoeken, naar letsel

Type letsel	Aantal per 100.000			Type en locatie letsel	Aantal per 100.000						
	Aantal inwoners	%	%		Aantal inwoners	%	%				
Vergiftiging	9.800	57	62	Hoofd/hals/nek	600	3	4				
Open wond	2.700	16	17	Romp/wervelkolom	1.200	7	8				
Vreemd lichaam ¹	700	4	4					open wond romp	300	2	2
Oppervlakkig letsel	400	2	3	Schouder/arm/hand	2.300	14	15				
Fractuur	200	1	1					Bovenarm/elleboog/onderarm	1.500	9	9
Na onderzoek geen letsel	200	1	1					open wond arm	1.200	7	8
Overig/onbekend	1.800	10	11	Pols	700	4	4				
				open wond pols	500	3	3				
				Heup/been/voet	600	3	4				
				Onderbeen	200	1	1				
				open wond onderbeen	200	<1	1				
				Heup/bovenbeen	200	1	1				
				Overig²	11.100	64	70				
Totaal	15.800	92	100	Totaal	15.800	92	100				

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Gevolgen van vreemd lichaam

² Waaronder vergiftiging

Tabel 42 Zelf toegebracht letsel in 2019; Suicide¹, naar leeftijd en geslacht

	Aantal per 100.000				Aantal per 100.000		
	Aantal inwoners ²	%	%		Aantal inwoners ²	%	%
0-14 jaar	5	0	0	Man	1.232	14	68
15-24 jaar	154	7	9	Vrouw	579	7	32
25-34 jaar	221	10	12				
35-44 jaar	237	12	13				
45-54 jaar	375	15	21				
55-64 jaar	388	17	21				
65-74 jaar	250	13	14				
75-84 jaar	121	12	7				
85 jaar en ouder	60	16	3				
Totaal	1.811	10	100	Totaal	1.811	10	100

Bron: Doodsoorzakenstatistiek dood 2019 (Statline), Centraal Bureau voor de Statistiek, Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Ingezetenen

² Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd of geslacht

Bijlage 7 Geweld

Tabel 43 Geweld in 2019; SEH-bezoeken, naar leeftijd en geslacht van slachtoffer

	Man			Vrouw			Totaal		
	Aantal per 100.000			Aantal per 100.000			Aantal per 100.000		
	Aantal	inwoners ¹	%	Aantal	inwoners ¹	%	Aantal	inwoners ¹	%
0-9 jaar	<100			100	14	3	200	12	1
10-14 jaar	500	100	4	200	40	5	700	73	4
15-19 jaar	1.800	330	15	600	120	15	2.400	220	15
20-24 jaar	2.000	360	17	700	120	16	2.600	240	17
25-29 jaar	1.600	270	13	500	97	13	2.100	190	13
30-34 jaar	1.500	270	13	400	74	10	1.900	170	12
35-39 jaar	900	180	8	300	63	8	1.300	120	8
40-44 jaar	700	140	6	300	68	9	1.100	100	7
45-49 jaar	600	100	6	300	46	7	900	74	6
50-54 jaar	700	110	6	200	37	6	900	74	6
55-59 jaar	600	91	5	100	22	3	700	57	4
60-64 jaar	300	49	2	100	19	3	400	34	2
65-69 jaar	200	36	2	<100			200	24	2
70 jaar en ouder	100	11	<1	100	9	3	200	10	1
Totaal	11.500	130	100	4.100	47	100	15.600	90	100
			74			26			100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd en/of geslacht

Tabel 44 Geweld in 2019; SEH-bezoeken, naar relatie slachtoffer-dader¹ en geweldsmechanisme

Relatie	Aantal per 100.000			Geweldsmechanisme	Aantal per 100.000		
	Aantal	inwoners	%		Aantal	inwoners	%
slachtoffer-dader	4.100	24	26	Lichaamskracht	10.900	63	70
(Ex)partner	1.200	7	8	Scherp wapen/voorwerp	1.700	10	11
<i>Partner</i>	800	5	5	Stomp wapen/voorwerp	1.200	7	8
<i>Ex-partner</i>	400	2	2	Seksuele mishandeling	800	5	5
Buren / buurtgenoten	400	2	3	Schot van [vuur]wapen	300	2	2
Kind-ouder	300	2	2	Overig/onbekend	700	4	5
Klasgenoot	200	1	1				
Andere relatie	600	4	4				
Andere bekende	1.200	7	8				
Een onbekende	900	5	6				
Politie - Burger	500	3	3				
Overig/onbekend	10.100	58	65				
Totaal	15.600	90	100	Totaal	15.600	90	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Bij interpretatie rekening houden met groot aandeel Overig/onbekend

Tabel 45 Geweld in 2019; SEH-bezoeken, naar letsel

Type letsel	Aantal per 100.000			Type en locatie letsel	Aantal per 100.000		
	Aantal inwoners	%	%		Aantal inwoners	%	%
Fractuur	4.000	23	25	Hoofd/hals/nek	6.800	39	43
Oppervlakkig letsel	3.200	19	21	trauma capitis/licht hersenletsel	2.100	12	13
Hersenletsel	2.400	14	15	oppervlakkig letsel/kneuzing hoofd	1.100	7	7
Open wond	2.200	13	14	open wond hoofd	1.100	6	7
Orgaanletsel	400	2	2	fractuur neus	800	4	5
Luxatie	300	2	2	fractuur aangezicht/kaak	800	4	5
Spier- of peesletsel	300	2	2	ernstig schedel/hersenletsel	300	2	2
Distorsie	200	<1	1	letsel oogbol	200	1	1
Na onderzoek geen letsel	200	1	2				
Overig/onbekend	2.500	14	16	Romp/wervelkolom	1.400	8	9
				oppervlakkig letsel/kneuzing romp	500	3	3
				open wond romp	300	2	2
				Schouder/arm/hand	3.900	23	25
				<i>Hand/vingers</i>	2.400	14	16
				fractuur hand/vinger	1.400	8	9
				oppervl. letsel/kneuzing hand/vinger	500	3	3
				open wond hand/vinger	200	1	1
				spier-/peesletsel hand/vinger	200	<1	1
				<i>Bovenarm/elleboog/onderarm</i>	600	4	4
				oppervlakkig letsel/kneuzing arm	200	1	1
				open wond arm	200	<1	1
				<i>Pols</i>	400	3	3
				polsfractuur	300	2	2
				<i>Schouder/sleutelbeen/ac-gewricht</i>	400	2	3
				luxatie schouder/ac-gewricht	200	1	1
				Heup/been/voet	1.000	6	6
				<i>Heup/bovenbeen</i>	300	2	2
				<i>Onderbeen</i>	200	1	1
				<i>Voet/tenen</i>	200	1	1
				<i>Knie</i>	200	1	1
				Overig	2.400	14	16
Totaal	15.600	90	100	Totaal	15.600	90	100

Bron: Letsel Informatie Systeem 2019, VeiligheidNL; Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

Tabel 46 Geweld in 2019; Moord/doodslag¹, naar leeftijd en geslacht

	Aantal per 100.000				Aantal per 100.000		
	Aantal	inwoners ²	%		Aantal	inwoners ¹	%
0-14 jaar	6	0,22	6	Man	67	0,78	61
15-24 jaar	13	0,61	12	Vrouw	42	0,48	39
25-34 jaar	23	1,00	21				
35-44 jaar	23	1,10	21				
45-54 jaar	13	0,52	12				
55-64 jaar	20	0,86	18				
65-74 jaar	7	0,37	6				
75-84 jaar	3	0,29	3				
85 jaar en ouder	1	0,27	1				
Totaal	109	0,63	100	Totaal	109	0,63	100

Bron: Doodsoorzakenstatistiek dood 2019 (Statline), Centraal Bureau voor de Statistiek, Bevolkingsstatistiek 2019, Centraal Bureau voor de Statistiek

¹ Ingezetenen

² Aantal per 100.000 inwoners van betreffende leeftijd of geslacht

Over VeiligheidNL

VeiligheidNL is hét kenniscentrum voor letselpreventie. Wij zetten ons in om het leven van mensen veilig(er) te maken door veilig gedrag in een veilige omgeving te stimuleren.

Veiligheid is niet vanzelfsprekend. Het is het resultaat van onderzoek, van wetenschap, van interventies, van gedrag. Wij richten ons op de meest voorkomende en meest ernstige letsels, waar preventie belangrijk én mogelijk is. Dit doen we vanuit de thema's Kinderveiligheid, Valpreventie, Gezond gehoor, Sportblessurepreventie en Verkeersveiligheid.

We werken in een doelgerichte cyclus aan onderzoek, strategie- en interventieontwikkeling, implementatie en evaluatie. Relevante kennis en inzichten zetten wij om in hoogwaardige gedragsinterventies en slimme veiligheidsoplossingen en we verbinden wetenschappelijke inzichten met de dagelijkse praktijk. En, dat doen we niet alleen. We werken samen met partners en professionals en samen strijden we voor maximale impact.

Voor de monitoring van letsels werken we met ons eigen Letsel Informatie Systeem (LIS). Een uniek systeem dat letsels registreert bij een representatieve steekproef van Spoedeisende Hulpafdelingen van ziekenhuizen in Nederland.

Veiligheid is niet per ongeluk.